

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	
	Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen
	5
1	Voorwoord
	7
2	Algemene informatie
	8
2.1	Juridische structuur
	8
2.2	Doelstelling
	8
2.3	Personalia
	8
3	Financiële positie, beleid, risicobeheer en interne audit
	14
3.1	Financiële opzet en positie
	14
3.2	Beleid en beleidskeuzes
	15
3.3	Risicobeheer
	20
3.4	Interne Audit in 2024
	29
4	Beleggingen
	30
4.1	Markontwikkelingen
	30
4.2	Resultaten beleggingsportefeuille
	31
4.3	Matchingportefeuille
	31
4.4	Aandelen
	32
4.5	Hoogrentende obligaties
	32
4.6	Vastgoedbeleggingen
	32
4.7	Overige beleggingen
	32
4.8	Vooruitzichten
	33
4.9	Beleid duurzaam beleggen
	33
5	Pensioenen
	35
5.1	Communicatie
	35
5.2	Uitvoeringskosten
	36
5.3	Pensioenregeling
	42
5.4	Nieuwe wetgeving
	43
5.5	Goed omgaan met klachten
	46
6	Actuariële analyse
	48
7	Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving
	49
7.1	Algemeen
	49
7.1.1	Gedragslijn AI en Ethiek voor de Pensioensector
	51
7.2	Bestuursaanlegenheden
	51
7.3	Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies
	52
7.4	Geschilleninstantie Pensioenfonds
	52
7.5	Goed Pensioenfondsbestuur
	52
7.6	Raad van toezicht
	55
7.7	Verantwoordingsorgaan
	62
7.8	Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM
	69
7.9	Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding
	69
7.10	Gedragscode
	69
7.11	Organisatie en uitvoering
	70
7.12	Statutenwijziging
	70

8	Verwachte gang van zaken	71
JAARREKENING		
9	Jaarrekening	73
9.1	Balans per 31 december 2024	74
9.2	Staat van baten en lasten	75
9.3	Kasstroomoverzicht	76
9.4	Toelichting op de jaarrekening	77
9.5	Toelichting op de balans per 31 december 2024	86
9.7	Niet in de balans opgenomen regelingen	105
9.8	Verbonden partijen	105
9.9	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2024	106
9.10	Gebeurtenissen na balansdatum	111
OVERIGE GEGEVENS		
10	Overige gegevens	113
10.1	Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	113
10.2	Actuariële verklaring	113
10.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	115
BIJLAGEN		
	Bijlage 1 Deelnemersbestand	121
	Bijlage 2 Begrippenlijst	122
	Bijlage 3 Annex 4	132

Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023	2022	2021	2020
Deelnemers					
(per eind van het jaar)					
Deelnemers, actief en voortgezet	35.636	34.857	34.526	34.046	33.400
Gewezen deelnemers (slapers)	85.650	85.680	97.955	95.529	94.353
Pensioengerechtigden	25.365	24.625	24.156	23.703	22.799
Totaal aantal deelnemers	146.651	145.162	156.637	153.278	150.552
Premie					
Kostendekkende premie	126.252	93.629	133.930	138.478	126.580
Gedempte kostendekkende premie	111.563	110.326	100.950	98.053	71.910
Feitelijke premie	132.785	112.971	106.021	98.700	89.992
 Uitvoeringskosten	 11.105	 10.778	 9.290	 8.349	 8.612
Uitkeringen	103.063	98.297	95.303	93.869	89.666
Toeslagverlening					
Reguliere toeslagverlening					
Actieve deelnemers	2,30%	2,25%	1,00%	0,00%	0,00%
Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	2,30%	2,25%	1,00%	0,00%	0,00%
 Verleende inhaaltoeslagen	 	 	 	 	
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
 Gemiste toeslagen	 	 	 	 	
Actieve deelnemers	0,00%	2,25%	10,69%	1,53%	1,52%
Cumulatieve achterstand actieve deelnemers (max. 5 jaar)	17,42%	15,83%	6,88%	5,81%	4,73%
Inactieven en ingegane pensioenen	0,00%	2,25%	10,69%	1,53%	1,52%
Cumulatieve achterstand gemiste toeslagen en inactieven en ingegane pensioenen (max. 5 jaar)	17,42%	15,83%	6,88%	5,81%	4,73%
Vermogen en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	614.078	483.818	424.407	150.266	-396.865
Minimaal vereist eigen vermogen (Pensioenwet art. 131)	169.960	156.286	146.094	208.343	222.589
Vereist eigen vermogen (Pensioenwet art. 132)	596.609	566.504	595.114	754.357	774.504
Technische voorziening	3.973.870	3.680.542	3.435.191	4.947.917	5.315.154
Dekkingsgraad	115,5%	113,1%	112,4%	103,0%	92,5%
Beleidsdekkingsgraad	116,9%	115,7%	109,0%	98,2%	88,5%
Reële dekkingsgraad	86,9%	85,0%	81,2%	78,7%	71,9%
Premiedekkingsgraad	121,8%	142,1%	89,7%	80,0%	80,0%
Duration	19,8	19,5	19,9	22,3	22,9
Gemiddelde rente waarop de voorziening is bepaald	2,10%	2,29%	2,50%	0,59%	0,25%
Beleggingen					
Balanswaarde **	4.561.841	4.141.441	3.836.114	5.151.276	4.895.707
Beleggingsopbrengsten excl. kosten	413.401	334.327	-1.219.398	186.808	397.830
Jaarrendement portefeuille	10,0%	8,8%	-24,0%	4,1%	8,6%
Economische samenstelling beleggingsportefeuille **					
Aandelen	1.457.436	1.159.753	1.139.792	1.803.954	1.528.696
Vastrentende waarden (m.i.v. 2020 inclusief liquiditeitsfondsen)	2.865.058	2.783.260	2.466.814	3.022.284	3.268.569
Vastgoed	243.654	229.180	253.785	245.915	99.176

(bedragen x € 1.000)	2024	2023	2022	2021	2020
Overige beleggingen (liquide middelen en t/m 2019 liquiditeiten fondsen)	4.124	-139.272	7.040	160.931	-547
Derivaten	-8.430	108.520	-31.317	-81.808	-187
Kostenratio's					
Uitvoeringskosten pensioenbeheer per deelnemer (actieve + gepensioneerde deelnemers)	€ 152	€ 153	€ 143	€ 131	€ 138
Directe vermogensbeheerkosten	0,19%	0,17%	0,17%	0,15%	0,16%
Indirecte vermogensbeheerkosten	0,29%	0,22%	0,13%	0,50%	0,25%
Totaal van directe en indirecte vermogensbeheerkosten	0,48%	0,39%	0,30%	0,65%	0,41%
Transactiekosten	0,04%	0,06%	0,12%	0,12%	0,08%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,52%	0,45%	0,42%	0,77%	0,49%
Totale kostenratio	0,69%	0,62%	0,49%	0,80%	0,57%

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode.

* De kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie zijn weergegeven exclusief de benodigde premie voor de overgangsmaatregel VPL. De gehanteerde systematiek sluit aan de bij de verslagstaten.

** De balanswaarde in dit overzicht wijkt af van de jaarrekening. De oorzaak ligt in de samenstelling van de beleggingsportefeuille. In dit overzicht wordt de economische samenstelling van de beleggingsportefeuille gebruikt, terwijl in de jaarrekening, op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610), de negatieve derivaten en overige negatieve posten aan de passiefzijde van de balans worden getoond.

1 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2024 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna: het pensioenfonds). Het pensioenfonds zorgt voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling is overeengekomen in de cao Bakkersbedrijf.

Ontwikkelingen op de financiële markten

De financiële positie van het pensioenfonds is voor een belangrijk deel afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten. Over het jaar 2024 toonden de financiële markten een positieve ontwikkeling waar ook ons fonds van kon profiteren. Met een beleggingsrendement van 10% over het totale vermogen (gebaseerd op de economische samenstelling van de beleggingsportefeuille) kunnen we tevreden terugkijken daarbij in de afweging mee nemend dat ons pensioenfonds relatief behoudend belegt. De dekkingsgraad van het fonds verbeterde daardoor in 2024 verder van 113,1% naar 115,5% en er werd opnieuw een indexatie toegekend, ditmaal van 2,3%. Het bestuur alsmede het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht hebben in 2024 erg veel aandacht gegeven aan het invaartraject naar het nieuwe pensioenstelsel. Eind 2024 is het complete dossier ingediend bij DNB met als doelstelling om per 1 januari 2026 over te gaan met een minimaal gewenste invaardekkingsgraad van 108%.

Oplopende geopolitieke spanningen in de wereld en belemmeringen in de wereldhandel door importheffingen kunnen een bedreiging voor de financiële ambities worden. Het bestuur heeft zich beraad over verdere maatregelen om de dekkingsgraad te beschermen met het oog op de aanstaande overgang op Wtp. Gezien de hoge kosten en onzekerheden over uitkomsten heeft het bestuur besloten niet over te gaan tot het afdekken van het aandelenrisico met opties, maar de mogelijkheden worden voortdurend gemonitord.

Overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

Het proces van overgang van een collectieve pensioenregeling in het huidige pensioenstelsel naar individuele pensioenvermogens in het nieuwe stelsel kent een evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers. Dit proces kent verplichte kaders en vereist uitgebreide onderbouwingen en geeft daarmee basis aan een beheerste en integere besluitvorming en verantwoording door het bestuur waarbij de leden van het verantwoordingsorgaan, de leden van de raad van toezicht, DNB en de AFM nadrukkelijk betrokken zijn. Het bestuur en de commissies hebben samen met de sociale partners ter voorbereiding hierop veel aandacht besteed aan het beleid dat onder de nieuwe wetgeving wordt gevoerd. Dit heeft o.a. geresulteerd in een transitieplan dat onder verantwoordelijkheid van sociale partners is opgesteld en een implementatieplan van het bestuur welke documenten op de website van het fonds zijn terug te vinden.

Het bestuur heeft ook voor 2025 meerdere mijlpalen vastgesteld waarop een zorgvuldige evaluatie van de vorderingen zal plaatsvinden en stelt alles in het werk om de voortgang van het invaarproces zorgvuldig af te ronden.

Samengaan met Bpf Zoetwaren

In het jaar na implementatie van het nieuwe pensioenstelsel beogen de fondsen van Bpf Bakkers en Bpf Zoetwaren te fuseren. Na een jarenlange samenwerking biedt deze combinatie een robuuste uitgangssituatie voor verdere groei in de toekomst en professionalisering met meer schaalvoordelen.

Namens het bestuur van het pensioenfonds, Groningen, 20 juni 2025

P. Mannaert

R. Barnhoorn

Werkgeversvoorzitter

Werknemersvoorzitter

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Het pensioenfonds is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds, dat is opgericht op 1 januari 1953 en is statutair gevestigd in Groningen. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725. De laatste statutenwijziging vond plaats op 16 december 2024. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Doelstelling

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

2.3 Personalia

De samenstelling van de fondsorganen was in 2024 als volgt:

Het Bestuur

Benoemd namens de werkgevers

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
C.M.W. Bongers-Hekking	Bestuurslid	21/04/2029	NBOV	50 jaar V
W. Kannegieter	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	01/02/2027	NVB	64 jaar M
P. Mannaert	Voorzitter	01/07/2026	NVB	62 jaar M
J. Matelski	Bestuurslid	17/05/2028	NVB	40 jaar V
J.G.M. van Ophem	Bestuurslid	01/10/2025	NBOV	63 jaar M
S.E.M. Verhoef	Bestuurslid	17/02/2024	NVB	54 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2024.

Benoemd namens de deelnemers

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
R. Barnhoorn	Voorzitter	01/12/2027	FNV	60 jaar M
W.J.A. Jacobs	Bestuurslid	09/02/2028	FNV	35 jaar M
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	10/02/2024	CNV	41 jaar V
M.W. van Straten	Bestuurslid	01/12/2028	CNV	51 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2024.

Benoemd namens de pensioengerechtigden

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
R. Dik	Bestuurslid	03/09/2025	FNV	58 jaar M
F.E. van de Looveren	Bestuurslid	05/07/2028	Benoemd na verkiezing	36 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2024.

Dagelijks Bestuur

De heer R. Barnhoorn (werknemersvoorzitter)

De heer P. Mannaert (werkgeversvoorzitter)

Beleggingsadviescommissie

De heer W.J.A. Jacobs

De heer P. Mannaert

Mevrouw J. Matelski (voorzitter vanaf 17-02-2024)

Mevrouw S.E.M. Verhoef (voorzitter tot 17-02-2024)

Risicoadviescommissie

De heer R. Barnhoorn

De heer W.J.A. Jacobs

Mevrouw F.E. van de Looveren

De heer J.G.M. van Ophem (voorzitter)

Communicatieadviescommissie

Mevrouw C.M.W. Bongers-Hekking

De heer R. Dik (voorzitter)

De heer W. Kannegieter

Pensioen- en uitbestedingsadviescommissie

De heer R. Barnhoorn

Mevrouw C.M.W. Bongers-Hekking (voorzitter)

De heer R. Dik

Mevrouw F.E. van de Looveren

Mevrouw S.E.M. Verhoef (tot 17-02-2024)

Financiële Adviescommissie

De heer P. Mannaert (voorzitter)

De heer J.G.M. van Ophem

Stuurgroep Nieuwe Pensioenakkoord (NPA)

De heer R. Barnhoorn

De heer P. Mannaert

Verkiezingscommissie t.b.v. pensioengerechtigde in het bestuur

De heer R. Barnhoorn

Mevrouw C.M.W. Bongers-Hekking (voorzitter)

De heer R. Dik

Verantwoordingsorgaan

Naam	Functie in verantwoordingsorgaan	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
S. Banga***	Lid namens gewezen deelnemers	05/07/2024	CNV	66 jaar M
C.P. Buis***	Lid namens gewezen deelnemers	06/08/2028	Benoemd na verkiezing	41 jaar M
M. van Diepen	Lid namens deelnemers, Secretaris	11/11/2024	Benoemd na verkiezing	66 jaar V
J.C. van den Dorpel	Lid namens deelnemers	12/11/2028	Benoemd na verkiezing	60 jaar M
D. Hoogeboom	Lid namens deelnemers	04/04/2025	Benoemd na verkiezing	52 jaar M
J.A.J. Klaver	Lid namens deelnemers	12/11/2028	Benoemd na verkiezing	63 jaar M
A.J.D. Roodenrijs	Voorzitter, Lid namens werkgevers	01/01/2028	NBOV en NVB **	61 jaar M
M. Smit	Lid namens deelnemers	11/11/2024	Benoemd na verkiezing	39 jaar M
G.C.M. Vaes	Lid namens pensioengerechtigden	01/01/2028	Benoemd na verkiezing	69 jaar M
J.H.M. van de Vall	Lid namens pensioengerechtigden	01/01/2028	Benoemd na verkiezing	77 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2024.

** De NBOV en de NVB hebben samen (in onderling overleg) één lid benoemd namens beide werkgeversorganisaties dat zitting heeft in het verantwoordingsorgaan.

*** Per 4 juli 2024 is de heer Banga afgetreden. Ingevolge het verkiezingsreglement is de heer Buis vervolgens per 6 augustus 2024 benoemd op de vacant gekomen zetel namens de gewezen deelnemers.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zeven leden bestaande uit drie vertegenwoordigers van deelnemers, twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden en één vertegenwoordiger namens de gewezen deelnemers en één vertegenwoordiger namens de werkgevers. Leden van het verantwoordingsorgaan worden via verkiezingen benoemd. Uitzondering hierop is het lid namens de werkgevers, dat wordt benoemd door de werkgeversorganisaties NVB en NBOV.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop en in het jaarverslag opgenomen. Het bestuur heeft aan het verantwoordingsorgaan, naast de wettelijke adviesrechten die het verantwoordingsorgaan heeft, vier bovenwettelijke adviesrechten toegekend. Dit betreft adviesrechten ten aanzien van:

- het herstelplan;
- vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van artikel 134 van de Pensioenwet;
- het vaststellen en het wijzigen van het toeslagbeleid;
- het terugstorten van premie of geven van premiekorting.

Tevens geldt dat het verantwoordingsorgaan een adviesrecht heeft ten aanzien van het voorgenomen invaarbesluit van het bestuur op Wtp.

Raad van toezicht

Naam	Functie in raad van toezicht	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
W.J.J. Ong	Lid/Voorzitter	01/07/2025	n.v.t. / onafhankelijk	60 jaar V
B.J. Kramer	Lid	01/11/2027	n.v.t. / onafhankelijk	57 jaar M
J.M. Plat	Lid	01/11/2027	n.v.t. / onafhankelijk	37 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2024.

De raad van toezicht bestaat uit drie leden en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad van toezicht is in ieder geval belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het bestuur en in het jaarverslag. De raad van toezicht staat het bestuur met raad terzijde. De raad heeft goedkeuringsrechten ten aanzien van:

1. het jaarverslag en de jaarrekening;
2. het functieprofiel voor bestuurders;
3. het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;

4. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
5. liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
6. het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm als bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Tevens geldt dat de raad van toezicht een goedkeuringsrecht heeft ten aanzien van het invaarbesluit op Wtp van het bestuur.

Sleutelfunctiehouders

Naam	Functie	Benoemd / beoogd	Leeftijd * Man / Vrouw
J.G.M. van Ophem	Sleutelfunctiehouder risicomanagement	benoemd	63 jaar M
M.W. van Straten	Sleutelfunctiehouder internal audit	benoemd	51 jaar M
H. Zaghdoudi (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)	Sleutelfunctiehouder actuarieel	benoemd	50 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2023

Nevenfuncties *

Naam	Nevenfunctie
De heer S. Banga	Lid cao-commissie CNV.
De heer C.P. Buis	Senior manager Legal bij BDO Nederland, Gemeenteraadslid gemeente Bunschoten; lid RVT Scholengroep Wijzer; Ledenraadslid Rabobank Randmeren
De heer R. Barnhoorn	Pensioenfondsbestuurder bij FNV; Lid commissie van Beroep bij ABP; Bestuurslid/voorzitter bij Bpf Molenaars; Lid Belanghebbendenorgaan APF De Nationale (kring D); Lid commissie van beroep BPL Pensioen.
Mevrouw C.W.M. Bongers-Hekking	Directeur van De Ondernemerscommissaris.
De heer R. Dik	Pensioenbestuurder/juridisch medewerker FNV, Bestuurslid en voorzitter Communicatiecommissie Bpf Slagers, Lid Geschillencommissie cao Slagersbedrijf.
Mevrouw M.D.C. van Diepen	Operator banketproductie bij Goedhart Sevenum BV.
De heer J.C. van den Dorpel	Chauffeur I bij Jongerius Bakker.
De heer D. Hoogeboom	Directeur HR en Inkoop Holtkamp Horeca.
De heer W.J.A. Jacobs	Pensioenfondsbestuurder FNV; bestuurslid bpf. Detailhandel; lid werkgroep MVB Pensioenfederatie, lid netwerk SPIL, lid ledenraad Zorg & Zekerheid, bestuurslid VVE Geuzenhof 2, voorzitter bestuur D66 Amsterdam West.
De heer W. Kannegieter	Directeur NVB, Secretaris Bestuur Stichting Beheer Broban Krat, Voorzitter Bestuur Stichting Omgevingsfondsen West Betuwe, Voorzitter Bestuur Nederlands Bakkerij Museum Hattem, Penningmeester Bestuur Stichting Sociaal Fonds Bakkersbedrijf, Lid Ledencommissie Natuurmonumenten Gelderland, Lid Vertrouwenscommissie Natuurmonumenten.
De heer J.A.J. Klaver	Controller bij Bakkerij Koning BV.
De heer B.J. Kramer	Lid Visitatiecommissie Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, Strategisch beleggingsadviseur Start
Mevrouw F. van de Looveren	Risicomanager bij PGGM; Bestuurslid bij Stichting Samen Lachen Utrecht
De heer P. Mannaert	Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Mediahuis (Telegraaf), Voorzitter Pensioenfonds Alliance.
Mevrouw J. Matelski	Lid commissie Vermogensbeheer Pensioenfederatie, Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Pon, Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Gazelle, Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Geveke, Lid auditcommissie Bpf Meubel, Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Brocacef, Bestuurslid Bpf Foodservice, Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Sprotfondsen
Mevrouw W.J.J. Ong	Lid raad van toezicht, voorzitter audit commissie en lid commissie Governance & Organisatie-ontwikkeling, ROC Mondriaan, Lid geschillencommissie, KiFiD; Directeur-eigenaar, De Piedra B.V., Directeur-eigenaar, El Immobiliario B.V., Lid van de Raad van Toezicht, Stichting Pensioenfonds Hoogovens, Lid bestuur Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij.
De heer J.G.M. van Ophem	Risicomanager bij BPL Pensioen;
Mevrouw J.M. Plat	Hoofd Pensioenbeleid Stichting PME pensioenfonds, lid belanghebbendenorgaan Stichting Algemeen Pensioenfonds Stap kring Holland Casino, Eigenaar JMP pensioenadvies.
De heer A.J.D. Roodenrijs	Eigenaar Horecabakker Roodenrijs; Voorzitter bij Skate4AIR Westland; Voorzitter Hubklup vanaf april 2022; lid Savab namens NBOV.
De heer M. Smit	Teamleider bakkerij/magazijn bij Bakkerij Goedhart Emmeloord; Ondernemer bij Meowt Cattery en gedragstherapie voor katten.
Mevrouw C.H. Smits	Lid Belanghebbendenorgaan Kring D bij De Nationale APF; Pensioenfondsbestuurder bij het CNV; Bestuurslid bij PNO Media; Bestuurslid bij Bpf Bouwnijverheid.
De heer M.W. van Straten	Pensioenfondsbestuurder bij het CNV; bestuurslid bij BPF Banden en Wielen; bestuurslid bij RVU-fonds voor de Contractcateringbranche Sucon II; bestuurslid bij BPF Waterbouw.
De heer G.C.M. Vaes	Lid ledenraad Rabobank (Lid Commissie Energietransitie + Lid Commissie Governance) Voorzitter Subsidie Advies Commissie (SAC) Sociale Cohesie Gemeente Valkenswaard Lid Subsidie Advies Commissie (SAC) Sport, Cultuur en Evenementen
De heer J.H.M. van de Vall	Voorzitter Pensioenvoorziening personeel KVOB; Sociaal Maatschappelijk Werker P.I. Vught.
Mevrouw S.E.M. Verhoef	Voorzitter Beleggingscommissie Heineken Pensioenfonds; Bestuurslid Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland.

* Peildatum voor de nevenfuncties is 31 december 2024.

Uitvoeringsorganisaties

Het beheer van de pensioenadministratie is uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.

Het fiduciair management voor het pensioenfonds is uitbesteed aan Goldman Sachs Asset Management (GSAM).

BNY Mellon Asset Servicing is de custodian van het pensioenfonds.

KPMG is vervuller Internal Audit.

Het pensioenfonds heeft bestuursbureau PBSV B.V. aangesteld.

Certificeerders

De certificerend actuaire is de heer H. Zaghdoudi (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)

De controlerend accountant is de heer E.M. van der Hall (Deloitte Accountants B.V.)

Externe Oversight manager

De heer E.A. Massie (Ortec Finance)

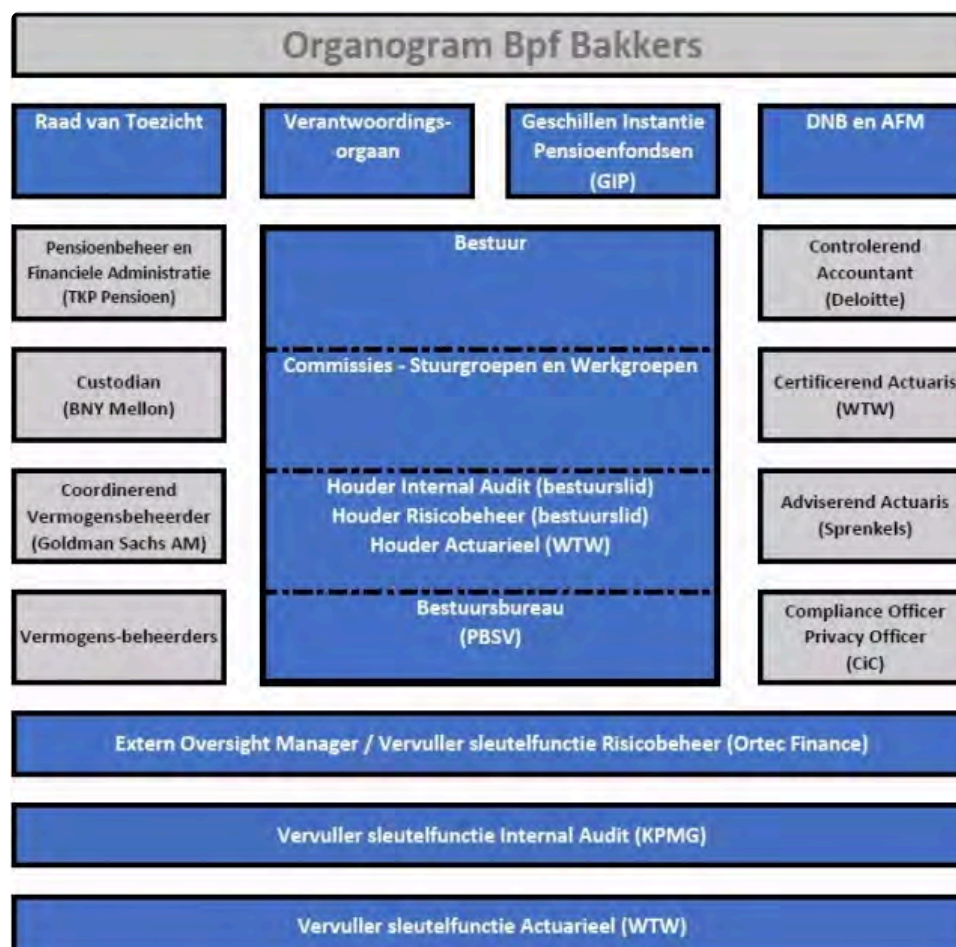
Adviserend Actuaire

De heer R. Dijkstra (Sprenkels)

Compliance Officer en Privacy Officer

Mevrouw N. Westen en de heer E. Creusen (Compliance-i-Consultancy B.V.)

Organogram Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

3 Financiële positie, beleid, risicobeheer en interne audit

3.1 Financiële opzet en positie

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft het pensioenvermogen als percentage van de contante waarde van de pensioenverplichtingen weer. De dekkingsgraad kan wijzigen door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het beleggingsresultaat, verzekeringstechnische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de marktrente. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de twaalf maanddekkingsgraden naar de meest actuele inzichten. De beleidsdekkingsgraad is ultimo 2024 116,9% (2023: 115,7%). Het vereist eigen vermogen is eind 2024 115,0%. Daarom is eind 2024 sprake van toereikende solvabiliteit.

Herstelplan

Ultimo 2023 was de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 115,7% en lag daarmee boven de dekkingsgraad van 115,4% die behoort bij het vereist eigen vermogen. Daarmee was het pensioenfonds in 2023 uit herstel en hoefde door het pensioenfonds in 2024 geen herstelplan meer ingediend te worden. Ook ultimo 2024 lag de beleidsdekkingsgraad (116,9%) boven de dekkingsgraad die bij het vereist eigen vermogen hoort (115,0%).

De ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds gedurende het jaar wordt hieronder weergegeven. Dit verloop is opgesteld op basis van een stap-voor-stap methodiek waarbij per onderdeel het volledig effect op de dekkingsgraad is doorgerekend ten opzichte van de uitkomst van het voorgaande onderdeel.

	2024	2023
Dekkingsgraad 1 januari	113,1%	112,4%
Effect premies	0,2%	0,7%
Effect uitkeringen	0,4%	0,4%
Effect toeslagverlening	-2,5%	-2,6%
Effect wijziging rente	-2,6%	-3,3%
Effect beleggingsresultaat	7,2%	5,7%
Effect aanpassing actuariële grondslagen	-0,2%	-0,3%
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	0,0%	0,0%
Effect overige oorzaken	-0,1%	0,1%
Dekkingsgraad 31 december	115,5%	113,1%

Effect premies

De premiemarge (feitelijke premie verminderd met benodigde premie voor inkoop van pensioenaanspraken) heeft in 2024 een positief effect van circa 0,2%-punt gehad op de actuele dekkingsgraad.

Effect toeslagverlening

In 2024 is door het bestuur besloten om 2,3% toeslag toe te kennen per 1 januari 2025. Omdat het besluit in 2024 is genomen is de toeslag verwerkt in de voorziening voor pensioenverplichtingen voor het risico van het pensioenfonds ultimo 2024. Dit heeft een negatief effect op de actuele dekkingsgraad van 2,5%-punt.

Effect wijziging rente

De wijziging van de rentetermijnstructuur (RTS) heeft een negatief effect gehad op de dekkingsgraad van 2,6%-punt. Het rente-effect op de beleggingen is meegenomen onder het beleggingsresultaat.

Effect beleggingsresultaat

Het nettorendement, inclusief het rendement door afdekking van de rente, bedroeg in 2024 10,0%. Dit rendement was (na aftrek van beleggingskosten) hoger dan het rendement benodigd om de aangroei van de voorziening te financieren (2,330%). De dekkingsgraad is hierdoor met 7,2%-punt toegenomen.

Effect aanpassing actuariële grondslagen

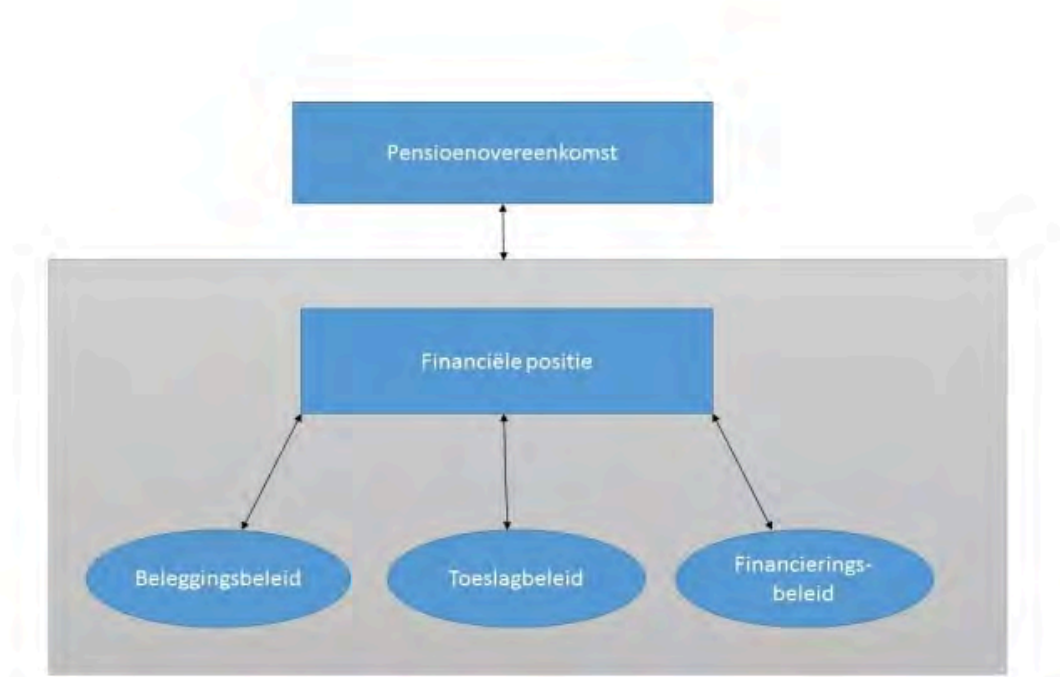
- Ultimo 2024 zijn de volgende grondslagwijzigingen voor in totaal € 8.913 duizend doorgevoerd waarvan het totaaleffect op de dekkingsgraad -0,2%-punt is.
- Overstap van Prognosetafel AG2022 naar Prognosetafel AG2024. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 7.075 duizend. Het effect hiervan op de dekkingsgraad is 0,1%-punt positief.
- Overstap van ervaringssterftecijfer 2022 naar ervaringssterftecijfer 2024. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 17.385 duizend en heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,4%-punt.
- Overstap van de partnerfrequentie CBS 2022 inclusief samenwonend naar partnerfrequentie CBS 2024 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 431 duizend en heeft een positief effect op de dekkingsgraad van 0,0%-punt.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 0,48% naar 0,45%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 966 duizend en een bijbehorende effect op de dekkingsgraad van 0,0%-punt.

Effect overige oorzaken

Onder overig worden de effecten op de dekkingsgraad als gevolg van wijzigingen inzake waardeoverdrachten, kosten, sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige mutaties en correcties verwerkt. Daarnaast spelen kruiseffecten tussen de verschillende oorzaken een rol. Bij het analyseren van de invloed van verschillende factoren op het resultaat, wordt het effect van een factor afgezonderd van het effect van de andere factoren, waarbij deze andere factoren constant worden gehouden. Het gecombineerde effect van verschillende factoren kan dan afwijken van de som van de samenstellende delen. Dit verschil wordt veroorzaakt, doordat de factoren niet alleen invloed hebben op het eindresultaat, maar ook op elkaar. Dit verschijnsel wordt kruiseffect genoemd. Gezamenlijk heeft dit in 2024 een negatief effect van 0,3%-punt op de dekkingsgraad gehad.

3.2 Beleid en beleidskeuzes

Het bestuur heeft beleid ontwikkeld op het gebied van financiering, beleggingen en toeslagen om de risico's en de financiële positie van het pensioenfonds te beheersen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen. Het bestuur hanteert hiervoor ten behoeve van alle belangrijke besluiten - bijvoorbeeld het indexatiebesluit - een kader waarin alle belangen inzichtelijk zijn gemaakt. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenovereenkomst zoals door de cao-partijen overeengekomen.

3.2.1 Toeslagbeleid

Voor de pensioenaanspraken van actieve, arbeidsongeschikte en gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen van pensioengerechtigden wordt bij de bepaling van het indexatiepercentage uitgegaan van de ontwikkeling van een prijsindexcijfer (CPI voor alle huishoudens, afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april van het jaar waarop de indexatie betrekking heeft.

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstaffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad *(%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

*) De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex).

Het bestuur kan besluiten een voorwaardelijke toeslag toe te kennen op grond van een extra mogelijkheid tot het verlenen van een toeslag die (lagere) wetgeving biedt. Van deze extra mogelijkheid kan gebruik worden gemaakt indien wordt voldaan aan de nadere voorwaarden in de (lagere) wetgeving, in aanvulling en uitzondering op hetgeen in het bovenstaande bepaald is. In 2024 heeft het bestuur besloten om gebruik te maken van het Transitie FTK en DNB heeft daarmee ingestemd. Hiermee was het mogelijk om vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105% volledige indexatie te verlenen zonder dat daarbij de eis van toekomstbestendige toeslagverlening gold. Hierdoor heeft het bestuur per 1 januari 2025 kunnen overgaan tot het verhogen van de (opgebouwde) pensioenen met 2,3%. Als de indexatiemogelijkheid op basis van het Transitie FTK er niet was geweest, hadden de pensioenen slechts met 0,7% kunnen worden verhoogd.

Ieder jaar bekijkt het bestuur of de pensioenen verhoogd kunnen worden. In de jaren voor 2023 kon dat niet. In 2024 zijn de (opgebouwde) pensioenen al met 2,25% verhoogd. Of de (opgebouwde) pensioenen verhoogd mogen worden, hangt bijvoorbeeld af van de dekkingsgraad. Die geeft aan of nu en in de toekomst de pensioenen doorbetaald kunnen worden. De dekkingsgraad was eind 2024 hoog genoeg doordat de overheid de regels had versoepeld. Daarom kon worden overgegaan tot het indexeren van de (opgebouwde) pensioenen. De afgelopen jaren heeft het pensioenfonds de prijsstijgingen niet kunnen bijhouden. Ook met deze indexeringen van 2,25% (1-1-2024) en 2,3% (1-1-2025) is minder verhoogd dan de prijsstijging.

In Nederland krijgen we een nieuw pensioenstelsel. Voor de overgang naar dit nieuwe pensioenstelsel is het belangrijk dat het pensioenfonds voldoende dekkingsgraad behoudt. Anders moeten de pensioenen misschien bij de overgang worden verlaagd. Dat heeft te maken met de nieuwe pensioenregels. Het bestuur wil een verlaging van pensioenen voorkomen. Het bestuur acht het daarom verantwoord en evenwichtig dat de pensioenen per 1 januari 2025 zijn verhoogd met 2,3%.

Effecten van de verhoging voor verschillende leeftijden

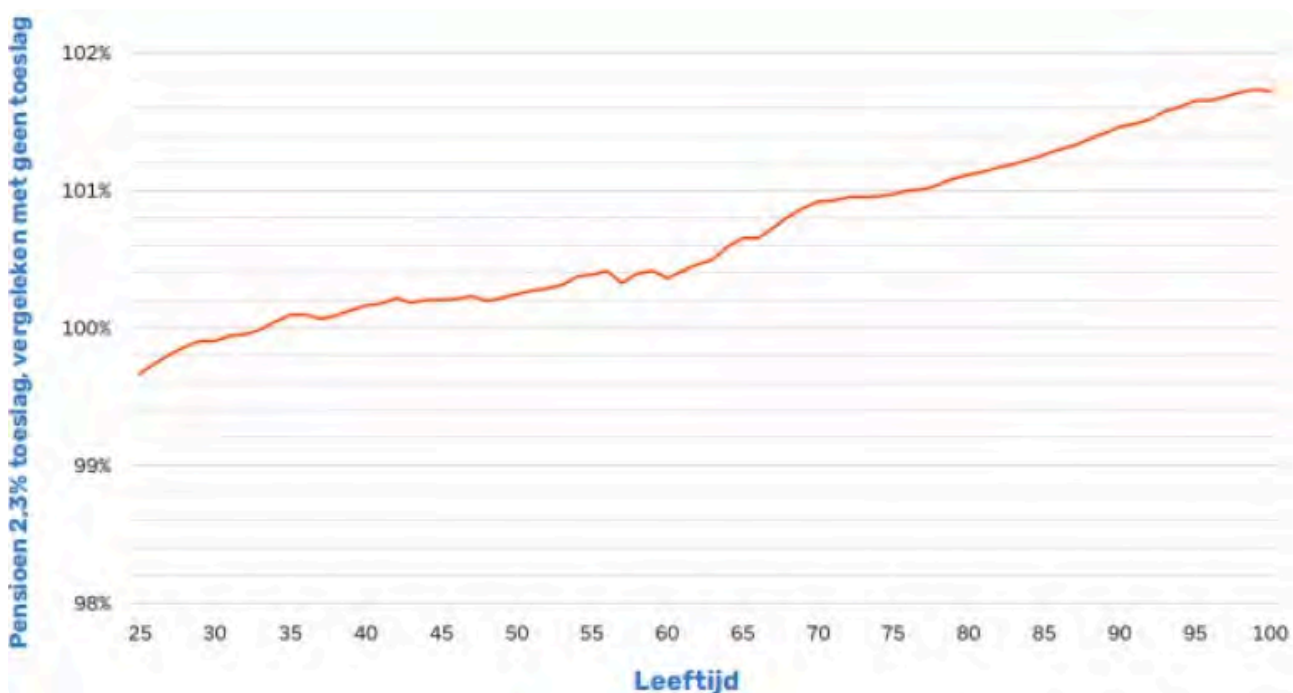
De verhoging van de pensioenen geldt voor alle deelnemers van het pensioenfonds, jong en oud. Het toeslag besluit is na een zorgvuldige afweging van de diverse belangen van alle deelnemers, met het oog op het invaren in het nieuwe pensioenstelsel, tot stand gekomen. Richting het nieuwe pensioenstelsel wil het bestuur voldoende buffers aan houden om de uitkeringen tenminste op het huidige niveau te kunnen houden in geval van tegenvallende financiële marktontwikkelingen. Bij de besluitvorming kijkt het bestuur naar de gevolgen van het indexatiebesluit voor alle deelnemers. De gevolgen van deze verhoging verschillen per leeftijd. Het pensioenfonds wil overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel, de effecten van deze verhoging voor de pensioenen zullen op het

moment van invaren in het nieuwe stelsel worden meegewogen. Bij de hoogte van de indexatie is al zo goed mogelijk rekening gehouden met de benodigde financiën van het fonds om over te kunnen gaan naar de nieuwe situatie.

Het bestuur weet dat er ook nadelen aan deze verhoging zitten. De verhoging is vooral positief voor de oudere deelnemers. Ook heeft het pensioenfonds door deze verhoging minder geld om de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen te betalen. Toch vindt het bestuur de verhoging verantwoord en evenwichtig. De financiële positie van het pensioenfonds is sterk genoeg. Oudere deelnemers krijgen een beter pensioen, en de gevolgen voor jongere deelnemers zijn beperkt. Met deze verhoging zorgen we voor een beter pensioen nu, en houden we rekening met de toekomst.

De grafiek hieronder laat zien wat de verhoging betekent voor verschillende leeftijden. De lijn geeft weer hoeveel procent een deelnemer erop vooruit of achteruit gaat. We vergelijken dan deze verhoging met de situatie als er helemaal geen verhoging zou zijn. Bijvoorbeeld: het pensioen van een deelnemer van 40 jaar is met de verhoging 100,2% in vergelijking met het pensioen zonder verhoging.

Hoe ouder iemand is, hoe positiever het effect. En hoe jonger de deelnemer, hoe minder positief het effect. Vanaf 33 jaar heeft deze verhoging een positief effect op het uiteindelijke pensioen. De verschillen zijn relatief klein. Overall gezien, beschouwt het bestuur de verstrekte indexatie als evenwichtig.

3.2.2 Financieringsbeleid

Financieringssysteem en ABTN

De wijze waarop de kostendekkende premie en de verschuldigde premie bij het fonds wordt vastgesteld wordt hierna nader toegelicht.

Vaststelling van de kostendekkende premie

De kostendekkende premie wordt jaarlijks bepaald als de som van:

De jaarinkoop (gedisconteerd met de reële rendementscurve) benodigd voor de in het boekjaar te verkrijgen aanspraken op (tijdelijk/extra) ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen, vermeerderd met de risicopremies voor arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling) en overlijden (partnerpensioen en wezenpensioen) en vermeerderd met een opslag voor uitvoeringskosten.

De solvabiliteitsopslag in de premie is gelijk aan nul, tenzij het Vereist Eigen Vermogen horende bij de jaarinkoop hoger is dan de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. In deze situatie is de solvabiliteitsopslag gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen verminderd met de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. Het Vereist Eigen

Vermogen is het conform het standaardmodel van DNB berekende percentage ultimo voorgaand boekjaar.

Voor de berekening van de kostendekkende premie wordt uitgegaan van de reële rendementscurve. De reële rendementscurve wordt vastgesteld als het verwachte fondsrendement verminderd met een afslag voor indexatie en staat in beginsel voor een periode van 5 jaar vast. Per 1 januari 2024 is een nieuwe 5-jaarsperiode ingegaan. Bij het vaststellen van de reële rendementscurve is rekening gehouden met de maximale parameters, zoals vastgelegd in artikel 23a eerste lid van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen. De reële rendementscurve is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 30 september 2023 op het moment dat het bestuur de premie voor 2024 heeft vastgesteld.

Bij de vaststelling van de kostendekkende premie worden de actuariële veronderstellingen gehanteerd, die ook bij de bepaling van de technische voorziening worden gebruikt. De opslag voor premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid bedraagt 7,3% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw. De opslag voor dekking van de jaarlijkse administratiekosten bedraagt 1,7% van de som van het pensioengevend loon.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de reële rendementscurve zijn door het bestuur getoetst aan de resultaten in de ALM-studie uit 2019. Het verwachte reële fondsrendement in de ALM-studie kan per saldo gelijkgesteld worden aan het verwachte reële fondsrendement op basis van de maximale parameters en de overige wettelijke aannames betreffende verwacht rendement op vastrentende waarden en inflatie.

De verschuldigde premie

De bijdrage die het pensioenfonds met betrekking tot de regeling inzake ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen (inclusief premievrijstelling) ontvangt, bedraagt per deelnemer een percentage van het pensioengevend salaris. Het uitgangspunt is dat deze verschuldigde premie minimaal gelijk is aan de kostendekkende premie als hiervoor omschreven. Met ingang van 1 januari 2014 bedraagt dit percentage 14,0% van de salarissom. Het nabestaandenpensioen vindt bij het pensioenfonds plaats op kapitaalbasis.

Vanaf 1 januari 2016 wordt dit percentage jaarlijks vertaald naar een percentage van de pensioengrondslag (PG). Voor 2024 is de bijdrage vastgesteld op 28,0% van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag wordt gevormd door het salaris minus de franchise van € 17.545. De werkgever is gerechtigd een gedeelte van deze premie te verhalen op de werknemer volgens de afspraken die daarover zijn gemaakt in de geldende cao. Uitgangspunt is een sluitende financiële opzet van de pensioenregeling.

Verloop pensioenpremie en overige premies

De afgelopen vijf jaar hebben de premies zich als volgt ontwikkeld:

	2024	2023	2022	2021	2020
Pensioenpremie in % van de pensioengrondslag	28,0%	26,9%	25,8%	25,7%	25,2%

Excedentregeling

De premie voor de aanvullende excedentverzekeringen komt volledig ten laste van de werkgever. Deze actuariële premie is afhankelijk van het geslacht en leeftijd van de deelnemer. De premie voor de excedentregeling wordt als volgt vastgesteld:

Overlevingsgrondslagen:	Prognosetafel AG2022, rekening houdend met ervaringssterfte. Per 1 januari 2024 wordt startjaar 2024 gebruikt. Het startjaar wordt jaarlijks één jaar doorgeschoven;
Marktrente:	Rentetermijnstructuur van 30 september voorafgaand aan het jaar waarvoor de premie wordt vastgesteld;
Excassokosten:	2,7% van de nominale jaarinkoop;
Administratiekosten	1,7% van het pensioengevend (excedent)salaris;
Arbeidsongeschiktheid	7,3% van de nominale jaarinkoop;
Wezenopslag	1,4% van de actuariële benodigde (risico)koopsom;
Solvabiliteitsopslag	14,8% van de nominale jaarinkoop. De solvabiliteitsopslag is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad per 30 september van het jaar voorafgaande aan de premiebetaling verminderd met 100%-punt. De solvabiliteitsopslag kan niet minder bedragen dan 0%.

3.2.3 Beleggingsbeleid

Algemeen

De doelstelling van het beleggingsbeleid is de ingelegde premies zo goed mogelijk te beleggen om een optimaal rendement te behalen. Hierbij spelen risico, kwaliteit en diversificatie een belangrijke rol. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Asset Liability Management

Om te komen tot een optimale samenstelling van de assetmix van de portefeuille op hoofdlijnen is gebruikgemaakt van de uitkomsten van een Asset Liability Management (ALM) studie. In deze studie wordt rekening gehouden met het toeslagenbeleid, het premiebeleid en de pensioenverplichtingen. Zodoende worden het beleggingsbeleid, het financieringsbeleid en het pensioenbeleid op elkaar afgestemd. In 2022 is er een ALM-studie uitgevoerd.

Matching- & returnportefeuilles

De inrichting van de portefeuillestructuur is gebaseerd op de doelstellingen en risicokaders van het pensioenfonds. De normwegingen van de portefeuillestructuur bestaan uit: 54% matchingportefeuille en 46% returnportefeuille.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille is primair gericht op de uitvoering van de strategische afdekken van renterisico. Naast renteswaps worden in deze portefeuille beleggingen in obligaties en geldmarktfondsen aangehouden om onder andere te kunnen voldoen aan de onderpandverplichtingen van deze renteswaps. Er vindt een dagelijkse bewaking van het onderpand plaats die wordt uitgevoerd door specialisten. Met deze portefeuille wordt geen outperformancedoelstelling nagestreefd. De benchmark voor de matchingportefeuille wordt opgesteld op basis van de jaarlijkse uitkeringsprognose. In samenwerking met de administrateur zal maandelijks een aanpassing worden verwerkt op basis van de geschatte technische voorziening van de verplichtingen, de balans en de dekkingsgraad van het pensioenfonds. De matchingportefeuille belegt daarnaast in bedrijfsobligaties, green bonds en hypotheek.

Returnportefeuille

De returnportefeuille beoogt de indexatieambitie van het pensioenfonds te realiseren en is gespreid over diverse beleggingscategorieën en regio's. Daarbij wordt aansluiting gezocht met de visie voor het betreffende jaar en het verwachte economische regime. De portefeuille is belegd in hoogrentende bedrijfs- en staatsobligaties, aandelen, onroerend goed en private equity.

Strategische verdeling normportefeuille

Hieronder is de strategische verdeling voor 2025 weergegeven met de bijbehorende indices (de total return variant; inclusief nettodividend).

MATCHINGPORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
Nominale matching incl. cash	37,2%	Benchmarkrendement = portefeuillerendement
Liquiditeit	1,7%	€STR
Green Bonds	2,5%	Barclays MSCI Euro Green Bond Index
Euro bedrijfsobligaties	7,3%	Markit iBoxx Euro Corporate Bond Index
NL Hypotheken	5,3%	JPM GBI Traded Netherlands
Totaal	54,0%	
RETURNPORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
Hoogrentende obligaties	10,0%	
Hoogrentende bedrijfsobligaties	3,5%	Bloomberg US Corporate High Yield + Pan Euro HY ex Financials 2.5% Issuer Cap – Euro hedged
Obligaties opkomende markten HC	2,6%	JP Morgan EMBI Global Diversified euro hedged
Obligaties opkomende markten LC	3,9%	JPM GBI-EM Global Diversified
Aandelen	24,0%	
Ontwikkelde markten	20,0%	MSCI World Climate Change Net
Opkomende markten	4,0%	MSCI Emerging Markets ND
Alternatieve beleggingen	12,0%	
		37,5% IPD Nederlandse woningen
Niet beursgenoteerd onroerend goed	6,0%	32,5% Portefeuille Europees OG
		30% VS ODCE
Private Equity	6,0%	5-jaars eurosrap +200 bp
Totaal	46,0%	

In hoofdstuk 4 'Beleggingen' wordt nader ingegaan op de uitkomsten van de gemaakte beleidskeuzes.

3.3 Risicobeheer

3.3.1 Beleidsuitgangspunten en risicohouding

Kwalitatieve risicohouding financieel risico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft een risicobewuste houding. Het fonds streeft ernaar om de nominale aanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het langetermijnkarakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen behouden blijft. Beleggingsrisico kan acceptabel zijn in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale aanspraken niet geheel kunnen worden nagekomen.

- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering een belangrijke bron van inkomen voor deelnemers van het fonds.
- Er wordt gestreefd naar een stabiele premie en een stabiele opbouw.
- Bij de afweging tussen de hoogte van het opbouwpercentage en de mate van indexatie prevaleert binnen redelijke grenzen de hoogte van het opbouwpercentage.
- Het fonds streeft naar een zoveel mogelijk waardevast pensioen, dit met een minimale ambitie van 50% van de prijsindex.
- Een afgewogen balans tussen de te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie is het bestuur bereid om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het bestuur het uit te leggen dat volledige toekenning van toeslag niet realiseerbaar is. Het bestuur streeft ernaar kortingen op de pensioenaanspraken en –uitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen en als uiterste middel in te zetten. Daarbij is het uitgangspunt dat eventuele kortingen worden gespreid over de maximale hersteltermijn die binnen de wettelijke kaders mogelijk is.

De risicobereidheid van het bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het pensioenfonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van de sociale partners nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

Risicobereidheid deelnemers

De in 2024 gevoerde pensioenregeling is mede gebaseerd op een onderzoek geweest onder deelnemers uit 2019, waarin ook gekeken is naar de risicobereidheid. De uitkomsten waren vergelijkbaar met het voorgaande onderzoek uit 2014, waarbij de deelnemers aangaven het risicoprofiel bij voorkeur niet te willen verhogen. In 2022 heeft het bestuur ten behoeve van het voorbereiden van de overgang naar de Wet toekomst pensioenen, opnieuw een onderzoek uitgevoerd naar de risicobereidheid onder deelnemers. Deze uitkomsten zijn door het bestuur en sociale partners verwerkt in de vaststelling van de risicohouding en daaruitvolgend het beleggingsbeleid voor de fase na de overgang in het nieuwe pensioenstelsel.

Kwalitatieve risicohouding niet-financiële risico's

Het bestuur hanteert een lage risicotolerantie ten aanzien van niet-financiële risico's, omdat deze naar verwachting niet worden beloond met een risicopremie. Bij de bepaling van de mate van beheersing van dergelijke risico's maakt het bestuur een afweging tussen de kans dat het risico zich voordoet, de mogelijke impact ervan en de kosten die gepaard gaan met de beheersing.

Kwantitatieve risicohouding

De kwantitatieve risicohouding wordt geconcretiseerd door de vaststelling van de volgende risicogrenzen:

- het vereist eigen vermogen voor de risicohouding voor de korte termijn, en
- het pensioenresultaat in de haalbaarheidstoets voor de risicohouding voor de lange termijn.

Deze toets is voor ieder pensioenfonds verplicht op grond van wet- en regelgeving. In de aanvangshaalbaarheidstoets die in september 2015 is uitgevoerd is de risicohouding voor de lange termijn bepaald voor verwachtingen ten aanzien van het pensioenresultaat. Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een kwalitatieve discussie, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment.

Het pensioenresultaat wordt als volgt bepaald:

Pensioenuitkeringen geïndexeerd en gekort conform beleid Fonds
Pensioenuitkeringen (o.b.v. volledige pensioenopbouw) geïndexeerd met volledige prijsinflatie

Het pensioenresultaat wordt per geboortecohort vastgesteld en vervolgens op basis van gewogen aantallen vertaald naar een pensioenresultaat op fondsniveau. Bij de vaststelling van dit pensioenresultaat wordt geen rekening gehouden met nieuwe toetreders, maar wel met toekomstige opbouw en ontslag- en pensioneringskansen van de huidige actieve deelnemers.

Het bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij dekkingsgraad gelijk is aan vereist eigen vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat ten minste gelijk te zijn aan 80%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat ten minste gelijk te zijn aan 75%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slecht-weer-scenario" (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

Het bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het vereist eigen vermogen: het vereist eigen vermogen afgeleid van de werkelijke assetmix van het fonds mag niet meer dan 2,5% (zowel positief als negatief) afwijken van het vereist eigen vermogen afgeleid van de strategische assetmix.

	Grens	Aanvangshaalbaarheidstoets 2015	Jaarlijkse haalbaarheidstoets 2023
Mediaan pensioenresultaat	75%	89%	83%
Slecht-weer-scenario pensioenresultaat	-	63%	65%
Relatieve afwijking slecht-weerscenario	35%	30%	22%

Aangezien het pensioenfonds heeft aangegeven voornemens te zijn de bestaande aanspraken volledig in te varen naar de nieuwe regeling onder de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) is er in 2024 een vrijstelling geweest van de haalbaarheidstoets.

In 2024 is de risicohouding voor de nieuwe regeling onder Wtp vastgesteld. Op basis van de diverse doorrekeningen ten behoeve van de onderbouwing van de toekomstige regeling, is er geen reden aan te nemen dat het beleid van het pensioenfonds buiten de risicobereidheid valt.

Het bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het vereist eigen vermogen: het vereist eigen vermogen, afgeleid van de werkelijke assetmix van het pensioenfonds, mag niet meer dan 2,5% (zowel positief als negatief) afwijken van het vereist eigen vermogen, afgeleid van de strategische assetmix. Per einde 2024 was de afwijking in het vereist eigen vermogen tussen strategische mix (115,2%) en feitelijke mix (116,2%) ruim binnen de gestelde grenzen.

3.3.2 Risicogovernance

Het pensioenfonds hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. De inrichting van het onafhankelijk risicomanagement is gebaseerd op het idee van de drie verdedigingslinies. Dit gaat uit van adequate functiescheiding om te voorkomen dat risicolimieten overschreden worden en is in het volgende schema weergegeven.

Sleutelfunctie Risicobeheer

In lijn met de Pensioenwet (en de IORP II-richtlijn) heeft het pensioenfonds een Sleutelfunctie Risicobeheer ingesteld bestaande uit een Sleutelfunctiehouder (Bestuurslid) en een vervuller. De Sleutelfunctie Risicobeheer, met ondersteuning van de

Risicoadviescommissie (RAC), is verantwoordelijk voor overkoepelend risicobeleid. Voor specifieke risico's worden daarnaast specialisten gebruikt, zoals de compliance- en privacy-officer. De taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctie zijn opgenomen in het risicobeleid van het pensioenfonds.

Risicoadviescommissie

De RAC ondersteunt de Sleutelfunctie Risicobeheer. De houder van de Sleutelfunctie Risicobeheer is tevens voorzitter van de RAC. De samenstelling, taakomschrijving, vergaderfrequentie en ondersteuning van deze commissie zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement. De RAC bereidt formeel het risicobeleid voor en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur over de onderwerpen gerelateerd aan risicomanagement. Minimaal één maal per kwartaal komt deze commissie bijeen. De leden van de RAC rapporteren aan het voltallige bestuur over de benoemde aangelegenheden, uitmondend in een advies waarna het bestuur op basis van die rapportages en adviezen beslissingen kan nemen.

Externe Oversight manager

Ortec Finance fungeert als vervuller van de Sleutelfunctie Risicobeheer en ondersteunt het bestuur op het gebied van risicomanagement en houdt toezicht op de uitbestede diensten. Hierbij gaat Ortec Finance na of de dienstverlening wordt uitgevoerd conform het beleid en conform de afspraken die gemaakt zijn in contracten en Service Level Agreements. Ortec Finance ondersteunt daarnaast, via voorbereidende werkzaamheden voor commissies, het bestuur in besluitvorming door het opstellen van onafhankelijke oplegnotities bij voorstellen en adviezen die door de adviserend actuaire (Sprenkels), fiduciair manager (GSAM) en pensioenuitvoerder (TKP) aan het bestuur ter besluitvorming worden voorgelegd.

Ten slotte stelt Ortec Finance maandelijks en op kwartaalbasis een Integraal Risicodashboard op, op basis waarvan het bestuur zowel de financiële als niet-financiële risico's monitort. Het bestuur is en blijft eindverantwoordelijk voor de beslissingen die het neemt.

'Soft controls' en risicobewustzijn

Ortec Finance levert ieder maand een Integraal Risicodashboard op en op kwartaalbasis een uitgebreide versie. Dit bevordert het risicobewustzijn bij bestuursleden. Daarnaast is er bij nieuwe besluitvorming op bijvoorbeeld de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en beleggingsonderwerpen altijd ruim aandacht voor de risico-aspecten, o.a. op basis van de notities vanuit Ortec Finance. De Sleutelfunctie Risicobeheer geeft bij alle materiële bestuursbesluiten een advies vanuit risico-oogpunt.

Onafhankelijk risicomanagement binnen uitvoeringsorganisaties

Het pensioenfonds heeft een belangrijk deel van haar werkzaamheden uitbesteed aan externe partijen. De belangrijkste uitbestedingspartijen zijn de pensioenuitvoerder (TKP), fiduciair manager (GSAM), custodian (BNYM) en het onafhankelijke bestuursbureau (PBSV). In het Uitbestedingsbeleid heeft het pensioenfonds de voorwaarden vastgelegd waaraan uitbestedingspartijen moeten voldoen, inclusief eisen ten aanzien van risicomanagement. Het is gebruikelijk binnen financiële ondernemingen en andere uitvoeringsorganisaties om in de eigen organisatie tevens een functiescheiding conform het model van drie verdedigingslinies aan te houden. In lijn met het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is dit ook het geval binnen de organisatie van de fiduciair manager en de pensioenuitvoerder. Daarnaast leveren de uitvoeringsorganisaties informatie aan ten behoeve van het risicomanagement, o.a. via periodieke rapportages.

3.3.3 Risico-identificatie en beheersmaatregelen

Risicobereidheid

De mate waarin het fonds bereid is beleggingsrisico's te nemen, is gebaseerd op de risicohouding zoals beschreven in de vorige paragraaf. Tevens heeft het bestuur de volgende uitgangspunten bepaald t.a.v. de risicohouding inzake niet-financiële risico's:

- Het bestuur streeft naar een goede reputatie en betrouwbaarheid om het draagvlak voor de uitvoering van de eigen regeling te behouden en verder te versterken. Het bestuur besteedt daarom alleen werkzaamheden uit aan integere en professionele partijen.
- Het bestuur heeft een strikte gedragscode waar verbonden personen aan gebonden zijn. Alle verbonden personen voldoen aan eisen met betrekking tot integriteit, deskundigheid en professionaliteit. Het bestuur accepteert geen risico's met betrekking tot het niet naleven hiervan.
- Het bestuur hecht waarde aan bewustwording omtrent integriteitsrisico's en voert daarom periodiek een uitgebreide systematische integriteitsrisicoanalyse uit (de zogenaamde 'SIRA').

- Het bestuur bewaakt en monitort de uitbestedingsrisico's door middel van verschillende rapportages, waaronder het Integraal Risicodashboard. Het beheersen van niet-financiële risico's gaat gepaard met kosten. De mate van beheersing wordt daarom altijd gezien in relatie tot de kosten, waarbij het bestuur geen bovenmatige risico's accepteert.

Vanuit bovenstaande risicohouding heeft het fonds voor ieder geïdentificeerd risico is een risicobereidheid vastgesteld, die aangeeft welk restrisico het fonds voor ieder risico acceptabel acht. Voor beleggingsrisico's waar een verwacht rendement tegenover staat, is het fonds bereid risico te nemen. Dit betreft bijvoorbeeld rente-, krediet- en aandelen- (markt)risico. De bereidheid om deze risico's te nemen is afhankelijk van het verwachte te behalen rendement, en de mate waarin risico gereduceerd kan worden via spreiding over beleggingscategorien. In de ALM studie en jaarlijkse vaststelling van de normportefeuille wordt de gewenste mate van risico bepaald. Voor risico's die naar verwachting niet direct beloond worden, zoals operationeel risico, liquiditeitsrisico en integriteitsrisico hanteert het fonds een lage risicobereidheid. Dit betekent dat het fonds bereid is enige kosten te maken om deze risico's te beperken tot het gewenste lage niveau.

Risicobeheersingsproces

De risico's voor het pensioenfonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het Risicobeleid. De belangrijkste risico's worden ook in de ABTN toegelicht. In de ABTN heeft het pensioenfonds ook een crisisplan opgenomen. Het crisisplan voorziet zowel in een financiële crisis (conform wettelijke vereisten) als een meer generieke crisissituatie, zoals een pandemie. In het beleid maakt het fonds onderscheid tussen strategische, financiële en niet-financiële risico's. Voor ieder risico worden periodiek risicobeoordelingen gemaakt, waarin gekeken wordt naar relevante risicoscenario's, de kans en impact van het optreden van een dergelijk scenario eventuele beheersmaatregelen en het resterende risico na de beheersmaatregelen. Indien het resterende risico groter is dan de risicobereidheid, wordt gekeken of en welke aanvullende beheersmaatregelen mogelijk zijn. Eventuele toepassing van extra beheersmaatregelen is een afweging tussen de mate van risicoreductie en kosten.

Risicoscores

Methodiek

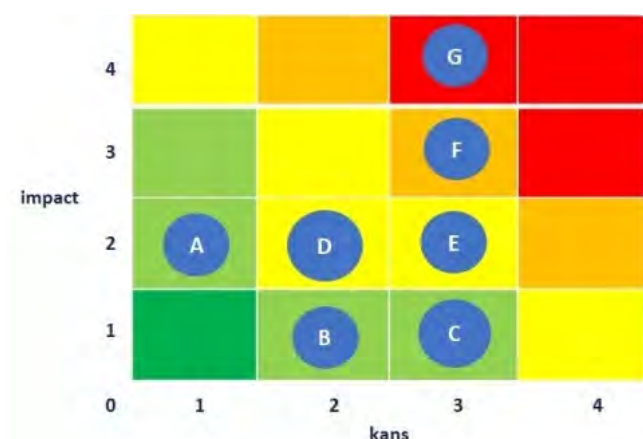
Om tot een consistente beoordeling van risico's te komen, heeft het pensioenfonds de volgende schalen voor de scoring op kans en impact nader gedefinieerd. Deze getallen vormen een indicatie van de kans en impact en bieden de mogelijkheid ook de totale impact (kans x impact) te kwantificeren.

Kans	Beschrijving	Definitie	Indicatie kans optreden risico in 1 jaar
1	Laag	Onwaarschijnlijk dat het risico zich voordoet in de komende 5 jaar	<20%
2	Bepakt	Het risico doet zich mogelijk voor in de komende 2 tot 5 jaar	20%-50%
3	Aanzienlijk	Het risico komt mogelijk elk jaar voor, of zeer waarschijnlijk op lange termijn	50%-80%
4	Hoog	Het risico treedt redelijkerwijs binnen een half jaar op, of met zekerheid op de lange termijn	80%-100%

Impact	Beschrijving	Definitie	Indicatie Impact financieel risico (daling DG)	Indicatie Impact niet-financieel risico (% begroting)
1	Laag	Nauwelijks impact op financiële situatie en/of reputatie	<2%	<2%
2	Bepakt	Enige financiële schade en/of licht beschadigde reputatie	2%-5%	2%-5%
3	Aanzienlijk	Significante financiële schade en/of beschadigde reputatie	5%-10%	5%-10%
4	Hoog	Ernstige impact op financiële situatie en/of reputatie: missie, visie en strategie kunnen niet worden gerealiseerd	>10%	>10%

Ter indicatie: de begroting van het pensioenfonds bedroeg circa € 10,1 miljoen voor 2024.

Het bestuur beoordeelt ten minste jaarlijkse de scores van de diverse geïdentificeerde risico's. Onderstaande figuur geeft hiervan een overzicht. Tussen haakjes [] staat voor ieder risico de risicobereidheid

Categorie	Netto risico	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
A	1x2=2		Operationeel risico [3], Communicatierisico [3], Integriteitsrisico [3], juridisch en fiscaal risico [3], uitbestedingsrisico [3]
B	2x1=2	Actief beheer risico [3], Tegenpartijrisico [3], Concentratierisico [3], Liquiditeitsrisico [3], Verzekeringstechnisch risico [3]	ESG Risico [3]
C	3x1=3	Valutarisico [3]	
D	2x2=4		IT-risico (ex cyber, [3]), IT-risico (cyber, [4]) Strategisch risico - niet financieel [6]
E	3x2=6	Kredietrisico [6], Inflatieisico [6]	
F	3x3=9	Marktrisico [9], Renterisico [9]	
G	3x4=12	Balansrisico (strategisch risico financieel, [10+])	

De belangrijkste risico's (die met een score van meer dan 6, of buiten de risicobereidheid), zijn in bovenstaande tabel vetgedrukt en hieronder nader toegelicht.

- **Strategisch risico:**

Het strategisch risico betreft het risico dat het pensioenfonds om welke reden dan ook, niet in staat is haar strategische doelstellingen zoals verwoord in de missie, visie en strategie te realiseren. Een wijziging in 2023 is geweest dat het pensioenfonds in het strategische risico expliciet onderscheid maakt tussen de financiële risico's en niet-financiële risico's. Reden hiervoor is dat er voor het realiseren van de financiële doelstellingen van het fonds, bewust beleggingsrisico wordt genomen. Hier wordt een relatief hoge risicotolerantie gehanteerd. Voor niet-financiële doelstellingen, zoals een integere en beheerste bedrijfsvoering en de transitie naar Wtp, wordt een lage risicobereidheid gehanteerd. Dit onderscheid stelt het bestuur beter in staat te monitoren of de gerealiseerde risicobeheersing afdoende is.

- **Strategisch risico - Financieel: Balansrisico:**

Een belangrijk korte termijn risico is dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen na te kunnen komen, ook wel het solvabiliteitsrisico genoemd. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, kan er geen of minder ruimte voor toeslagverlening zijn. In het uiterste geval kan het zelfs noodzakelijk zijn voor het pensioenfonds om pensioenaanspraken en pensioenrechten te korten. De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten op basis van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft op basis van het in 2024 vastgestelde overbruggingsplan en indexatiebeleid per eind 2024 een toeslag van 2,3% kunnen toekennen. Ondanks deze toekenning is over 2024 de beleidsdekkingsgraad gestegen van 115,7% per 1 januari 2024 tot 116,9% per 31 december 2024.

- Renterisico:

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Ter bescherming van de dekkingsgraadrisico's richting het invaarmoment, heeft het bestuur besloten tot dan de renteafdekking vast te houden aan de bovenkant van de gehanteerde staffel, zijnde 80%, ongeacht de verdere bewegingen in de rente. De matchingportefeuille is gericht op het afdekken van het renterisico en bestaat uit een LDI (Liability Driven Investing) portefeuille, bedrijfsleningen, groene obligaties (green bonds) en de hypotheekbeleggingen, alle in euro. De LDI-portefeuille wordt geheel in staatsobligaties en staatsgerelateerde obligaties belegd met een minimale kredietrating van AA van een van de bekende ratingbureaus, aangevuld met beleggingen in geldmarktinstrumenten en renteswaps met een beperkt aantal solide tegenpartijen, waarbij dagelijks onderpand wordt uitgewisseld. Daarnaast wordt bij de renteafdekking rekening gehouden met de rentegevoeligheid over verschillende looptijden. De bewaking van de renteafdekking vindt plaats op dagelijkse basis.

- Marktrisico (koersrisico):

Marktrisico is het risico dat de marktprijs van financiële instrumenten en effecten daalt. Dit wordt veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op hun actuele waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten. Het nemen van marktrisico werd over 2024 beloond met een rendement ruim boven de renteontwikkeling, waardoor dit positief bijdroeg aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico's omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hoger rendement wordt verwacht dan de risicovrije rentevoet. Het koersrisico van met name de returnportefeuille (aandelen, hoogrentende obligaties, vastgoed en private equity) wordt beheerst door middel van diversificatie over verschillende beleggingscategorieën, volgens de overeengekomen beleggingsrichtlijnen. Bovendien wordt binnen elke beleggingscategorie een zorgvuldige spreiding over individuele effecten of andere beleggingsobjecten gewaarborgd, zodat de beleggingsportefeuille als geheel nooit bovenmatig wordt blootgesteld aan het koersrisico van één of enkele specifieke beleggingen. De monitoring van het koersrisico vindt plaats op dagelijkse basis door de coördinerend vermogensbeheerder (GSAM), waarbij niet alleen de actuele posities, maar ook diverse stress-scenario's in ogenschouw worden genomen met een schatting van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en van de balans van het pensioenfonds.

- Kredietrisico:

Het pensioenfonds neemt bewust kredietrisico door het kopen van obligaties van diverse overheden en bedrijven omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hogere return dan de risicovrije rente wordt verwacht. Dit risico wordt onder controle gebracht door enerzijds een zorgvuldige selectie van individuele effecten, landen en ondernemingen op basis van kredietwaardigheid en verhandelbaarheid. De vastrentende waardenportefeuille is belegd in Europese staats- en staats gerelateerde leningen, Nederlandse hypotheekleningen en bedrijfsleningen met een minimale rating van BBB. Er is een beperkte allocatie opgenomen naar hoogrentende leningen in de returnportefeuille. Er wordt voldoende spreiding in acht genomen bij de portefeuilleconstructie zodat nooit te veel schade kan worden opgelopen indien ondanks alles een uitgevende instelling toch in de problemen komt.

- Inflatierisico:

Inflatierisico is het risico op koopkrachtverlies en/of waardeverlies op beleggingen, als gevolg van inflatie. Een onvolledige renteafdekking is in de ogen van het pensioenfonds een beheersmaatregel tegen inflatierisico, die in 2024 heeft gewerkt. Door de gestegen dekkingsgraad is het pensioenfonds in staat geweest een toeslag op de pensioenaanspraken van 2,3% toe te kennen per 1 januari 2025. Directe afdekking van het inflatierisico is kostbaar en gaat ten koste van de nominale zekerheid van bestaande pensioenaanspraken (kortingsrisico).

- **ESG-risico:**

ESG-risico is het risico op schade als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan. Het pensioenfonds streeft naar een gedegen beheersing van dit risico, in lijn met de gids beheersing klimaat- en milieurisico's van DNB. Hiertoe stelt het pensioenfonds een risico-assessment en een ESG-beleid op. Het pensioenfonds heeft een klimaatactieplan opgesteld om te bepalen in hoeverre klimaatrisico's verder kunnen worden meegewogen in de beleggingsportefeuille. Hierbij is er wel vaak sprake van een beperkte beschikbaarheid danwel kostbaarheid van data, die het moeilijker maken hier invulling aan te geven. Tevens wordt er in toenemende mate aandacht besteed aan biodiversiteitsrisico's (o.a. via themadag bestuur in 2024) en de mogelijkheden tot impact beleggen.

- **IT-Risico (ex. cyber):**

IT-risico is het risico op schade als gevolg van ontoereikende beschikbaarheid, toegankelijkheid, juistheid en aanpasbaarheid van IT-systemen en processen. In 2024 hebben zich op het gebied van IT twee belangrijke ontwikkelingen voorgedaan:

1. DORA: Per 17 januari 2025 dienen pensioenfondsden te voldoen aan de Europese Digital Operational Resilience Act (DORA). Dit heeft een impact op de IT-risicobeheersing binnen het pensioenfonds, als ook de kritieke uitbestedingspartijen. Een aparte werkgroep heeft de voorbereiding op compliance aan DORA voorbereid. Dit heeft ertoe geleid dat belangrijke mijlpalen, zoals updates van IT- en uitbestedingsbeleid zijn gerealiseerd in 2024. Vanwege de afhankelijkheid van uitbestedingspartijen om alle benodigde informatie compleet te krijgen, zal het pensioenfonds naar verwachting in de loop van 2025 volledig voldoen aan DORA.
2. Wtp: om de pensioenregeling op 1 januari 2026 over te kunnen zetten naar een Solidaire premiereregeling onder de Wtp, dienen er substantiële aanpassingen in de IT-systemen bij uitbestedingspartijen gemaakt te worden. Deze systemen zijn naar verwachting in 2025 gereed. Door het opstellen en hanteren van eenduidige acceptatiecriteria ('go/no go') voor de IT-systemen, borgt het pensioenfonds een beheerste transitie naar en uitvoering van de pensioen onder de Wtp.

Risicomonitoring

Risico's zijn veranderlijk over tijd, zowel qua identificatie als kans en impact van optreden. Het pensioenfonds hanteert daarom een monitoringscyclus voor alle risico's, waarbij deze ten minste op kwartaalbasis worden beoordeeld door de Sleutelfunctie Risicobeheer. Daarnaast wordt er, afhankelijk van de mate van verandering in het risico, met een frequentie van tenminste 1 tot 3 jaar een uitgebreide analyse van het risico gemaakt door aangewezen eigenaren van risico's. Indien uit de rapportages of de analyse blijkt dat risico's buiten de gehanteerde tolerantie voor de desbetreffende risico's komen, wordt door het bestuur besloten over eventuele aanvullende beheersmaatregelen.

De risicobeheersmaatregelen die uit de diverse risico-analyses naar voren komen, worden jaarlijks getoetst op uitvoering en effectiviteit. De bevindingen uit de toetsing per einde 2023 zijn in 2024 opgepakt en grotendeels afgerond. Uit de beoordeling per einde 2024 komen enkele opmerkingen naar voren, maar deze zijn geen van allen zwaarwegend.

Het pensioenfonds stelt waar nodig, maar tenminste eens in de drie jaar een Eigen Risicobeoordeling (ERB) op. Eind 2023 is de meest recente ERB door het bestuur vastgesteld. Hierin is met name aandacht geweest voor de beheersing van de risico's in de transitie naar het nieuwe stelsel. Gedurende 2024 is er geen aanleiding geweest de ERB te heroverwegen.

3.3.4 Risicobeheer in 2024

Wtp als belangrijkste speerpunt

Het pensioenfonds was voornemens om per 1 januari 2025 over te gaan naar de solidaire premiereregeling onder Wtp. Hierbij gold altijd wel dat een beheerste transitie een expliciete voorwaarde is. Derhalve is medio 2024 reeds besloten de transitie met een jaar uit te stellen naar 1 januari 2026. In 2024 heeft de nadruk gelegen op het uitwerken van de nieuwe pensioenregeling en bijbehorend beleid. Dit betreft o.a. de risicohouding, strategisch beleid en compensatiemaatregelen in de transitie naar de Wtp, waarbij evenwichtigheid een belangrijk aandachtspunt is geweest.

Voor de risicobeheerfunctie resulteerde dit in een continue monitoring van de voortgang van het project, het onderhouden van de risico-analyses voor de Wtp het beoordelen van beleidsvoorstellen vanuit risico-oogpunt.

- Gelet op de complexiteit van de Wtp-transitie, heeft de Sleutelfunctie Risicobeheer (hierna: SF RB) gekozen voor een gestructureerde aanpak, waarbij er vooraf een template is vastgesteld van punten waarop de Sleutelfunctie Risicobeheer voorstellen beoordeeld.
- De risico's in het project Wtp verschuiven op continue basis. Het Risk Self Assessment voor het project Wtp is door het pensioenfonds meermaals geüpdatet met hulp van de SF RB en ook de RAC heeft de voortgang en risico's in het project consequent behandeld in haar vergaderingen.
- De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is nauw betrokken geweest in het project datakwaliteit. Dit was een intensief traject met TKP, maar heeft in oktober 2024 geleid tot een bestuurlijk besluit dat de datakwaliteit risico's afdoende beheerst zijn om invaren mogelijk te maken.

Maar bestaande situatie niet vergeten

Grote verandertrajecten zoals de overgang naar de Wtp leggen een groot beslag op de capaciteit bij bestuur, adviseurs en uitvoeringspartijen, zoals de Pensioensuitvoeringsorganisatie TKP (hierna: PUO). Hiermee is er een risico dat de bestaande bedrijfsvoering onvoldoende aandacht krijgt. Door vast te houden aan de bestaande evaluatiecyclus van beleidsdocumenten, wordt een adequate risicobeheersing van de going-concern situatie geborgd. Een overzicht staat in het Integraal Risicodashboard 2024Q4, welke als bijlage bij dit verslag dient.

Behaalde resultaten

In 2024 zijn o.a. de volgende zaken opgeleverd, die bijdragen aan het risicobeheer binnen het pensioenfonds.

- Beleidsmatig: periodieke evaluaties van risicobeleid, uitvoering van een crisisoefening en eerste opzet van risicobeleid onder Wtp;
- Uitvoerend: reguliere updates van risico-analyses;
- Monitoring: evaluatie van uitvoering beheersmaatregelen, verbeteringen in risicorapportages;
 - IT-risico: Zijn er door het fonds in 2024 stappen gezet om compliant te worden met de aanstaande DORA-wetgeving, o.a. door het update van beleidsdocumenten;
- Uitbestedingsrisico:
 - Regulier overleg met uitbestedingspartijen over o.a. de beheersing van (onder)uitbestedings- en IT-risico door kritieke uitbestedingspartijen.

Vooruitblik 2025: verdere voorbereiding op de toekomst

Voor 2025 ziet de Sleutelfunctie Risicomanagement:

Wtp – Van beleid naar implementatie en daaruit volgende risico's

Een beoogde overgang naar het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2026 betekent dat in 2025 het gekozen beleid moet worden geïmplementeerd in de systemen en processen van het pensioenfonds en de betrokken uitbestedingspartijen. Voor de SF RM ligt de nadruk daarbij vanuit risico-oogpunt beoordelen of de transitie, en de uitvoering na transitie afdoende beheerst kunnen worden. Daarnaast wordt het Risk Control Framework van het pensioenfonds geëvalueerd op passendheid na transitie en waar nodig aangepast.

In 2025 zal de druk op de implementatie van de Wtp naar verwachting verder toenemen. Dit vereist een intensieve(re) monitoring op de voortgang en risico's bij uitbestedingspartijen. Daarom blijft de Sleutelfunctie Risicomanagement het hele jaar nauwgezet de ontwikkelingen rondom het project Wtp volgen en risico's beheersen, o.a. via risico-opinies bij vergaderstukken Wtp periodieke updates van de risicoanalyse Wtp en toezien op naleving van de go/no go criteria.

Vorbereiding Samengaan

Sociale partners uit de Bakkerijsector en Zoetwarenindustrie hebben een intentieovereenkomst gesloten om beide pensioenfonds, in navolging van de transitie naar de Wtp te laten samengaan. Aan een dergelijk strategisch project zijn substantiële risico's verbonden. Vanuit de RAC en Sleutelfunctie Risicomanagement worden risico's in dit project geïnventariseerd en onder de aandacht van het bestuur gebracht, te beginnen met een (Risk Self Assessment (hierna: RSA) op dit project. Door de strategische impact van dit project, dient er ook een partiële Eigen Risicobeoordeling op het samengaan worden opgesteld.

Conclusie

Per einde 2024 acht de Sleutelfunctie Risicomanagement de risico's binnen het pensioenfonds afdoende beheerst. De punten die eind 2024 als belangrijkste risico's worden gezien, worden allen in 2025 verder opgepakt. Het is

daarbij een aandachtspunt om de tijd en inspanning die geleverd wordt ten aanzien van de strategische projecten, niet ten koste te laten gaan van het reguliere risicobeheer.

Beleidsmatig zal de Sleutelfunctie Risicomanagement in 2025 de bestaande lijn voortzetten. Dat wil zeggen dat zij onafhankelijk, maar actief richting geeft aan het risicobeheer binnen het pensioenfonds, zowel op financiële als niet-financiële risico's. In 2025 zal hierbij de nadruk liggen op de borging van een beheerste transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en beheerste uitvoering van de regeling na transitie. Dit laatste vertaalt zich naar een algehele update van het risicobeheersframework (beleid, risico-analyses, beheersmaatregelen en risicomonitoring) onder Wtp.

3.4 Interne Audit in 2024

Algemeen

De Interne Audit Functie (IAF) is verplicht volgens de Pensioenwet en FTK-regels. De heer M.W. van Straten is de sleutelfunctiehouder (SFH IA), en KPMG Advisory N.V. is de vervuller van de IAF.

In 2024 werkte de IAF nauw samen met de IAF van Bpf Zoetwaren, waarbij regelmatig overleg en afstemming plaatsvond. De activiteiten zoals opgenomen in het auditplan 2024 werden beperkt gerealiseerd, met drie uitgevoerde audits in het kader van de multicliënt audit TKP (MCA TKP). Een belangrijke geplande activiteit was de quickscan van de Digital Operational Resilience Act (DORA), die in Q1/2024 begon. De quickscan werd echter stopgezet omdat de gekozen insteek niet leidde tot een volledige 0-meting. Het bestuur heeft vervolgens in juli 2024 besloten om in Q2/2025 een review audit DORA uit te voeren om te toetsen of volledige implementatie van de DORA-wetgeving heeft plaatsgevonden. Daarnaast was in het auditplan 2024 een review audit van het uitbestedingsproces van de bestuursondersteuning opgenomen. Deze audit werd echter in juli 2024 door het bestuur uitgesteld naar 2025 vanwege de prioriteit van de transitie naar de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De SFH IA was in 2024 betrokken bij diverse onderwerpen in het kader van de Wtp-transitie, waarbij voorlopige en definitieve opinies werden afgegeven inzake datakwaliteit, de risicoanalyse in het communicatieplan en de risicoanalyse in het implementatieplan.

De IAF voerde in 2024 auditactiviteiten uit in het kader van de MCA-TKP, waaronder audits op DORA readiness en interne beheersing bij TKP. De audit DORA readiness gaf inzicht in de gereedheid van TKP voor DORA en stelde daarbij vast of de geïdentificeerde gaps door TKP juist waren ingeschat en de actieplannen realistisch en voldoende concreet waren geformuleerd. De audit interne beheersing beoordeelde het interne beheersingssysteem van TKP en stelde daarbij vast of het interne beheersingssysteem afdoende is om in opzet en bestaan aantoonbaar in control te zijn. TKP gaf aan zich te kunnen vinden in de bevindingen en aanbevelingen van de audits.

Tenslotte is gedurende 2024 door MCA-TKP regelmatig met TKP van gedachten gewisseld over de inrichting van de Interne Audit Functie binnen TKP. Met de aanstelling van een lead auditor binnen TKP en het opstellen van een auditcharter, heeft TKP in 2024 gewerkt aan de verdere implementatie van het Three Lines Model. Gezien het belang dat MCA-TKP heeft bij het kunnen steunen op eigen audits van TKP, waarvoor betrokkenheid van MCA-TKP bij scoping en transparantie door TKP ten aanzien van het auditrapport randvoorwaarden zijn, zijn in 2024 diverse stappen gezet om tot een voor beide partijen werkbare situatie te komen. In 2025 zal hierover verder worden gesproken en zullen de eerste ervaringen met de nieuwe inrichting en werkwijze worden opgedaan.

4 Beleggingen

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een feitelijke uiteenzetting gegeven van de marktontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de beleggingen. Verder zal per deelcategorie en voor de portefeuille als geheel worden ingegaan op de resultaten van het gevoerde beleggingsbeleid. Vervolgens worden een aantal thema's en trends benoemd die van invloed kunnen zijn op de toekomstige beleggingen. Ten slotte wordt ingegaan op het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

4.1 Marktontwikkelingen

Terugblik macro-economische ontwikkelingen

In de eerste maanden van het jaar bleek al snel dat de Amerikaanse economie sterk genoeg was en dat een recessie kon worden vermeden. De hoop op snelle preventieve renteverlagingen verdween doordat robuuste arbeidsmarkt cijfers en een toenemend vertrouwen onder ondernemers en consumenten wezen op een aanhoudende veerkracht van de economie, terwijl inflatiecijfers in de eerste maanden juist hoger bleken dan verwacht. Vanaf het tweede kwartaal werd een zachte landing van de Amerikaanse economie steeds waarschijnlijker. De arbeidsmarkt werd minder krap en de inflatie zette eindelijk een daling in. Politieke ontwikkelingen maakten de vooruitzichten nog wat onzeker. In juli stapte president Biden uit de race voor de presidentsverkiezingen en werd Kamala Harris de keuze voor de Democraten.

Zwakker dan verwachte Amerikaanse arbeidsmarkt cijfers en vertrouwensindices in augustus en september in combinatie met meevallende inflatiecijfers brachten ook de Amerikaanse centrale bank in beweging. De Fed verlaagde haar beleidsrentes in september met 50 basispunten, de eerste verlaging sinds maart 2020. Ondanks de groeifazwakking bleef de economische activiteit in de VS daarna relatief sterk.

De economie in het Eurogebied vertoonde in de eerste maanden van 2024 tekenen van herstel. Het vertrouwen van ondernemers verbeterde, weliswaar vanaf een laag niveau en de inflatie liet al in de eerste maanden van het jaar een duidelijke daling zien. Het herstel zette in het tweede kwartaal echter niet door. Aan het politieke front ontstond daarnaast onrust, onder meer door de aankondiging van verkiezingen in Frankrijk. De duidelijke daling van de inflatie in combinatie met de onzekere economische vooruitzichten resulteerde in de eerste renteverlaging door de ECB met 25 basispunten in juni. In september volgde de tweede renteverlaging. De activiteit in de Eurozone in de tweede helft van het jaar werd grotendeels gekenmerkt door zwakte van de Duitse economie.

Ook elders in de wereld werden rentetarieven verlaagd. Eind september bijvoorbeeld kondigde de centrale bank van China (de PBoC) een aantal beleidsmaatregelen aan om de activiteiten in het algemeen en de vastgoedmarkt in het bijzonder te stimuleren. Een aantal rentes werden verlaagd en ter ondersteuning van de vastgoedmarkt werden de kredietvoorwaarden van huizenbezitters en huizenkopers versoepeld.

Financiële markten

Het jaar 2024 was in meerdere opzichten een goed jaar voor financiële markten. De rente op staatsobligaties daalde per saldo, en met alleen een paar korte tussentijdse correcties stegen aandelenkoersen vrijwel het hele jaar door. Markten werden geholpen door per saldo redelijke groeicijfers en een dalende inflatie, terwijl langverwachte renteverlagingen uiteindelijk ook door centrale banken werden doorgevoerd.

Kapitaalmarktrentes stegen in de eerste helft nadat preventieve renteverlagingen door de Fed niet opportuun bleken en de inflatie hardnekkig hoog bleef. Ondanks de matig presterende eigen economie en een dalende inflatietrend trok dit ook Europese rentes omhoog. Bezorgdheid over de uitkomst van de Franse verkiezingen zorgden voor een relatief sterke stijging van Franse rentes. In de tweede helft van het jaar kwam de focus duidelijk op een wereldwijde groeifazwakking te liggen, waardoor kapitaalmarktrentes daalden en uiteindelijk lager kwamen te liggen dan aan het begin van het jaar. Per saldo daalden rentes aan het korte eind van de rentecurve relatief sterk, waardoor de rentecurve langzaam minder invers werd. Vooral swap rentes daalden, en daardoor swap spreads, waardoor staatsobligaties minder rendeerden dan swaps. Per saldo daalde de 20-jaars swaprente met circa 0,2%-punt.

Aandelenkoersen vonden daarentegen vrijwel gedurende heel 2024 de weg omhoog. Eerst werden winstcijfers en het sentiment positief beïnvloed door de veerkracht van de Amerikaanse economie en het herstel van de Europese economie. In het tweede helft werden koersen vooral geholpen door (het vooruitzicht op) renteverlagingen. De verkiezingsuitslag in de VS zorgde in november voor een verdere impuls voor aandelenkoersen nadat bleek dat Donald Trump niet alleen de verkiezingen had gewonnen, maar ook een meerderheid had verworven in zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden. De positieve trend werd slechts enkele keren tijdelijk onderbroken door plotseling tegenvallende inflatie- en arbeidsmarktcijfers in de VS en, meer lokaal, bezorgdheid over het resultaat van de Franse verkiezingen.

In de eerste helft van het jaar werd de koersstijging vooral gedragen door mega-tech aandelen, in de VS bekend als de Magnificent Seven. In de tweede helft werd de koersstijging breder gedragen. Aandelenkoersen in ontwikkelende landen stegen in de eerste helft sterker dan in opkomende markten. Mede geholpen door de Chinese stimuleringsmaatregelen was dat in de tweede helft van het jaar andersom. Over heel 2024 steeg de MSCI Wereld (ontwikkelde markten) met 26,6%, de index voor opkomende markten bleef daar met een stijging van 14,7% bij achter.

Het positieve sentiment op de aandelenbeurzen werd weerspiegeld op de credit markten. Zowel de spreads op investment grade credits als op high yield obligaties daalden. Aan het eind van het jaar zorgde dit voor historisch lage niveaus van credit spreads.

4.2 Resultaten beleggingsportefeuille

Rendement 2024 ten opzichte van de benchmark

De portefeuille behaalde over 2024 een rendement van 10,0%. De licht gedaalde rente zorgde voor een positief rendement op de matchingportefeuille van 5,3%. De portefeuille rendeerdde 1,1% beter dan de benchmark. Dit kwam voornamelijk door de goede resultaten van de totale portefeuille versus de gehanteerde benchmarks.

In onderstaande tabel wordt de performance van de portefeuille op hoofdcategorieën weergegeven.

Beleggingscategorie	Portefeuille	Benchmark
Matchingportefeuille	5,3%	3,6%
Hoogrentende obligaties	4,4%	5,1%
Aandelen	30,6%	30,2%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3,5%	2,5%
Private equity	11,0%	4,6%
Totaal	10,0%	8,9%

4.3 Matchingportefeuille

De matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is in 2023 verhoogd op basis van de ontwikkelingen van de rente en de rentestafel naar 80%. In 2023 heeft het bestuur besloten om de rente afdekking tot aan het moment van invaren te laten staan op 80% en niet meer de stafel te hanteren.

De renteafdekking vindt hoofdzakelijk plaats met renteswaps en Euro-staatsobligaties met hoge kredietwaardigheid. Daarnaast belegt het pensioenfonds in bedrijfsobligaties met een solide kredietwaardigheid, in groene obligaties en in Nederlandse woninghypotheken. De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het pensioenfonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging.

In 2024 is de rente op de kapitaalmarkten op langere looptijden gedaald van 2,26% (30-jaars swaprente) naar 2,15%, een daling van 0,11% in een jaar. Dit levert op de renteafdekking een positief resultaat op, maar op balansniveau een verslechtering van de financiële positie (dekkingsgraad) van het pensioenfonds.

De beleggingen in de matchingportefeuille behaalden een positief rendement door de rentedaling. De gehele matchingportefeuille rendeerdde 5,3% (1,7% hoger dan het benchmarkrendement). Hypotheken hebben met een

rendement van 6,2% een outperformance ten opzichte van de benchmark (0,9%) behaald. Green bonds en bedrijfsobligaties hebben met een rendement van, respectievelijk, 3,0% en 5,4% beide een outperformance laten zien ten opzichte van de benchmark (2,7% en 4,5%)

4.4 Aandelen

De portefeuille beursgenoteerde aandelen bestaat ultimo 2024 voor 85,0% uit aandelen ontwikkelde markten en voor 15,0% uit aandelen opkomende markten. De aandelenportefeuille van ontwikkelde markten rendeerde in 2024 met 34,6% sterk positief. Het rendement van aandelen opkomende markten was met 10,8% duidelijk een stuk lager. De totale aandelenportefeuille behaalde over 2024 een rendement van 30,6%, en behaalde daarmee een 0,4%-punt hoger rendement dan de benchmark.

4.5 Hoogrentende obligaties

De hoogrentende obligaties zijn voor circa 65% belegd in obligaties van opkomende landen, het andere deel is belegd in bedrijfsobligaties in ontwikkelde landen. De categorie hoogrentende obligaties behaalde in totaal een rendement van 4,4%, en bleef hiermee 0,7%-punt achter bij de benchmark. De beleggingen in obligaties uitgegeven door opkomende landen in US dollar behaalden een beter resultaat dan de benchmark, door onder andere een goede selectie van de landen waarin werd belegd. De overige beleggingen in deze categorieën bleven achter bij de benchmark.

4.6 Vastgoedbeleggingen

Het bestuur heeft een strategisch vastgoedplan uitgewerkt dat uitgaat van een allocatie naar Nederlandse woningen (36%), Europees vastgoed (multisector, 27%) en Amerikaans vastgoed (multisector, 37%). De portefeuille rendeerde in 2024 3,5% versus 2,5% voor de benchmark. Vanwege het illiquide karakter van de categorie wijkt de feitelijke invulling af van de gehanteerde strategische benchmark, waardoor de jaarlijkse rendementsverschillen aanzienlijk kunnen zijn.

4.7 Overige beleggingen

4.7.1 Private equity

De private equity-portefeuille bestaat voornamelijk uit directe investeringen in private equity-fondsen. Voor de verdere invulling van het private equity-programma wordt jaarlijks een investeringsschema opgesteld dat rekening houdt met de gewenste exposure naar de beleggingsklasse en de te verwachten uitkeringen in de loop der tijd. De portefeuille wordt beheerd door een extern team van specialisten en behaalde over 2024 een rendement van 11,0% versus 4,6% voor de benchmark. De benchmark is de 5-jaars swaprente met een opslag van 2%-punt en weerspiegelt het lange termijn vereiste rendement van private equity. Op jaarbasis kunnen echter grote rendementsverschillen ontstaan, onder andere door het verschil in liquiditeit tussen private equity en de rentemarkt.

4.7.2 Z-score 2024 en performancetoets

De z-score wordt ieder jaar berekend. Deze score laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark. Een positief getal betekent dat de beleggingen van het pensioenfonds het beter deden dan de markt. Een negatief getal betekent dat de beleggingen van het pensioenfonds slechter presteerden dan de markt. Bij de berekening wordt rekening gehouden met de kosten. Daarnaast wordt een performancetoets gedaan. Deze toets berekent een gemiddelde z-score over een periode van vijf jaar. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 staat dat vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds mogelijk is als de performancetoets lager is dan 0%.

De z-score voor 2024 is -0,11%. Het gemiddelde over de afgelopen vijf jaar is 0,83%. De performancetoets is 2,11% (inclusief de bijtelling van 1,28%) waarmee het pensioenfonds boven de toegestane norm zit, wat wil zeggen dat op basis van de performancetoets er geen vrijstelling van de verplichte deelname aan het pensioenfonds mogelijk is.

4.8 Vooruitzichten

In het algemeen kunnen we stellen dat de geopolitieke ontwikkelingen momenteel ook een bewegelijkheid van de financiële markten met zich meebrengen. Dit maakt dat koersen lastig te voorspellen zijn.

Aandelen

Deze categorie is licht constructief door veerkrachtige data over economische activiteit, afnemende inflatie en de verwachte verruimingscyclus. Het sentiment onder investeerders is positief, daarmee is veel goed nieuws ook al ingeprijsd.

Rentes

Opbrengsten zijn recent gedaald door onder andere lager dan verwachte inflatie en minder verkrappend beleid van de Fed. Daarmee neutraal op de korte termijn. Op de middellange termijn blijven rentes aantrekkelijk, gegeven het bereikte einde aan de renteverhogingen en hoge niveaus van reële rentes. Europese rentes zijn op de middellange termijn ook aantrekkelijk door zwakke groei en afnemende inflatie.

US credit

Veerkrachtige US groei, desinflatie en verwachte renteverlagingen ondersteunen US credit.

Herfinancieringsrisico, rentevolatiliteit, verkrapping van leenvoorwaarden, en risico's op toch een hogere groeiafzwakking worden nog niet ingeprijsd in HY spread levels.

European credit

Voorzichtigheid is benodigd bij Europees High Yield, gegeven een lagere winstgevendheid, hogere financieringskosten en zwakkere economische groei relatief tot de US.

4.9 Beleid duurzaam beleggen

Het pensioenfonds maakt onderdeel uit van de maatschappij en heeft haar eigen verantwoordelijkheden. Dit betekent dat thema's als milieu, sociale aspecten en goed bestuur (ESG) een belangrijke plek innemen in het beleggingsbeleid. Wij verwachten van duurzame beleggingen op lange termijn een betere rendement/risico verhouding dan van niet-duurzame beleggingen. Wij geloven dat beleggingen alleen goed kunnen renderen als samenlevingen zich goed kunnen ontwikkelen. Daarom willen wij op het gebied van ESG een meer dan wettelijke vereiste inzet leveren.

We doen dit door:

- In de beleggingsportefeuille rekening te houden met duurzaamheidsrisico's en kansen. We eisen van onze vermogensbeheerders om bij het beheer rekening te houden met duurzaamheidskenmerken, zoals de uitstoot van broeikasgassen. Waar mogelijk leggen we dit vast in de beheeropdracht.
De CO₂-intensiteit van de portefeuille en de gehanteerde benchmarks te meten t.o.v. bedrijfsomzet en -waarde (belegd vermogen). Bij de CO₂-intensiteit op basis van omzet is de scope 1 en 2 uitstoot (directer toerekenbaar aan de bedrijven) lager dan de benchmark, maar wordt de hele bedrijfsketen inclusief toeleveringsbedrijven en klanten meegenomen (scope 3) dan valt de score lager uit. Dit verschil wordt sterk beïnvloed door beleggingen in geldmarktfondsen waarin veel obligaties zitten van financiële instellingen (die een relatief hoge scope 3 uitstoot hebben), terwijl de derivatenbenchmarks geen scope 3 uitstoot genereren. Bij de CO₂ intensiteit op basis van belegd vermogen liggen beide intensiteitsdata lager dan die van de benchmark. De uitkomsten van met name scope 3 uitstoot bevatten een hoge mate van schattingen. Meer gedetailleerde data en uitkomsten worden gepubliceerd in het verantwoord jaarverslag 2024 waarin het fonds nader ingaat op de duurzaamheidskarakteristieken en ontwikkelingen van de portefeuille over 2024.
- Bedrijven waarin we investeren aan te zetten tot maatschappelijk verantwoord handelen. Dit doen we door (samen met andere beleggers) bedrijven aan te spreken op specifieke thema's, zoals betrokkenheid bij ernstige en structurele schendingen van internationale principes. Dit zijn bijvoorbeeld de VN Principes voor het Bedrijfsleven en Mensenrechten en de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen. Ook gebruiken we onze invloed als aandeelhouder door het uitoefenen van ons stemrecht op voor ons belangrijke thema's.

- Het in toenemende mate investeren en stimuleren van activiteiten die een positieve bijdrage leveren aan een meer duurzame wereld. Met het oog hierop beleggen we in toenemende mate bijvoorbeeld in groene obligaties van landen en ondernemingen. Daarmee dragen we bij aan de financiering van de energietransitie.
- Maatschappelijk ongewenste activiteiten niet te financieren. Dit doen we door bedrijven uit te sluiten die in hun bedrijfsvoering of producten en diensten niet aan de minimale eisen voor een duurzaam beleid voldoen. We hebben hiervoor criteria gedefinieerd. Dit uitsluitingsbeleid wordt onverkort toegepast op alle beleggingsmandaten. Bij fondsbeleggingen maakt een beoordeling van het uitsluitingenbeleid van de fondsbeheerder deel uit van het selectie- en evaluatietraject.

Sustainable Development Goals.

Het bestuur heeft op basis van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties en de uitkomsten van een deelnemersonderzoek in 2019 besloten de focus te leggen op doel 3 (goede gezondheid en welzijn), doel 7 (betaalbare schone energie) en doel 12 (verantwoordelijke consumptie en productie). Deze focus komt met name tot uitdrukking in de keuze voor deelname aan dialoogprogramma's die directe raakvlakken hebben met deze SDG's.

Klimaat

Het fonds heeft in 2020 het Commitment van de financiële sector aan het Klimaatakkoord ondertekend (het Nederlands klimaatakkoord). Hier zijn o.a. de volgende elementen in opgenomen:

- Deelname aan de financiering van de energietransitie;
- Meten van het CO₂-gehalte van beleggingen. Vanaf het boekjaar 2020 ook publieke rapportage hierover;
- Actieplannen inclusief CO₂-reductiedoelstellingen voor 2030 voor de beleggingen.

IMVB-convenant

Het fonds heeft in 2018 het IMVB convenant ondertekend en bepalingen daarvan overgenomen in beleid. Hoewel dit convenant inmiddels is afgelopen, blijft het fonds zich committeren aan de principes van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) en leeft deze na.

VBDO-ranglijst

Jaarlijks onderzoekt de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling het duurzaamheidsbeleid van de grootste pensioenfondsen in Nederland. In 2024 eindigde het pensioenfonds als 18e op de lijst van 50 fondsen en hiermee behoort het fonds tot de drie best presterende kleine (minder dan € 5 miljard) pensioenfondsen. Een hoge score op deze ranglijst is voor het pensioenfonds geen doel op zich, maar geeft inzicht hoe ons duurzaamheidsbeleid en de implementatie daarvan zich verhoudt tot andere fondsen.

SFDR

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU-Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de 'vergroening' van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving. Eén van de deelplannen gaat over Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen en producten. Ook pensioenfondsen en pensioenregelingen worden gezien als financiële instellingen en producten. De pensioenregeling wordt hierbij als financieel product gezien en zodoende valt het pensioenfonds onder de wetgeving.

Op grond van Artikel 4 SFDR moeten financiële instellingen rapporteren over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving. Dit doen we via de 'Verklaring ongunstige effecten' (PAI) op de website en een jaarlijks overzicht. Ook classificeert het fonds de pensioenregeling in termen van SFDR als een artikel 8 product, waarmee wordt aangegeven dat het fonds duurzame kenmerken promoot. Het fonds voldoet aan de wettelijke transparantie-eisen door het publiceren van duurzaamheidsinformatie en pre-contractuele documenten op de website en de periodieke rapportage in het jaarverslag.

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

In een apart Jaarverslag Verantwoord Beleggen gaan we dieper in op ons beleid en de uitvoering hiervan in 2024.

5 Pensioenen

5.1 Communicatie

Communicatie

Hoewel de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel gepland staat op 1 januari 2026, hebben we in 2024 al veel voorbereid. De Communicatieadviescommissie stelde samen met een gespecialiseerde werkgroep een Wtp-communicatieplan op, als onderdeel van het implementatieplan. Dit plan is gebaseerd op de Leidraad van de AFM. De Wtp was bovendien een terugkerend onderwerp in nieuwsberichten, nieuwsbrieven en in een thematische editie van onze pensioenkrant *Pensioenbericht*.

Keuzebegeleiding

Het pensioenfonds hecht altijd al veel waarde aan ondersteuning bij pensioenkeuzes. Sinds juli 2023 is adequate keuzebegeleiding rondom pensionering wettelijk verplicht. In 2024 werkten we dit, samen met Pensioenfonds Zoetwaren, verder uit. We stelden gezamenlijk onze Zorgambitie Keuzebegeleiding vast.

In 2025 is er meer ruimte voor persoonlijke begeleiding via (video)gesprekken. Ook werkgevers worden actiever ondersteund via bijeenkomsten en communicatiemiddelen. Zo kunnen zij hun rol als eerste aanspreekpunt voor werknemers goed vervullen. De nieuwsbrieven zijn inhoudelijk relevanter gemaakt en worden vaker verstuurd.

Kritischer op campagnes

In 2024 bleek dat deelnemers meer behoefte hebben aan vaste, betrouwbare communicatie dan aan incidentele campagnes. De commissie is daarom kritischer geworden: alleen bewezen effectieve campagnes worden in 2025 voortgezet en meer toegespitst op de deelnemers van ons fonds. Ook bevatten enveloppen sinds 2024 een QR-code waarmee deelnemers eenvoudig kunnen overstappen naar digitale communicatie.

Vooruitblik 2025

De focus in 2025 ligt op de uitvoering en monitoring van het Wtp-communicatieplan. We volgen nauwgezet hoe alle groepen de transitie ervaren, zodat we tijdig kunnen bijsturen. Werkgevers worden steeds vooraf geïnformeerd over communicatie naar hun werknemers.

Ook starten we, samen met Pensioenfonds Zoetwaren, met het opstellen van een gezamenlijk strategisch communicatiebeleid. Daarnaast begint het traject voor branding en naamgeving van het toekomstige gezamenlijke fonds. Zo bereiden we ons zorgvuldig voor op het voorgenomen samengaan in 2026.

5.2 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze worden onderverdeeld in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor het vermogensbeheer. Het bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en AFM. Hieronder volgt een totaaloverzicht van de ratio's zoals aanbevolen door de Pensioenfederatie.

	2024	2023
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer)	€ 152	€ 153
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer inclusief slapers)	€ 63	€ 63
Directe Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,19%	0,17%
Indirecte Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (beleggingsfondsen/schatting)	0,29%	0,22%
Totaal van directe en indirecte kosten vermogensbeheer	0,48%	0,39%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (schatting)	0,04%	0,06%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,52%	0,45%
Totaal kostenratio uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer als % van het gemiddeld belegd vermogen (exclusief transactiekosten)	0,69%	0,62%

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenuitvoeringskosten conform jaarrekening (incl. algemene kosten)	11.105	10.778
Waarvan algemene kosten	3.878	3.896
Pensioenuitvoeringskosten excl. algemene kosten	7.227	6.882
Verdeelsleutel voor de algemene kosten:		
Pensioenbeheer	53,30%	57,60%
Vermogensbeheer	46,70%	42,40%
Derhalve:		
Algemene kosten toe te rekenen aan pensioenbeheer	2.068	2.245
Algemene kosten toe te rekenen aan vermogensbeheer	1.809	1.651
Kosten pensioenbeheer excl. algemene kosten	7.227	6.882
Toerekening algemene kosten	2.068	2.245
Totaal kosten pensioenbeheer na toerekening algemene kosten	9.295	9.127
/ Aantal actieven en gepensioneerden	61.001	59.482
= Uitvoeringskosten per deelnemer (in euro per deelnemer)	152	153
Kosten vermogensbeheer conform jaarrekening	6.323	5.059
Toerekening algemene kosten aan kosten vermogensbeheer	1.809	1.651
Kosten vermogensbeheer na toerekening algemene kosten	8.132	6.710
/ Gemiddeld belegd vermogen	4.300.556	3.969.361
= Directe vermogensbeheerkosten	0,19%	0,17%

De stijging van de indirecte vermogensbeheerkosten wordt deels verklaard door de vergoeding (performance fee) die de vermogensbeheerder ontvangt voor behaalde beleggingsresultaten. Daarnaast wordt dit deels verklaard door de behaalde rendementen op private equity.

Toerekening algemene kosten

De algemene kosten betreffen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan de pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Deze kosten betreffen kosten voor bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. De algemene kosten worden verdeeld over pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten. Deze toerekening van kosten is niet in de jaarrekening van toepassing. In de jaarrekening worden al deze toegerekende kosten onder pensioenuitvoeringskosten verantwoord.

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

Deze kosten betreffen de integrale kosten van pensioenuitvoering door TKP. Verder bestaan de kosten van pensioenbeheer uit communicatiekosten en toegerekende algemene kosten. De pensioenuitvoeringskosten worden gerapporteerd in euro's per deelnemer, waarbij het aantal deelnemers de som is van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. De onderstaande aantallen zijn hierbij gebruikt:

Deelnemersaantallen

Aantallen natuurlijke personen ultimo:	2024	2023
Actieven	35.636	34.857
Gepensioneerden	25.365	24.625
Slapers	85.650	85.680

De afname van het aantal Slapers wordt met name veroorzaakt door waardeoverdracht klein pensioen.

Toelichting op de uitvoeringskosten per deelnemer

De uitvoeringskosten pensioenbeheer per deelnemer zijn ten opzichte van 2023 met € 1 gedaald. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag.

De pensioenuitvoeringskosten liggen in 2024 met € 11.105 duizend hoger dan in 2023 toen het bedrag nog € 10.778 duizend was. In 2024 betroffen die kosten die werden gemaakt ter voorbereiding op de Wet toekomst pensioenen € 1.254 duizend (2023: € 1.549 duizend).

Dit betreft aanloopkosten in rekening gebracht door de pensioenuitvoerder voor ontwikkeling van het nieuwe IT-platform alsmede externe advieskosten voor het uitwerken van het implementatie- en het transitieplan. Deze kosten zijn niet structureel maar hebben wel invloed op de kosten per deelnemer. Indien deze kosten bij beide jaren buiten beschouwing worden gelaten, zouden de kosten per deelnemer in 2024 op € 141 en in 2023 op € 138 uitkomen. Dit is een stijging van € 3 per deelnemer. De verwachting is dat de pensioenuitvoeringskosten na de overgang op Wtp en het samengaan met Bpf Zoetwaren iets dalen.

De verhouding tussen de pensioenuitvoeringskosten en de kosten van vermogensbeheer ligt dit jaar lager dan vorig jaar. Deze verhouding bepaald de mate waarin algemene kosten doorbelast worden aan de kosten van vermogensbeheer. In 2024 is het percentage van de algemene kosten dat wordt toegerekend aan de uitvoeringskosten 53,3% (2023: 57,6%). Hierdoor worden naar verhouding minder kosten doorbelast aan de kosten van de pensioenuitvoeringskosten. Dit had een gunstig effect op de kosten per deelnemer.

Overige effecten hebben ook een dempend effect op de ontwikkeling van de kosten per deelnemer. De verhouding in deelnemersaantallen heeft juist een gunstig effect op de kosten per deelnemer. Ultimo 2024 is het totaal van actieve en gepensioneerde deelnemers met 2,6% toegenomen naar 61.001. Ultimo 2023 bedroeg het totaal 59.482 actieve en gepensioneerde deelnemers. Door deze toename wordt de stijging van de kosten per deelnemer met € 4 gedempt.

De uitvoeringskosten pensioenbeheer hangen tevens samen met het afgesproken serviceniveau. Het pensioenfonds biedt een volledig pakket diensten aan de deelnemers aan, inclusief de diensten van een pensioenplanner en van een pensioenconsulent.

Het pensioenfonds heeft in 2024 wederom deelgenomen aan het Bell benchmarkonderzoek. Dit onafhankelijke onderzoek geeft inzicht in de in 2023 gemaakte uitvoeringskosten en het gerealiseerd rendement, in vergelijking tot pensioenfonds van gelijke omvang. Uit dit onderzoek onder 35 pensioenfonds van vergelijkbare omvang blijkt dat in 2023 een gemiddelde (over de jaren 2021-2023) lieten zien van € 191 voor de uitvoeringskosten per deelnemer, waarbij 27 fondsen hogere kosten hadden en 7 fondsen lagere kosten. Het pensioenfonds heeft met over die jaren een gemiddelde van € 143 aan uitvoeringskosten per deelnemer. Dit niveau ligt ruim 25% onder het gemiddelde niveau van de fondsen met gelijke omvang.

Oordeel bestuur over de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer

Het bestuur streeft ernaar om de kosten per deelnemer laag te houden. In dit kader probeert het bestuur dat deze niet meer dan 0,5% per jaar stijgen. In 2024 zijn de kosten per deelnemer met € 1 afgenomen en ligt het resultaat binnen de ambitie om de kosten laag te houden. Ten opzichte van 2023 is het bedrag dat samenhangt met de kosten voor de Wet toekomst pensioenen gedaald. In 2024 bedroegen deze € 1.254 duizend en in 2023 € 1.549 duizend. De daling dit jaar hangt tevens samen met de verhouding tussen kosten vermogensbeheer en uitvoeringskosten. Deze hebben een dempend effect in 2024. Voor de toekomst wordt overwogen een vaste verdeelsleutel te hanteren waarmee de vergelijkbaarheid tussen jaren van minder factoren afhankelijk wordt.

Uitvoeringskosten vermogensbeheer

De directe kosten vermogensbeheer worden gerapporteerd als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Het betreft die kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt en waarvan de waarde aansluit bij de staat van baten en lasten van de jaarrekening. Voor de bepaling van het gemiddeld belegd vermogen zijn de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd.

De indirecte kosten vermogensbeheer worden weergegeven als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. De (geschatte) transactiekosten worden gerapporteerd als percentage van het gemiddeld belegd vermogen (conform aanbevelingen van de Pensioenfederatie).

Indien werkelijke cijfers niet beschikbaar waren over de transactiekosten voor beleggingen in aandelenfondsen, is gewerkt volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De totale kosten vermogensbeheer bedroegen in 2024 € 20.453 duizend (2023: € 16.140 duizend).

Kosten vermogensbeheer (bedragen x € 1.000)					
2024	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheerkosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	1.804	0	0		1.804
Vastrentende waarden	5.169		159	741	6.069
Aandelen	8.008	2.284	18	261	10.571
Derivaten	165		503		668
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	15.146	2.284	680	1.002	19.112
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten fiduciair beheer	1.021				1.021
Overige vermogensbeheer	320			0	320
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.341			0	1.341
Totaal kosten vermogensbeheer	16.487	2.284	680	1.002	20.453

Kosten vermogensbeheer (bedragen x € 1.000)					
2023	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheerkosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	1.737	108	0		1.845
Vastrentende waarden	5.041		233	683	5.957
Aandelen	7.443	-1.317	9	366	6.501
Derivaten	222		895		1.117
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	14.443	-1.209	1.137	1.049	15.420
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten fiduciair beheer	1.455				1.455
Overige vermogensbeheer				-735	-735
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.455			-735	720
Totaal kosten vermogensbeheer	15.898	-1.209	1.137	314	16.140

Toelichting op de totale kosten vermogensbeheer

De toename van de totale kosten vermogensbeheer (zowel direct als indirect) naar € 20.453 duizend (2023: € 16.140 duizend) wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2024 sprake was van performance gerelateerde kosten van € 2.284 duizend ten opzichte van € -1.209 duizend in 2023. De beheerkosten vallen tevens hoger uit met € 16.487 duizend ten opzichte van € 15.898 duizend in 2023. Ook de overige vermogensbeheerkosten lieten een toename zien van € 688 duizend. De oorzaak hiervan is dat een aanzienlijk deel van de vermogensbeheerkosten bepaald wordt als een percentage van het belegd vermogen. Door het positieve rendement is het vermogen toegenomen. Daarmee nemen ook de kosten voor het vermogensbeheer toe.

Uit het onafhankelijk Bell-benchmarkonderzoek blijkt dat de vermogensbeheerkosten over 2023 (het rapport gaat over het voorgaande jaar) bij het fonds naar verhouding lager liggen dan bij pensioenfondsen van een vergelijkbare omvang. Het rendement in 2023 lag bij de pensioenfondsen met een vergelijkbare omvang op 8,7%. Het pensioenfonds realiseerde vorig jaar een rendement van 8,8%. Bij het overrendement (het rendement ten opzichte van een door het pensioenfonds gekozen benchmark) zien we een tegengesteld effect. Dat bedroeg bij het pensioenfonds -1,28% en bij vergelijkbare fondsen -1,04%. Daarnaast lagen de totale kosten voor vermogensbeheer bij het pensioenfonds met 0,45% lager dan bij de overige pensioenfondsen waar de totale kosten voor vermogensbeheer 0,52% bedroegen.

Oordeel bestuur over de kosten van vermogensbeheer

Het bestuur streeft ernaar om de kosten per deelnemer laag te houden. In dit kader probeert het bestuur dat deze niet meer dan 0,5% per jaar stijgen. In 2024 zijn de kosten per deelnemer met € 1 afgenomen en ligt het resultaat binnen de ambitie om de kosten laag te houden. Ten opzichte van 2023 is het bedrag dat samenhangt met de kosten voor de Wet toekomst pensioenen gedaald. In 2024 bedroegen deze € 1.254 duizend en in 2023 € 1.549 duizend. De daling dit jaar hangt tevens samen met de verhouding tussen kosten vermogensbeheer en uitvoeringskosten. Deze hebben een dempend effect in 2024. Voor de toekomst wordt overwogen een vaste verdeelsleutel te hanteren waarmee de vergelijkbaarheid tussen jaren van minder factoren afhankelijk wordt.

Totale kostenratio

De Pensioenfederatie beveelt aan om, naast de bestaande (wettelijke) kengetallen met betrekking tot de uitvoeringskosten, een zogenaamde "totale kostenratio" op te nemen in het jaarverslag. Dit geeft een totaalinzicht in alle kosten van het beheer van een pensioenfonds, exclusief transactiekosten, als percentage van het belegd vermogen. Hiermee wordt duidelijk welke impact deze kosten hebben op het opgebouwde (pensioen)vermogen. Het kengetal dient als aanvullende, maar tevens belangrijkste graadmeter voor de beoordeling van de kosten van het

pensioenfondsen. Het percentage heeft het fonds conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie opgenomen. In 2024 bedroeg de totaal kostenratio 0,69% terwijl dit in 2023 0,62% was. De toename wordt veroorzaakt doordat in 2024 de kosten van vermogensbeheer hoger zijn dan in 2023. Het belegd vermogen is in 2024 hoger dan in 2023 echter de kosten stegen relatief meer. Hierdoor nam de kostenratio toe.

Oordeel bestuur over de totale kostenratio

De totale kostenratio wordt in 2024 beïnvloed door de toename in de kosten van vermogensbeheer. In 2024 waren de kosten voor de Wet Toekomst Pensioenen bepalend.

Hoewel het bestuur deze uitkomst acceptabel acht (en deze beduidend lager is dan in het commerciële verkeer van banken, vermogensbeheerders en verzekeraars), streeft het bestuur naar een beheersing van de kostenstijging en een competitief kostenniveau ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen door verdere samenwerking te zoeken met andere pensioenfondsen en door de het voorgenomen samengaan met Bpf Zoetwaren.

Kosten per beleggingscategorie in basispunten van het gemiddeld belegd vermogen		
Assetcategorie	2024	2023
Vastgoed	4	5
Vastrentende waarden	14	15
Aandelen	25	16
Derivaten	2	3
Overig	3	2
Totaal	48	41

5.3 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling vloeit voort uit het overleg tussen cao-partijen. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

Pensioenregeling 2024

Pensioensysteem	Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op het salaris dat gemiddeld verdient is tijdens de deelnemingsperiode.
Pensioenleeftijd	Pensioenleeftijd 68 jaar.
Toetredingsleeftijd	Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 18 jaar wordt.
Pensioengevend salaris	Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering sociale verzekeringen in het boekjaar.
Grenssalaris	Het maximum in aanmerking te nemen pensioensalaris. Het grenssalaris is € 69.600,-;
Excedentsalaris	Het excedentsalaris is fiscaal gemaximeerd op € 137.800,-.
Franchise	Het franchisebedrag bedraagt € 17.545,-
Opbouwpercentage middelloon	1,60% van de pensioengrondslag.
ouderdomspensioen	
Opbouwpercentage excedentregeling	1,875% van het excedentdeel.
ouderdomspensioen	
Nabestaandenpensioen	Het nabestaandenpensioen (op opbouwbasis) bedraagt maximaal 70% van het te behalen ouderdomspensioen.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Indien het kind na zijn 18e verjaardag een dagopleiding volgt aan een mbo-, een hbo- of een universitaire instelling of een daarmee (naar het oordeel van het Bestuur) gelijk te stellen opleiding, dan wordt het wezenpensioen uitgekeerd zolang de opleiding wordt gevolgd. In ieder geval zal het wezenpensioen niet langer worden uitgekeerd dan tot het einde van de maand waarin het kind zijn 27e verjaardag bereikt. Als beide ouders overlijden, wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA- of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.
Toeslagverlening	Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, kan het Bestuur de ingegane pensioenen, de premievrije aanspraken van gewezen deelnemers en de opgebouwde aanspraken van actieve deelnemers aanpassen. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Er is geen recht op toeslagverlening en het is op de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Deze wordt gefinancierd uit de beleggingsrendementen.
Financiering	De deelnemersbijdrage in de pensioenregeling is in de cao voor het Bakkersbedrijf opgenomen. De bijdrage van de onderneming wordt geregeld in de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds.
Flexibele elementen	De pensioenregeling heeft een aantal flexibele elementen: Flexibele ingangsdatum 55-70 jaar; Flexibele aanwendingsmogelijkheden, hoog-laagconstructie; Uitruilen ouderdomspensioen in partnerpensioen en omgekeerd. Het bestuur is bevoegd de flexibiliseringsfactoren periodiek aan te passen op advies van de actuaaris.

Aanpassing pensioenregeling per 1 januari 2024

Het opbouwpercentage voor de 'basisregeling' is verhoogd van 1,35% naar 1,60%.

Excedentregeling

Het pensioenfonds kent een aanvullend reglement excedentvoorziening die door middel van actuariële premie wordt gefinancierd. De grondslagen voor de vaststelling van de voorziening zijn gelijk aan de grondslagen van de basisregeling. Voor de excedentregeling is vanaf 2022 besloten om een premie te hanteren die minimaal kostendekkend is. Dit komt overeen met een minimale premiedekkingsgraad van 100%. Indien een beleidsdekkingsgraad onder de 100% uitkomt, is de premiedekkingsgraad in de excedentregeling dan tenminste

100%. Bij een beleidsdekkingsgraad van b.v. 110% is de solvabiliteitsopslag 10% zodanig dat de premiedekkingsgraad ook 110% bedraagt. Aanvullend is vastgesteld dat de solvabiliteitsopslag niet negatief/minder dan 0% mag zijn. Hiermee wordt beoogd de regeling niet onnodig uit de markt te prijzen.

Vrijwillige aansluiting

Deze regeling is van toepassing op bedrijven die niet direct onder de werkingssfeer van het pensioenfonds vallen, maar qua karakter van het bedrijf en de aard van de werkzaamheden wel “branche-specifiek” genoemd kunnen worden. Op grond van deze regeling worden pensioenaanspraken geadministreerd overeenkomstig de basisregeling van het pensioenfonds.

Voor de benodigde premie worden de fondsgrondslagen toegepast, de verschuldigde premie is gelijk aan de doorsneepremie van de basisregeling.

Enkele bijzondere aspecten

Het pensioenfonds kent een regeling voor vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw na beëindiging van de deelneming anders dan door overlijden of ingang ouderdomspensioen.

De cao voor het Bakkersbedrijf kent vanaf 1 januari 2016 een vitaliteitsregeling waarbij de in aanmerking komende deelnemer 80% werkt, 90% salaris ontvangt en 100% pensioenopbouw verkrijgt over de periode van de vitaliteitsregeling. Het pensioenfonds regelt hierbij de 100% voortzetting van pensioenopbouw van de betreffende deelnemer.

Toeslagverlening

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstaffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkings-graad (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is (vermogen boven dekkingsgraad gelijk aan de toeslagverleningsdekkingsgraad) mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

* De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex)

In 2024 heeft het bestuur gebruik gemaakt van verruimde toeslagregels. Dit is reeds uitvoerig in paragraaf 3.2.1 beschreven.

5.4 Nieuwe wetgeving

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor de komende periode besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

De inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) op 1 juli 2023 heeft er nog niet toe geleid dat pensioenfondsen al massaal zijn overgestapt op een nieuwe Wtp-pensioenregeling. Op 1 januari 2025 hebben nog slechts drie fondsen die stap gemaakt. In de loop van 2025 en vooral per 1 januari 2026 zullen meer pensioenfondsen de overstap maken naar een nieuwe regeling, doorgaans een solidaire premieregeling (SPR), en daarbij de bestaande aanspraken en rechten invaren.

Alle fondsen moeten in 2025 het transitieplan (op 1 januari) en het implementatieplan (op 1 juli) gereed hebben als zij vóór 1 juli 2026 overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Die datum kan voor het implementatieplan nog wijzigen, omdat er wordt gesproken over een koppeling van die datum aan de voorgenomen datum van overgang naar de nieuwe pensioenregeling en van invaren. Dit moet de wetgever echter eerst nog in de wet vastleggen.

In de Pensioenwet wil de regering ook de mogelijkheid opnemen dat de uiterste transitiedatum van nu nog 1 januari 2027 door een besluit van de minister van SZW wordt opgeschoven. In eerste instantie zal die datum naar 1 januari 2028 gaan; daar gaat de sector nu al van uit. Die datum zou zo nodig, als het nieuwe pensioenstelsel toch nóg lastiger uitvoerbaar blijkt dan nu al gedacht, verder kunnen opschuiven.

Details nieuwe pensioenregeling

Sociale partners geven in hun transitieplan niet meer dan de hoofdlijnen van de nieuwe pensioenregeling aan: hoogte van de premie en de omvang van bepaalde (risico)dekkingen. Verder staan daarin zaken als de wijze waarop bij de overgang wordt omgegaan met de opgebouwde aanspraken en rechten, omvang, doel en wijze van vullen van de solidariteitsreserve en de wijze waarop compensatie wordt verleend aan de groep belanghebbenden die nadeel ondervinden van de overgang van een gelijkblijvende pensioenopbouw naar een gelijkblijvende premie.

Een pensioenreglement bevat een grote hoeveelheid details die in een transitieplan niet aan bod komen. Dit zijn bijvoorbeeld uitvoeringsdetails over zaken als risicodekkingen tijdens en na de deelnameperiode, de keuzemogelijkheden bij pensioeningang en een verdere uitwerking van de overgangsbepalingen. Hierover zal in de praktijk het fondsbestuur moeten besluiten, zo nodig in afstemming met sociale partners.

Hoe dan ook zullen de details van de nieuwe pensioenregeling tot stand komen in overleg met de uitvoeringsorganisatie. Die heeft voor de nieuwe pensioenregelingen een nieuw administratiesysteem gebouwd; de keuzes van het fonds moeten daarin passen. Zo niet, dan kan de pensioenregeling worden bijgesteld of kan de uitvoeringsorganisatie concessies doen en in het administratiesysteem alsnog de opties opnemen die de klant noodzakelijk acht.

Aanpassingen in wet- en regelgeving

In de loop van 2024 is er meer duidelijkheid gekomen over enkele belangrijke onderdelen van de SPR, zoals over de invulling van de collectieve uitkeringsfase en de wijze waarop persoonlijke kapitalen van bestaande premieregelingen met gebruik van de standaardmethode kunnen worden omgezet naar de nieuwe premieregelingen. Voor de nadere invulling van het uniforme kindbegrip en enkele andere aanpassingen in de Pensioenwet wordt in 2025 een wetsvoorstel ingediend. Drie technische fiscale knelpunten met betrekking tot het invaren van prepensioenen, tijdelijke overbruggingspensioenen en wezenpensioenen worden opgelost, zodat deze uitkeringen niet hoeven te worden omgevormd bij invaren.

Het ligt in de verwachting dat de wet- en regelgeving zoals die per 1 januari 2025 luidt, meermalen zal worden aangepast. Dagelijks ontstaan er bij de uitvoeringsorganisaties en pensioenfondsen nieuwe vragen die door wetten en regels niet worden beantwoord. Logisch dat bij de huidige revolutie in pensioenland het enige tijd duurt voordat het wettelijk kader een goed werkend geheel vormt.

DORA

DORA is een Europese verordening die tot doel heeft de digitale weerbaarheid van financiële instellingen te versterken. DORA stelt uniforme regels vast voor het beheersen van ICT-risico's binnen de gehele financiële sector, waaronder ook pensioenfondsen vallen. De verordening verplicht instellingen om aantoonbaar voorbereid te zijn op ICT-gerelateerde incidenten, zoals cyberaanvallen, systeemstoringen of datalekken. Dit gebeurt via vijf kernpijlers:

- ICT-risicomanagement;
- Operationele weerbaarheidstesten;
- Incidentrapportage;
- Beheer van risico's bij uitbesteding aan derde partijen;
- Informatie-uitwisseling over cyberdreigingen.

DORA is officieel in werking getreden op 17 januari 2023. Vanaf dat moment kregen financiële instellingen, waaronder pensioenfondsen, twee jaar de tijd om aan de vereisten te voldoen. Dat betekent dat vanaf 17 januari 2025 alle betrokken partijen compliant moeten zijn met de verordening. Voor pensioenfondsen betekent DORA dat zij:

- ICT-risico's structureel moeten beheersen, ook als zij veel processen uitbesteden aan externe partijen zoals pensioenuitvoerders of vermogensbeheerders.
- Verantwoordelijk blijven voor de naleving van DORA, ook als de uitvoering bij derden ligt.
- Contractuele afspraken moeten maken met ICT-dienstverleners over digitale weerbaarheid.
- Incidenten moeten melden aan toezichthouders zoals De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).
- Een informatieregister moeten bijhouden van alle ICT-diensten en -leveranciers.

De Pensioenfederatie ondersteunt pensioenfondsen bij de implementatie van DORA, onder andere met handreikingen, templates en sectorbrede interpretaties.

Wetsvoorstel Wet pensioenverdeling bij scheiding

De Wet pensioenverdeling bij scheiding (Wps) zou vanaf 2021 de opvolger moeten worden van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding. Al vrij snel werd de inwerkingtreding uitgesteld naar de einddatum van de transitieperiode van de Wet toekomst pensioenen. Die datum is inmiddels voorzien voor 1 januari 2028.

In de tussentijd wilde de regering enkele maatregelen nemen die de positie van de ex-partners bij de verdeling van pensioen bij scheiding zouden moeten verbeteren. De termijn voor het indienen van het Mededelingsformulier zou verlengd worden van twee naar vijf jaar. De gevolgen van de scheiding voor het pensioen van de deelnemer en de ex-partner zouden op Mijn Pensioenoverzicht vermeld moeten worden. De invoering van deze maatregelen is uitgesteld. De internetconsultatie voor deze wijziging zal volgens de minister van SZW pas begin 2026 plaatsvinden. Als de wet in 2028 in werking moet treden, is er erg weinig tijd om die tussentijdse wijzigingen van enige betekenis te laten zijn.

Aanpak schijnzelfstandigheid

In 2023 heeft minister Van Gennip van het Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid het wetsvoorstel 'Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden' (VBAR) ter consultatie voorgelegd. Het wetsvoorstel moet schijnzelfstandigheid tegengaan. In november 2024 heeft de Raad van State zijn advies aan de regering gegeven, waarin de Raad op onderdelen kritische opmerkingen maakt. Begin 2025 was het wetsvoorstel nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Een verwachte datum van inwerkingtreding is ook nog niet bekend. In het wetsvoorstel wordt de rechtspraak over de beoordeling van arbeidsrelaties verwerkt tot een hanteerbaar juridisch toetsingskader. Dit kader toetst de manier waarop een werkende werkzaam is. Als de werkzaamheden werkinhoudelijk door de werkgever worden aangestuurd dan wel de werkzaamheden zijn ingebed in de organisatie van de werkgever, en daarnaast de werkzaamheden niet voor eigen rekening en risico worden verricht, is er sprake van arbeid in dienst van een werkgever. Daarnaast introduceert het wetsvoorstel een rechtsvermoeden: als een werkende arbeid verricht tegen een uurtarief dat lager is dan een jaarlijks vast te stellen grensbedrag (voorlopig vastgesteld op € 33,-) wordt vermoed dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Het is aan de werkgever om aan te tonen dat er geen sprake is van een arbeidsovereenkomst. Met name door dit rechtsvermoeden zal het voor een schijnzelfstandige veel eenvoudiger zijn om als werknemer aangemerkt te kunnen worden dan op dit moment.

Controle door de Belastingdienst

De Belastingdienst controleert vanaf 2025 voor het eerst sinds langere tijd weer bij werkgevers op het bestaan van arbeidsrelaties die moeten worden aangemerkt als arbeidsovereenkomst, terwijl partijen de indruk hebben willen wekken dat er sprake was van een relatie tussen opdrachtgever en zelfstandige. Deze handhaving vindt plaats op basis van de bestaande wetgeving, de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA). De fiscus zal bij de controles, afgezien van duidelijke gevallen van misbruik, geen oordeel vellen over de jaren voor 2025 en ook niet direct boetes opleggen. De handhaving richt zich op het stimuleren van het aangaan van een arbeidsrelatie die past bij de werkelijke verhouding tussen de werkgever en degene die voor hem werkzaamheden verricht.

Gevolgen voor pensioenfondsen

De komende wetgeving en de hervatte controles van de Belastingdienst kunnen ervoor zorgen dat arbeidsrelaties van schijnzelfstandigen sneller en vaker als arbeidsovereenkomst wordt aangemerkt. Gevolg daarvan is dat deze werknemers – mogelijk in grote aantallen – toekenning van pensioen claimen over de periode dat zij als schijnzelfstandige werkzaam waren. Het idee van de Pensioenfederatie om via wetgeving te voorkomen dat zulke claims ook succesvol kunnen zijn over de periode vóór inwerkingtreding van de Wet VBAR, zal het waarschijnlijk niet halen. Verder wil de Pensioenfederatie dat een voormalige schijnzelfstandige pas pensioen gaat opbouwen als hij een arbeidsovereenkomst heeft en dat pas na invoering van de Wet VBAR. Het is de vraag of de wetgever de pensioenfondsen tegemoet zal komen.

Sommige pensioenfondsen hebben zelf maatregelen genomen en hun pensioen- en uitvoeringsreglement aangevuld met extra voorwaarden voor (voormalige) schijnzelfstandigen. Dit moet ervoor zorgen dat pensioenclaims over de periode voordat duidelijk is geworden dat er sprake is van schijnzelfstandigheid, geen kans van slagen hebben. Of dit voor de rechter houdbaar zal zijn, is vraag. Er mag de komende jaren nieuwe rechtspraak worden verwacht over het beginsel 'geen premie, wel recht', dat geldt voor een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds (bpf). Blijken de bedoelde claims wel succesvol, dan moet een verplichtgesteld bpf pensioenaanspraken of –rechten toekennen. Als de pensioenpremie niet bij de werkgever kan worden geïncasseerd, komen de kosten van de claim ten laste van het collectief. Dat gaat nu nog ten koste van de dekkingsgraad, maar zal na overgang naar een SPR ten laste van de operationele reserve komen.

Vervolg

De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel was 1 juli 2025. Deze datum zal niet worden gehaald. De wet treft maatschappelijk en politiek gevoelige onderwerpen, wat ertoe kan leiden dat de invoering pas in de loop van 2026 plaatsvindt.

Wetsvoorstel bedrag ineens

De Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is in 2021 aangenomen door de Eerste Kamer. Het onderdeel 'bedrag ineens' is echter niet in werking getreden, in afwachting van een wijziging waar de Eerste Kamer om heeft gevraagd. Deze Kamer wilde het mogelijk maken de betaling van het bedrag ineens uit te stellen tot januari van het jaar na het jaar waarin de deelnemer AOW-gerechtigd wordt. De Tweede Kamer heeft op 8 oktober 2024 ingestemd met het herziene wetsvoorstel, dat begin 2025 ter behandeling bij de Eerste Kamer ligt. Ook deze Kamer zal naar verwachting instemmen.

De (gewezen) deelnemer krijgt dan bij ingang van zijn ouderdomspensioen de mogelijkheid 10% van de waarde van zijn aanspraken op ouderdomspensioen ineens te ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken. De voorgenomen datum van inwerkingtreding is al diverse malen uitgesteld. Gezien de voorbereidingstijd die pensioenuitvoerders denken nodig te hebben, zal de wet mogelijk pas op 1 juli 2026 ingaan.

5.5 Goed omgaan met klachten

In 2023 is een nieuwe gedragslijn van kracht geworden als het gaat om omgaan met klachten en het afleggen van verantwoording hierover. De wettelijke definitie van een klacht zoals opgenomen in de Wet toekomst pensioenen: "elke uiting van ontevredenheid van een persoon, gericht aan de pensioenuitvoerder, wordt beschouwd als een klacht."

Deze uitgebreidere definitie, want ook een deelnemer die in een telefoongesprek aangeeft 'niet zo blij te zijn' valt hier onder, heeft behoorlijk veel impact op de wijze waarop onze pensioenuitvoerder TKP klachten registreert en rapporteert. Vanaf medio 2024 worden alle klantsignalen direct geregistreerd, ongeacht of deze schriftelijk of mondeling zijn geuit.

Voor de eerste helft van 2024 geldt dat de PUO met terugwerkende kracht veel klantsignalen alsnog heeft kunnen registreren, maar we realiseren ons dat dit mogelijk niet helemaal volledig zal zijn.

Hoewel we als pensioenfonds ruim voldoende scores ten aanzien van de gedragslijn 'Goed omgaan met klachten', realiseert het bestuur dat we in dit kader 'op weg zijn naar volwassenheid'. Ten opzichte van voorgaande jaren is steeds sprake van verbetering van de dienstverlening, waarbij we nog net niet op de gewenste norm zitten. In 2025 zal samen met de PUO verder ingezet worden op verbetering van de dienstverlening. Onder meer is in dit kader een feedbackmanager aangesteld bij de PUO die hierin een belangrijke rol zal gaan spelen.

Om de dienstverlening aan deelnemers voortdurend te verbeteren, hanteren we een gestructureerde en geïntegreerde aanpak. Hierbij staat de klantbeleving centraal: de manier waarop deelnemers alle interacties ervaren gedurende de volledige klantreis en via alle kanalen. Klachten van deelnemers vormen een belangrijke bron van data die we daarvoor gebruiken. Het doel van deze klachtenanalyse is om continu te verbeteren en de dienstverlening te optimaliseren. Door klachten systematisch te onderzoeken, verkrijgen we inzicht in knelpunten en mogelijke verbeterkansen.

De over 2024 geregistreeerde klachten zijn als volgt te categoriseren:

Rubriek Gedragslijn	Aantal klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Service en klantgerichtheid	1	0	0
Behandelingsduur	0	0	0
Informatieverstrekking	16	0	0
Deelnemersportaal	7	0	0
Keuzebegeleiding	10	0	0
Pensioenberekening en -betaling	225	7	0
Registratie werknemersgegevens/datakwaliteit	23	0	0
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	48	0	0
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	1	0	0
Financiële situatie	4	0	0
Duurzaamheid	1	0	0
Overig	3	0	0
Totaal	339	7	0

Onze pensioenuitvoeringsorganisatie TKP heeft inmiddels een programma 'feedback' voor medewerkers met deelnemerscontacten uitgerold en een framework opgesteld voor het vertalen van data naar concrete verbetervoorstellen. Eén van de eerste conclusies was dat veel deelnemers documentatie (o.a. de jaaropgave) niet goed kunnen vinden in het deelnemersportaal. Door de inrichting daarvan te veranderen, hebben we direct resultaat geboekt.

De eerste analyse van veelvoorkomende klantsignalen heeft als eerste opgeleverd met bijbehorende verbeteracties:

Ouderdomspensioen aanvragen

De klachten die de deelnemers indienen, betreffen voornamelijk administratieve complicaties, onduidelijkheden over procedures en communicatie, en ontevredenheid over de vereisten voor het ontvangen van pensioen. Veel deelnemers vinden de processen onnodig complex, zoals het verstrekken van bankgegevens of het invullen van formulieren, en ze ervaren frustratie door miscommunicatie en vertragingen.

Als mogelijke verbeteracties zijn onderkend:

- Verbeter gebruiksvriendelijkheid: Vereenvoudig het aanvraagproces en minimaliseer de vereiste documenten zoals kopie bankpas of BSN.
- Verbeter communicatie: Zorg voor duidelijke instructies en tijdige reacties, zodat deelnemers geen verwarring of frustratie ervaren bij aanvragen en wijzigingen.

6 Actuariële analyse

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar de mening van de waarmerkend actuaris voldoende omdat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2024 met 116,9% boven de dekkingsgraad behorende bij het vereist eigen vermogen 115,0% ligt. Daarmee hoeft het pensioenfonds ook in 2025 geen herstelplan in te dienen.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	-86.015	-106.516
Resultaat beleggingsopbrengsten	281.683	219.342
Resultaat premie	22.854	33.205
Resultaat waardeoverdrachten	994	1.130
Resultaat kosten	148	14
Resultaat uitkeringen	-74	-525
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	5.384	4.080
Resultaat toeslagverlening	-89.270	-80.834
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	-8.926	-10.465
Resultaat overige (incidentele) mutaties technische voorziening	2.888	-245
Resultaat andere oorzaken	594	225
Totaal Saldo van baten en lasten	130.260	59.411

Het vereist eigen vermogen eind 2024 is 115,0% en is gebaseerd op de strategische portefeuille per 31 december 2024.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt:

Premie voor risico pensioenfonds	Zuiver	Gedempt
Actuariel benodigde koopsom voor de inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst (incl. risicodekking)	102.418	55.003
Opslag voor vereist eigen vermogen	15.772	8.470
Opslag voor uitvoeringskosten	8.062	8.062
Actuariel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst	0	40.028
Totale premie	126.252	111.563

De feitelijke premie voor het jaar 2024 bedraagt € 132,8 miljoen.

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

7 Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving

7.1 Algemeen

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling wordt door de cao-partijen bepaald.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling, de missie, visie en strategie van het pensioenfonds.

Missie

De missie van het pensioenfonds geeft aan waarvoor het pensioenfonds staat, wat de identiteit en de waarden zijn. Het pensioenfonds heeft zijn missie als volgt geformuleerd:

‘Wij staan voor de verantwoordelijkheid om op basis van solidariteit en collectiviteit te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden.’

Visie

Bij de missie hoort een visie die de basis vormt voor de positionering van het fonds:

‘We werken samen aan een duurzaam en toekomstbestendig pensioenfonds.

Wij gaan voor een uitvoering van een pensioenregeling die is afgestemd op de behoeften van deelnemers én werkgevers. Het fonds neemt in de uitvoering zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid op duurzaamheidsthema’s.

In al onze activiteiten zijn we kostenbewust.

Door samen te werken of samen te gaan met andere pensioenfonds in ambachtelijke/industriële sectoren realiseren we schaalvoordelen die op termijn leiden tot een hoger pensioenresultaat.’

Kernwaarden

Onze kernwaarden beschrijven de principes van ons fonds. Het zijn de waarden waarop onze organisatie is gebouwd en vormen de rode draad van ons handelen. Zij benadrukken de kern waar wij voor staan.

- Toekomstbestendig
- Kostenbewust
- Herkenbaar
- Zorgvuldig

In de uitvoering streeft het fonds naar een evenwichtige belangenafweging van alle belanghebbenden bij het fonds.

Strategie

Om de missie en visie te bereiken hanteren we een strategie die de volgende speerpunten kent. Speerpunt betekent dat dit een prioriteit is in al ons handelen.

Onze strategische speerpunten zijn:

1. Een beheerste transitie naar het nieuwe pensioenstelsel
2. Weten wat bij deelnemers speelt
3. Realiseren schaalvergroting
4. Verder vormgeven rendements- en duurzaamheidsdoelstellingen
5. Toekomstbestendige besturing van het pensioenfonds

Naar aanleiding van de missie, visie en strategie had het bestuur voor 2024 doelen gesteld. In paragraaf 7.5 gaat het bestuur hier nader op in en wordt inzichtelijk gemaakt in welk mate de doelen gerealiseerd zijn.

Beheerste en integere bedrijfsvoering

Wij hechten grote waarde aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Dit vormt de basis voor het vertrouwen van deelnemers, werkgevers en toezichthouders. In 2024 heeft het fonds verdere stappen gezet om de governance, risicobeheersing en compliance te versterken.

Governance en interne beheersing

Als bestuur zijn wij eindverantwoordelijk voor de inrichting van een solide governance-structuur. De drie lijnen van verdediging zijn helder belegd:

- **Eerste lijn:** de uitvoerende organisatie, verantwoordelijk voor het dagelijks risicobeheer.
- **Tweede lijn:** de risicomanagement- en compliancefuncties, die onafhankelijk toezicht houden en adviseren.
- **Derde lijn:** de interne auditfunctie, die periodiek toetst op effectiviteit van de beheersmaatregelen.

Risicobeheersing

Het risicomanagementbeleid is in 2024 geactualiseerd en afgestemd op de veranderende externe omgeving, waaronder de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Er is onder meer extra aandacht besteed aan strategische risico's, zoals uitvoeringsrisico's, IT-veiligheid en reputatierisico's.

Integriteit en gedrag

Het pensioenfonds bevordert een cultuur van integriteit en openheid. Alle bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht en medewerkers van het bestuursbureau onderschrijven de gedragscode van het fonds.

Compliance en toezicht

De compliancefunctie ziet toe op naleving van wet- en regelgeving en interne richtlijnen. In 2024 zijn er interne online bewustwordingssessies georganiseerd op het vlak van compliance en privacy.

Evenwichtige belangenafweging

Als bestuur houden we bij beleidskeuzes rekening met de belangen van alle belanghebbenden: actieve deelnemers, gepensioneerden, gewezen deelnemers en werkgevers. Dit gebeurt vaak in de context van:

- Premie- en indexatiebeleid
- Communicatie over het nieuwe pensioenstelsel
- Beleggingsbeleid en risicobereidheid

Bij het vaststellen van het premiebeleid is zorgvuldig gekeken naar de effecten voor zowel jongere als oudere deelnemers. Het bestuur heeft hierbij expliciet afgewogen in hoeverre het beleid leidt tot intergenerationale solidariteit en evenwichtige uitkomsten.

7.1.1 Gedragslijn AI en Ethiek voor de Pensioensector

De Gedragslijn AI en Ethiek voor de Pensioensector is opgesteld door de Pensioenfederatie en is in december 2024 van kracht geworden.

Doel van de gedragslijn

De gedragslijn is bedoeld om pensioenfondsen handvatten te geven voor het verantwoord toepassen van kunstmatige intelligentie (AI). Hoewel AI veel kansen biedt, zoals betere dienstverlening en kostenbesparing, brengt het ook risico's met zich mee, zoals:

- Problemen met datakwaliteit
- Privacy- en gegevensbeschermingsrisico's
- Gebrek aan uitlegbaarheid van AI-besluiten
- Kans op discriminatie of uitsluiting
- Incorrecte of onbedoelde uitkomsten

Belang van de gedragslijn

De bestaande wetgeving rondom AI is nog niet heel concreet voor pensioenfondsen. Daarom biedt deze gedragslijn een praktisch kader dat verder gaat dan de minimale wettelijke eisen. Het helpt fondsen om:

- Transparant te zijn over het gebruik van AI
- Verantwoorde keuzes te maken bij de inzet van AI
- Rekening te houden met ethische overwegingen en maatschappelijke impact

Het pensioenfonds is in 2025 aan de slag met het uitwerken van de handvatten voor een verantwoord gebruik van AI.

7.2 Bestuursaangelegenheden

7.2.1 Algemeen

In het kader van goed pensioenfondsbestuur is statutair bepaald dat de bestuursleden een zittingstermijn van vier jaar hebben. Na afloop van een zittingstermijn is er de mogelijkheid tot herbenoeming. Om automatische herbenoemingen te voorkomen vindt voor het periodiek aftreden van het bestuurslid, een evaluatie van het functioneren plaats door het bestuur.

In het kader van goed pensioenfondsbestuur is statutair bepaald dat de bestuursleden een zittingstermijn van vier jaar hebben. Met het oog op het aanstaande samengaan met pensioenfonds Zoetwaren, geldt voor iedere verbonden persoon (bestuurslid, VO-lid of RvT-lid) dat zij maximaal voor 4 jaar benoemd kunnen zijn of tot het moment dat het samengaan gerealiseerd wordt (al naar gelang welk moment als eerste bereikt wordt). Na afloop van een zittingstermijn is er de mogelijkheid tot herbenoeming. Om automatische herbenoemingen te voorkomen vindt voor het periodiek aftreden van het bestuurslid, een evaluatie van het functioneren plaats door het bestuur.

In de samenstelling van het bestuur zijn in 2024 wijzigingen doorgevoerd. Begin 2024 is een verkiezingsprocedure opgestart om een vacante zetel namens pensioengerechtigden weer te kunnen invullen. Dit heeft geresulteerd in het feit dat mevrouw Van de Looveren per 5 juli 2024 is benoemd als bestuurslid. De heer Jacobs is per 9 februari 2024 formeel benoemd als bestuurslid op zetel namens de FNV. Mevrouw Matelski is per 17 mei 2024 formeel benoemd als bestuurslid namens de NVB. Zij volgde mevrouw Verhoef op die per 17 februari 2024 is afgetreden. Mevrouw Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen is per 10 februari 2024 afgetreden als plaatsvervangend lid namens het CNV.

Het bestuur is onafhankelijk in de uitoefening van zijn functie en zorgt ervoor dat de belangen van alle belanghebbenden op een evenwichtige wijze afgewogen worden. Het bestuur is daarnaast verantwoordelijk voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. In dit kader houdt het bestuur onder meer toezicht op alle uitbestedingen en vindt scherpe sturing plaats op bijvoorbeeld incidenten. Zo heeft het bestuur in 2024 op basis van alle beschikbare informatie ingeschat dat een overgang naar Wtp per 1 januari 2025 niet meer op een beheerste en integere wijze te realiseren is. Derhalve is besloten om de overgang naar Wtp op een later moment te realiseren, zodat dit wel op een beheerste en integere wijze gerealiseerd kan worden. Het bestuur vindt het

belangrijk inzicht te hebben in het eigen functioneren. Om inzicht te krijgen in het eigen functioneren, evalueert het bestuur periodiek of bestuursleden bijvoorbeeld voldoende kennis hebben van alle aandachtsgebieden binnen het fonds en of het bestuur voldoende zorg draagt voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds.

In het verslagjaar heeft het bestuur acht reguliere bestuursvergaderingen belegd, waarbij het onderwerp 'beleggingen' iedere vergadering uitgebreid aan de orde is geweest. Op 19 januari 2024 heeft het bestuur de bestuurlijke zelfevaluatie doorlopen. Op 4 oktober en 12 december zijn extra bestuursvergaderingen ingelast. Daarnaast hebben er diverse themadagen en kennissessies plaatsgevonden, waarbij de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) in veel gevallen aan de orde is gekomen als voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel. In de volgende paragraaf wordt dit nader toegelicht. Daarnaast heeft een deel van het bestuur scholing in het kader van IT gevolgd, om in het steeds complexer worden IT-landschap countervailing power te kunnen bieden aan uitvoeringsorganisaties.

7.2.2 Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2024 10 bestuursvergaderingen belegd. Hierin zijn reguliere en periodiek terugkerende onderwerpen behandeld op onder meer op gebied van Compliance, Beleggingen, Risicomanagement, Communicatie, Actuarieel, Pensioen en Uitbesteding en Internal Audit. Daarnaast heeft het bestuur in 2024 iedere vergadering Wtp als vast agendapunt behandeld.

7.3 Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies

Het bestuur werkt met vaste commissies en werkgroepen. Al naargelang de ter besluitvorming voor te bereiden onderwerpen, kunnen eveneens ad-hoc werkgroepen of commissies worden geformeerd met daarin specifiek op die onderwerpen deskundige bestuursleden. De taken en mandaten van alle commissies en het dagelijks bestuur zijn beschreven en vastgesteld. In paragraaf 2.3 van dit jaarverslag zijn de commissies weergegeven.

7.4 Geschilleninstantie Pensioenfonds

De wijze waarop het pensioenfonds omgaat met klachten en geschillen is vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling. Deze regeling is beschikbaar op de website van het fonds en derhalve voor alle belanghebbenden toegankelijk. Hierin is onder meer vastgelegd hoe met geschillen omgegaan dient te worden.

Sinds 1 januari 2024 is het pensioenfonds aangesloten bij de Geschillen Instantie Pensioenfonds. Met de komst van de Wet Toekomst Pensioenen is het noodzakelijk om de klachten- en geschillenregeling aan te passen aan de wettelijke eisen. De Wet is op 1 juli 2023 in werking getreden. Een belangrijk onderdeel van de wijziging is dat er een externe instantie in het leven is geroepen. Deze Geschillen Instantie Pensioenfonds (GIP) is sinds 1 januari 2024 operationeel. Aansluiting bij de GIP is een wettelijke verplichting. Voor de klachten- en geschillenprocedure gelden nadere voorwaarden die zijn vastgelegd in de klachten- en geschillenregeling.

In oktober 2023 werd één geschil aanhangig gemaakt. De GIP heeft in februari 2024 besloten dat dit geschil niet in behandeling kon worden genomen omdat dit geschil niet tot de bevoegdheid van GIP behoorde.

7.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Geschikt pensioenfondsbestuur behelst het integer en transparant handelen door het bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van geschikt pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet.

Het bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd. Een belangrijk element voor het behoud van vertrouwen is dat bij het nemen van relevante besluiten in ieder geval de belangen zorgvuldig worden afgewogen voor de te onderscheiden deelnemersgroepen. Het bestuur is zich hiervan continu bewust en deze belangenafwegingen vinden dan ook steeds plaats, zodat in dit kader evenwichtige besluiten tot stand komen.

Het bestuur heeft in 2024 doelen gesteld in het kader van:

1. Een beheerste transitie naar Wtp (procesmatig, relationeel en communicatief);
2. Het verder vormgeven duurzaamheids- en rendementsdoelstellingen;
3. Een toekomstbestendige besturing van het pensioenfonds

Ad 1

Evenals in 2023 heeft het bestuur in 2024 het Wtp-proces continu gemonitord en waar nodig is bijgestuurd. Voor de leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht was 2024 in dit kader ook een intensief jaar.

Waar aanvankelijk nog de inzet was om per 1 januari 2025 over te kunnen gaan op Wtp, is medio 2024 helder geworden dat dit niet meer haalbaar zou zijn vanwege nog veel onzekerheden en complexiteit in de uitvoering bij met name de pensioenuitvoeringsorganisatie. Vanaf dat moment is in overleg met TKP besloten om te richten op invaardatum 1 januari 2026. In 2024 is vervolgens volle aandacht gegeven aan het vóór 2025 indienen van het invaardossier bij DNB. Uiteindelijk is het invaar dossier op 18 december 2024 ingediend.

In relationele sfeer heeft het bestuur in 2024 veelvuldig contacten met sociale partners en de leden van de fondsorganen. Er zijn in het kader van het Communicatieplan Wtp diverse communicatie-uitingen gedaan.

Ad 2

Het bestuur heeft in 2024 een ESG-focushouder benoemd uit zijn midden. onderdeel dient uit te maken van het uitbestedingsbeleid. Voorts is verder gewerkt aan het bijdragen aan het Klimaatakkoord inclusief CO2-reductiedoelstellingen.

Ad 3

Sinds 1 januari 2023 heeft het bestuur samen met Bpf Zoetwaren een bestuursbureau ingesteld. Met ingang van 2024 had het bestuur een strategische jaarplanning. Onder meer was in 2024 sprake van een betere vergaderplanning waarbij sprake was van een betere spreiding van (commissie- en bestuurs)vergaderingen. Op kwartaalbasis legt het bestuur hierover verantwoording af aan de raad van toezicht.

In 2024 is eveneens gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Missie-Visie-Strategie. Het bestuur heeft dit samen met Bpf Zoetwaren en het bestuursbureau uitgevoerd en er is een strategische meerjarenplanning opgesteld voor 2025 en volgende jaren. In het eerste kwartaal van 2025 is deze nieuwe Missie-Visie-Strategie definitief vastgesteld. In dit proces zijn eveneens de andere fondsorganen (verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht) betrokken.

Rapportages sleutelfunctiehouders over 2024

In de bestuursvergadering van 21 maart 2025 is de rapportage van de sleutelfunctiehouder Internal Audit over 2024 aan de orde gesteld. Er is toegelicht welke audits hebben plaatsgevonden en welke bevindingen en opvolgingen hierbij aan de orde zijn geweest. Het bestuur heeft hiervan kennisgenomen.

De rapportage van de sleutelfunctiehouder Risicobeheer is op 21 maart 2025 in het bestuur besproken.

De rapportages van de sleutelfunctiehouder Actuarieel worden ieder kwartaal opgeleverd en in het bestuur besproken. Onder meer inzake het Wtp-dossier zijn diverse opinies opgevraagd bij de sleutelfunctiehouder Actuarieel. Er zijn over het jaar 2024 geen bijzonderheden te vermelden die uit de rapportages voortkomen.

7.5.1 Code Pensioenfondsen

In de Code Pensioenfondsen is een aantal opgenomen onderwerpen nader uitgewerkt met betrekking tot onder meer benoeming, deskundigheid, geschiktheid en diversiteit. De Code Pensioenfondsen is geen doel op zich, maar een middel om pensioenfondsen beter te laten functioneren. Ook moet de Code Pensioenfondsen zorgen voor meer vertrouwen van de belanghebbenden in het bijzonder en van de maatschappij in het algemeen.

Deskundigheid, betrokkenheid en goede samenwerking vormen de basis voor goed bestuur van een pensioenfonds. Goed pensioenfondsbestuur heeft overigens niet alleen betrekking op het bestuur, maar ziet op alle organen van het pensioenfonds.

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn weliswaar leidend, maar de Code Pensioenfondsen laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. De pensioenfondsen mogen de Code Pensioenfondsen daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Het pensioenfonds wil echter zoveel mogelijk de Code volgen.

Hieronder zijn de aanbevelingen uit de Code Pensioenfondsen opgenomen waaraan niet (volledig) wordt voldaan en de eventuele acties die het bestuur heeft genomen:

Diversiteit (Norm 33 en 35)

In 2024 was aanvankelijk sprake van het feit dat het fonds voldeed aan deze norm. Echter, sinds november 2024 is er door het aflopen zijn een zittingstermijn in het verantwoordingsorgaan geen sprake meer van een lid onder de 40 jaar. Het bestuur heeft wel oog voor diversiteit, maar doordat de meeste leden van het verantwoordingsorgaan na verkiezingen worden benoemd, bestaat hierop relatief weinig invloed. Bij het uitzetten van vacatures wordt hier aandacht voor gevraagd.

Sinds februari 2024 is er weer sprake van een bestuurslid van onder de 40 jaar.

Voor wat betreft inclusie voldoet het pensioenfonds in 2024 nog niet aan de Code Pensioenfondsen. Dit wordt in 2025 nader uitgewerkt.

Zittingsduur bestuursleden (Norm 37)

In de code is opgenomen dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar mag bedragen, waarbij een bestuurslid in beginsel één keer kan worden herbenoemd. In de statuten heeft het bestuur bewust opgenomen dat het bestuur bevoegd is om op grond van gewichtige redenen (bijvoorbeeld continuïteit en de borging van deskundigheid binnen het bestuur) af te wijken van de maximale zittingsperiode. De aanloop naar een beoogde fusie met Bpf Zoetwaren beschouwt het bestuur als bijzondere en gewichtige omstandigheid, waarbij de huidige kennis en kunde binnen de fondsorganen zo veel als mogelijk behouden moet blijven.

Het bestuur wijkt op grond van gewichtige redenen met de herbenoeming van de heer Van Straten per 1 december 2024 af van de maximale zittingstermijn. De heer Van Straten vervult eveneens de rol van sleutelfunctiehouder Internal Audit. Het bestuur acht het niet wenselijk om deze rol in deze periode over te laten nemen door een ander persoon.

Het bestuur wijkt op grond van gewichtige redenen met de herbenoeming van mevrouw Bongers-Hekking per 17 april 2025 af van de maximale zittingstermijn die in de code pensioenfondsen wordt aangehaald.

7.6 Raad van toezicht

7.6.1 Verslag raad van toezicht

Inleiding

Conform de statuten van pensioenfondsen voor het Bakkersbedrijf legt de raad van toezicht (hierna: Raad) van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

Daarnaast legt de raad zijn waarnemingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar vast. Dit doet de raad aan de hand van een vooraf vastgesteld normenkader. Deze rapportage is als volgt opgezet:

- onderdeel 1: algemeen oordeel;
- onderdeel 2: verantwoording;
- onderdeel 3: bevindingen en aanbevelingen;
- onderdeel 4: goedkeuring besluit vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2024.

De Raad is in het verslagjaar 2024 niet gewijzigd in samenstelling.

1. Algemeen oordeel

De Raad heeft een positief oordeel met aandachtspunten over het algemene beeld van het fonds. De Raad heeft waardering voor de inzet en toewijding waarmee het Bestuur zijn werk doet. Besluitvorming vindt in het algemeen zorgvuldig plaats en de vastlegging van de evenwichtige belangenafweging vindt bij alle relevante besluiten plaats. De openstaande vacatures van bestuursleden zijn kwalitatief goed en redelijk vlot ingevuld. De bestuurswisselingen hebben een positieve invloed op de onderlinge samenwerking.

In 2024 is zeer veel tijd en aandacht besteed aan de transitie op 1 januari 2025 naar de nieuwe pensioenregeling in het kader van de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp). In mei 2024 heeft het bestuur weloverwogen besloten de transitiedatum uit te stellen naar 1 januari 2026. Op 6 december 2024 heeft het bestuur een voorgenomen besluit tot invaren genomen. Dit besluit is genomen na zorgvuldige afweging en in goed overleg met het Verantwoordingsorgaan en de Raad.

De Raad is van mening dat het Bestuur stappen heeft gezet ten aanzien van de aanbevelingen van de Raad in het voorgaande verslagjaar. De Raad beveelt echter ook dit jaar aan om aan de volgende punten verdere invulling te geven:

- Verder versterken van de regiefunctie binnen het fonds (waaronder periodiek terugkoppelen wat de stand van zaken is ten aanzien van het behalen van geformuleerde doelstellingen).
- Helder vastleggen van genomen besluiten, maar ook helder formuleren welk besluit genomen is en op basis van welke criteria er wel of geen besluit is genomen.
- Groeistrategie – plan van aanpak voor het jaar 2025 concreet maken – waaronder het samengaan met BPF Zoetwaren.
- Adequate opvolging van de bevindingen van DNB ten aanzien van het invaardossier: dit betreft het gehele traject van invaren. Verder invulling geven aan beheerste en integere manier invaren. Go- no/go momenten herijken.
- Duidelijk inzicht geven in welke go-no go momenten zijn bepaald, wanneer die momenten zijn, welke acties daarmee gepaard gaan en heldere terugkoppeling, inclusief bewijs, van het wel of niet behalen van de gedefinieerde momenten.

2. Verantwoording

De Raad houdt toezicht op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds en is onder andere belast met het toezicht op een adequate risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging door het Bestuur.

De Raad is ter uitoefening van het intern toezicht in 2024 veelvuldig bijeengekomen voor onderling overleg of overleg met het (Dagelijks)Bestuur, het Verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders en de compliance officer. Daarnaast heeft de Raad deelgenomen aan diverse bijeenkomsten van het fonds, zoals kennissessies en themadagen. De voorzitters van het Bestuur, de Raad en het Verantwoordingsorgaan hebben in 2024 na iedere vergadering van het Bestuur voorzittersoverleg gehad. Tot slot heeft de Raad gesproken met de waarmerkend actuaris en de onafhankelijke accountant aangaande hun rapportage en bevindingen ten aanzien van het jaarwerk van het pensioenfonds.

Het uitoefenen van het intern toezicht doet de Raad onder meer door:

- het voeren van een continue dialoog met het (Dagelijks) Bestuur, zowel mondeling als schriftelijk;
- het voeren van overleg en het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan;
- het ad hoc bijwonen van commissievergaderingen;
- het vastleggen van bevindingen uit het gevoerde toezicht in dit jaarverslag.

Naast de hiervoor genoemde taken heeft de Raad goedkeuringsrechten inzake een aantal bestuursbesluiten. In dat kader heeft de raad in 2024 onder andere goedkeuring gegeven aan het besluit van het bestuur tot:

- aanpassing van het beloningsbeleid;
- vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2023;
- vaststelling van verschillende functieprofielen van leden van het Bestuur;
- interne collectieve waardeoverdracht (invaren).

De Raad heeft in 2024 aan de hand van het gewijzigde, vastgestelde functieprofiel de geschiktheid van twee leden van het Bestuur en twee herbenoemingen beoordeeld. De herbenoemingen wijken af van de Code Pensioenfonds 2024, volgens de Code kunnen bestuursleden voor maximaal één termijn van vier jaar herbenoemd worden. De Raad heeft begrip de motivatie van het bestuur voor continuïteit van het bestuur tot het samengaan met BPF Zoetwaren en heeft daarom de herbenoemingen niet belet.

Over het afgelopen verslagjaar heeft de Raad de zelfevaluatie in eigen kring behandeld. Aan de hand van een specifieke vragenlijst hebben alle leden van de Raad diverse vragen beantwoord en meningen en visies gedeeld. Daarnaast is ook bij het Verantwoordingsorgaan, het Bestuur en het bestuursbureau input gevraagd.

In de algehele terugkoppeling constateert de Raad een positieve ontwikkeling in de relatie naar de diverse gremia. Een constructieve en open dialoog is aanwezig, waarbij het gezamenlijke doel de bepalende factor is. De Raad oordeelt positief over de samenstelling, frequentie en onderwerpen van vergaderingen. Aandacht wordt gevraagd voor verdere educatie, tijdige en volledige toezending van vergaderstukken en een bredere invulling van de discussie met het Bestuur (dit verloopt nu voornamelijk met het Dagelijks Bestuur). Tevens heeft de Raad toelichting gegeven en feedback gevraagd over het toezichtplan 2025.

In 2024 was er kritiek op gedetailleerde terugkoppeling en vragen vanuit de Raad over diverse onderwerpen. De Raad erkent de kritiek, maar de hoeveelheid informatie en documentatie die zij in het Wtp-traject tot zich moest nemen, maakte dat dit nodig was om haar rol goed te kunnen invullen. De verwachting is dat de Raad in 2025 het invaren, en de overige toezichtpunten, meer op hoofdlijnen kan gaan volgen.

De Raad heeft over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden over 2024 verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan, onder andere door het toelichten van dit jaarverslag.

3. Bevindingen en aanbevelingen

Het onderdeel bevindingen en aanbevelingen is als volgt ingedeeld:

- 3.1: opvolging van de aanbevelingen over 2023;
- 3.2: bevindingen toezichtthema's 2024;
- 3.3: thema's Code Pensioenfonds.

3.1 Opvolging aanbevelingen 2023

De Raad heeft kennisgenomen van de rapportage van het bestuur waarin de opvolging van diverse aanbevelingen zichtbaar is gemaakt. Hierna zijn de aanbevelingen en bevindingen uit 2023 opgesomd, in cursief is de opvolging in 2024 weergegeven.

- Breid de jaarkalender 2024 uit met strategische doelen, acties en deadlines. Leg vast hoe op kwartaalbasis per commissie de voortgang hiervan bewaakt wordt en in het Bestuur en diverse gremia besproken zal worden.
 - *De Raad constateert dat gestart is met een rapportage in 2024. De Raad gaat graag met het Bestuur in gesprek om verdere verwachtingen over de rapportage toe te lichten.*
- Update de business case en formuleer randvoorwaarden voor het samengaan met BPF Zoetwaren. Neem in de evaluatie van het bestuursmodel voor het nieuwe fonds ook het aantal commissies en het aantal leden per commissie mee.
 - *In verband met de overgang naar de nieuwe pensioenregeling is hier nog geen volledige aandacht naar toe gegaan, het bestuur zal in 2025 de business case verder vormgeven.*
- Evaluer de strategische opdracht aan het bestuursbureau in samenhang met een effectieve tijdsbesteding van de bestuursleden en leden van de andere fondsorganen.
 - *Dit punt schuift door naar 2025 als onderdeel van onder andere de groeistrategie. De inrichting van de governance, beloningsbeleid en opdracht aan het bestuursbureau zijn onderdeel van de groeistrategie.*
- Meer gedetailleerd formuleren van randvoorwaarden en de onderbouwing daaromtrent voor implementatie van de Wtp.
 - *De randvoorwaarden en onderbouwing van de randvoorwaarden voor het overgaan naar Wtp zijn in de go / no-go momenten vastgelegd. De Raad vraagt aandacht voor beheerst en integer invaren en om de planning inzichtelijk te maken: wat zijn de go/ no-go momenten, wanneer zullen deze zijn, wat zijn de gevolgen bij een go of een no-go?*
- Meer directe regievoering op de implementatie van de Wtp zowel door het pensioenfonds zelf, als door de betrokken uitvoeringsorganisaties (waaronder de planning en organisatie van deze trajecten).
 - *Het Bestuur is van mening dat goede regievoering plaatsvindt op de implementatie van Wtp. Hierbij blijft het Bestuur bij uitvoeringsorganisaties steeds onder de aandacht brengen dat ook zij hier voldoende aandacht voor moeten hebben om dit project tot een goed einde te kunnen brengen. De Raad ziet graag een verdere versterking van de regiefunctie. Er zijn stappen gezet, maar dit blijft een continu aandachtspunt gezien de zwaarte van het dossier. Er is aan de voorzitters van commissies meer mandaat gegeven, maar de tergekoppeling van de commissies naar (Dagelijks) Bestuur, en daarna van Bestuur richting VO en de Raad kan beter.*
 - *Heldere, adequate en transparante vastlegging van overwegingen van besluiten Het Bestuur heeft aandacht voor heldere, adequate en transparante vastlegging van besluitvorming. Dit blijft ook in 2025 een aandachtspunt. De Raad vraagt aandacht voor een goede onderbouwing op go/ no-go criteria. Concreet betekent dit duidelijk vastleggen: wat is het besluitpunt, welke onderliggende stukken horen daarbij, wat is de uitkomst? Mandatering: wie mag wat besluiten? Het Bestuur is uiteindelijk verantwoordelijk. Zijn alle elementen meegenomen in de afweging om tot een gedegen besluit te kunnen komen? Dit alles is nodig om te kunnen reconstrueren op welke manier een besluit tot stand is gekomen. Ook governance op go/ no-go.*

3.2 Bevindingen toezichtthema's 2024

Aan het begin van 2024 heeft de Raad een toezichtplan opgesteld met daarin specifieke, voor het pensioenfonds, relevante toezichtthema's. Dit plan is afgestemd met het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan. Per toezichtthema heeft de Raad normen opgesteld waaraan de Raad toetst. Deze normen zijn mede gebaseerd op de Code Pensioenfonds 2024. Hieronder zijn per thema de bevindingen en de aanbevelingen toegelicht.

A. Transitie naar Wet toekomst pensioenen (Wtp)

In het kader van de transitie naar de Wtp heeft het bestuur goedkeuring gevraagd aan de Raad van Toezicht op het door het Bestuur op 6 december 2024 voorgenomen besluit tot interne collectieve waardeoverdracht met inbegrip van het aanwenden van het vermogen bij de collectieve waardeoverdracht (hierna: invaren), zoals bedoeld in artikel 150m lid 7 jo. artikel 46b lid 3 Pensioenwet. Het Bestuur en de sociale partners in de sector zijn voornemens om per 1 januari 2026 in te varen.

De Raad heeft op 17 december 2024 een positief besluit genomen ten aanzien van het voorgenomen invaarbesluit. Hieronder zal de Raad dieper ingaan op het doorlopen proces, de motivatie en aandachtspunten.

Wat is het proces dat de Raad heeft doorlopen?

Ter onderbouwing van de goedkeuringsaanvraag heeft de Raad meerdere documenten ontvangen, zijn er door het bestuur diverse themadagen georganiseerd waar de Raad aan deelnam, hebben er meerdere overleggen plaatsgevonden met het (dagelijks) Bestuur, met de projectorganisatie Wtp, met het verantwoordingsorgaan, met het bestuursbureau, met de sleutelfunctiehouders en met de accountant. Ook zijn er meerdere schriftelijke vraag-antwoord dialogen geweest.

Het verantwoordingsorgaan heeft adviesrecht op basis van artikel 150m lid 4 en 5 van de Pensioenwet ten aanzien van het besluit tot invaren. Het verantwoordingsorgaan adviseerde positief. Op 6 december 2024 heeft het Bestuur het positieve advies van het verantwoordingsorgaan besproken en een voorgenomen besluit tot invaren genomen. Daarnaast heeft het Bestuur een reactie geformuleerd op het advies van het verantwoordingsorgaan. Het advies en de reactie zijn gedeeld met de Raad.

In het toezichtplan 2024 heeft de Raad het toetsingskader opgenomen in het kader van de Wtp. Om de rol, taken en bevoegdheden van de Raad uit te kunnen oefenen in het kader van de implementatie van de Wtp en de besluitvorming daaromtrent, heeft De Raad in dit toetsingskader uiteengezet hoe de Raad zijn rol ziet in dit proces. Tevens is aangegeven op welke manier de Raad zijn rol in zal vullen. Het toetsingskader is besproken met het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

Wettelijke rol van de Raad inzake Wtp

De Wtp introduceert een expliciet goedkeuringsrecht van de Raad voor:

- het voorgenomen besluit tot interne collectieve waardeoverdracht (invaren);
- het beleid inzake het aangaan en beëindigen van uitvoeringsovereenkomsten en het opstellen en beëindigen van uitvoeringsreglementen.

Verder bevat de Wtp een expliciete taakstelling tot het houden van toezicht op het invaren en het afleggen van verantwoording daarover in het bestuursverslag. Dat betekent een verzwaring van de rol van de Raad bij de implementatie van de nieuwe pensioenregeling onder de Wtp:

- de Raad heeft een kritische blik op de besluitvorming in het pensioenfonds en dient de besluitvorming door het bestuur gedurende de gehele transitieperiode nauwgezet te volgen en het bestuur hierop kritisch te bevragen;
- bij de implementatie van de Wtp moeten de diverse fondsorganen, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, rekening houden met de consequenties van het nieuwe pensioenstelsel. De verantwoordelijkheidsverdeling tussen de fondsorganen blijft ongewijzigd.

De rol van de Raad is procesmatig en betreft vooral een beoordeling van het besluitvormingsproces tot invaren: is alle relevante informatie meegewogen in het uiteindelijke besluit?

De Raad houdt vanuit de reeds bestaande bevoegdheden toezicht op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Tevens is de Raad tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur. Bij het oordeel over de evenwichtige belangenafweging door het Bestuur ziet de Raad nadrukkelijk toe op de besluitvorming bij invaren en legt hier ook expliciet verantwoording over af aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever(s) en in het jaarverslag, door middel van het opnemen van het verslag van de raad in het jaarverslag.

Hoe heeft de Raad deze rol ingevuld?

Om de wettelijke rol in te vullen sluit de Raad aan bij de risico gebaseerde blik van DNB inzake de transitie. Deze is ingedeeld in de volgende categorieën:

- Financiële risico's
- Governance risico's
- Operationele risico's

De Raad heeft het voorgenomen besluit tot invaren van het bestuur goedgekeurd, onder de voorwaarde dat het Bestuur oordeelt dat de transitie per 1 januari 2026 op een beheerste en integere manier kan plaatsvinden. De Raad heeft het Bestuur bij de goedkeuring op 17 december 2024 de volgende aandachtspunten meegegeven,

waarvan inmiddels punt 2, 3 en 4 zijn opgevolgd:

- een gedegen evaluatie van de go/no go momenten, zoals de technische uitvoerbaarheid van de pensioenregeling door TKP, een aantoonbaar werkende koppeling tussen de pensioen- en beleggingsadministratie en het plan van aanpak met betrekking tot de datakwaliteit, uit te voeren gedurende 2025 en deze ook op transparante wijze te bespreken met de Raad;
- modelvalidatie uit te voeren;
- plausibiliteitscontroles uit te voeren;
- de besluitvorming omtrent het strategisch afdekken van het dekkingsgraadrisico af te ronden;
- gezien de korte tijdslijnen aandacht te houden voor planning, regievoering en kwaliteit van de besluitvorming; en
- aandacht te houden voor ontwikkeling van de kosten, zowel eenmalig als doorlopende kosten, en hierover eenduidig te communiceren.

B. Governance

De Raad heeft in 2024 met het bestuur de onderstaande aandachtspunten besproken en de opvolging/reactie door het bestuur beoordeeld.

- Realisatie van de strategische kalender 2024.
 - *De Raad heeft in 2023 aandacht gevraagd voor de samenstelling van het Bestuur (en bestuursbureau) en regievoering. Het Bestuur heeft dit in 2024 opgepakt met strategische speerpunten, een jaarplanning en mandatering aan de commissies.*
 - *De strategische speerpunten voor 2024 en het strategische meerjarenbeleid zijn op 8 december 2023 door het Bestuur vastgesteld. De voortgang van deze speerpunten en de meerjarenstrategie zijn opgenomen in de rapportage over het derde en vierde kwartaal van 2024 die aan de Raad is overlegd. De Raad adviseert het Bestuur om de rapportage aan te vullen met een conclusie of het de realisatie van de strategie op koers ligt, welke aandachtspunten er nog zijn en of een eventuele bijstelling van de meerjarenstrategie gewenst is.*
 - *De Raad adviseert om het mandateringsproces zichtbaar te maken door de commissies verslag te laten uitbrengen aan het Dagelijks Bestuur, waarna het DB met zijn eigen oordeel deze verslagen kan inbrengen in de bestuursvergaderingen.*
- De evaluatie van het beloningsbeleid.
 - *De aanbeveling van de Raad is met het oog op de groeistrategie om een benchmark met BPF Zoetwaren en een ander vergelijkbaar pensioenfonds. Deze benchmark is in 2024 niet uitgevoerd.*
- De inrichting en het functioneren van het bestuur(smodel) en het bestuursbureau.
 - *De Raad is blij met de vaststelling van het Bestuur dat de mandaten van de commissies en de inrichting van het bestuursbureau hebben geleid tot efficiëntere vergaderingen. De Raad zal de efficiëntie van de governance vanuit haar rol met interesse blijven monitoren. Vastgesteld is dat de regievoering op sleutelfunctiehouders vanuit het Bestuur aandacht behoeft. Centrale regievoering van het geheel, de samenwerking tussen sleutelfunctiehouders en het Bestuur en het bestuursbureau zou verbeterd kunnen worden. Dit betekent bijvoorbeeld afspraken maken over betrokkenheid, informeren, planning en terugkoppeling van bevindingen.*

C. Informatiebeheersing, - beveiliging en cyberweerbaarheid (waaronder DORA)

De Raad heeft met betrekking tot de uitvoering van informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid (waaronder DORA) door het Bestuur beoordeeld of:

- Het informatiebeveiligingsbeleid in overeenstemming is met de vereisten van het fonds en specifiek van de DORA-wetgeving. Dit omvat onder andere het waarborgen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van gevoelige informatie;
 - *Het bestuur heeft in december 2024 bij DNB gemeld dat het fonds naar verwachting op 17 januari 2025 niet DORA compliant zal zijn omdat TKP niet compliant is. De Raad roept op om zo snel mogelijk wel te voldoen aan de eisen.*
- De risico's van het cyber- en informatieveiligheid op frequente basis besproken worden en of er passende maatregelen getroffen worden om geïdentificeerde risico's te beheersen en te verminderen;
 - *Dit onderwerp is een continu agendapunt bij het Bestuur.*

- De aanwezigheid van trainingssessies en bewustwording campagnes om de mate van bewustzijn en training van medewerkers met betrekking tot cyber- en informatieveiligheid te verhogen;
 - *De Raad vraagt hier aandacht voor. Wellicht is dit een geschikt onderwerp voor een themadag.*
- Beleid m.b.t. beveiliging van externe leveranciers die toegang hebben tot gegevens van het pensioenfonds, in overeenstemming met vereisten van het pensioenfonds.
 - *Het bestuur heeft in 2024 het incidenten- en uitbestedingsbeleid aangepast. Het integer omgaan met de gegevens van het pensioenfonds, de risico's ten aanzien van informatie beveiliging en de maatregelen bij eventuele incidenten zijn met deze aanpassingen in lijn gebracht met de DORA vereisten.*

D. Duurzaamheid

De Raad heeft uitgebreide informatie ontvangen met betrekking tot het duurzaamheidsbeleid. De Raad deelt graag een compliment uit voor de overzichtelijkheid en gedetailleerdheid van de opgeleverde informatie.

De Raad constateert dat er een gedetailleerd maatschappelijk verantwoord beleid is opgesteld met een duidelijke link naar de visie en missie van het fonds. Er is aandacht voor de (im)materiële risico's die tevens terugkomen in de strategische doelstellingen van het fonds. De recente wijzigingen in het beleid zijn met het gehele Bestuur en de diverse betrokken partijen afgestemd.

De Raad constateert dat er op dit moment nog geen vastgesteld ESG-beleid rondom (onder)uitbestedingspartijen is, maar heeft ook vernomen dat hard wordt gewerkt aan het opnemen van dergelijke criteria in het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds. Dit krijgt in 2025 nadere opvolging.

E. Samengaan met BPF Zoetwaren

Het fonds had tot mei 2024 de intentie om op 1 januari 2025 de transitie naar de nieuwe pensioenregeling én aansluitend per 1 januari 2026 het samengaan met BPF Zoetwaren te realiseren. In mei 2024 is besloten de transitie uit te stellen naar 1 januari 2026. Het samengaan met Zoetwaren is daarom ook uitgesteld.

De Raad hecht veel waarde aan het strategisch kader van het samengaan, het opstellen van scenarioanalyses en het vormen van een groeistrategie.

3.3 Code Pensioenfonds

Het bestuur heeft de aanbevelingen en best practices van de Code Pensioenfonds ingevoerd in de bedrijfsvoering. De raad heeft kennisgenomen van de analyse van het Bestuur op de naleving van de Code en onderschrijft deze.

4. Goedkeuring bestuursbesluit vaststelling jaarverslag 2024

De raad constateert dat het proces van totstandkoming van het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2024 zorgvuldig is geweest. Volgens de raad heeft het bestuur voldoende blijk gegeven van een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging bij de uitoefening van zijn taak en bij het opstellen van dit besluit en de onderliggende stukken. De raad heeft daarom goedkeuring gegeven aan het bestuursbesluit tot de vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2024.

7.6.2 Reactie van het bestuur op verslag raad van toezicht

Algemeen

Het bestuur dankt de raad van toezicht hartelijk voor het verslag over 2024 en uw kritische blik en aanbevelingen. Wij waarderen uw inzet en de zorgvuldigheid waarmee u uw taken uitvoert. Graag reageren wij op de door u aangegeven punten en aanbevelingen.

Regiefunctie en terugkoppeling

Het bestuur erkent het belang van een sterke regiefunctie en periodiek teruggekoppeld over de voortgang van geformuleerde doelstellingen. Wij zullen dit proces verder versterken en transparanter maken.

Besluitvorming

De vastlegging van genomen besluiten en de criteria waarop deze gebaseerd zijn is continu onder de aandacht van het bestuur ten einde dit verder te verbeteren. Dit omvat ook de go/no-go momenten en de bijbehorende acties. Wij streven naar een heldere en transparante besluitvorming.

Groeistrategie

Het bestuur zal zich in 2025 vooral richten het invaren op Wtp en het aanstaande samengaan met Bpf Zoetwaren. Het plan van aanpak inzake de groeistrategie zal op een later moment concreet gemaakt worden.

Opvolging bevindingen DNB

Wij zullen de bevindingen van DNB met betrekking tot het invaardossier adequaat opvolgen en zorgen voor een beheerste en integere manier van invaren. Wij zullen ten aanzien van de go/no-go momenten inzicht geven in de planning en acties.

Informatiebeheersing en cyberweerbaarheid

Wij zijn ons bewust van de noodzaak om te voldoen aan de DORA-wetgeving en zullen er alles aan doen om zo snel mogelijk compliant te zijn. Wij treffen de nodige maatregelen om de risico's van cyber- en informatieveiligheid te beheersen en te verminderen.

Strategische Kalender

Wij zullen de rapportage aanvullen met conclusies over de realisatie van de strategie en eventuele bijstellingen van de meerjarenstrategie. Dit zal helpen om de voortgang beter te monitoren en bij te sturen waar nodig.

Mandateringsproces

Wij zullen het mandateringsproces zichtbaar maken door commissies verslag te laten uitbrengen aan het (dagelijks) bestuur. Dit zal bijdragen aan een transparante en efficiënte besluitvorming.

Beloningsbeleid

Er is een benchmark uitgevoerd met Bpf Zoetwaren en andere vergelijkbare pensioenfondsen om ons beloningsbeleid te evalueren en waar nodig aan te passen.

Cyberweerbaarheid

Wij zullen blijvend aandacht vragen voor trainingssessies en bewustwordingscampagnes voor medewerkers met betrekking tot cyber- en informatieveiligheid. Dit zal helpen om de mate van bewustzijn en training te verhogen.

Duurzaamheid

Er wordt door het bestuur gewerkt aan het opstellen van ESG-beleid rondom (onder)uitbestedingspartijen en we zorgen voor steeds verder verfijnen van een gedetailleerd en maatschappelijk verantwoord beleid.

7.7 Verantwoordingsorgaan

7.7.1 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf heeft wettelijk en statutair o.a. tot taak een oordeel te geven over het gevoerde beleid zoals u dit in dit jaarverslag kunt lezen. Onderstaand kunt u van ons oordeel over het jaar 2024 kennisnemen. Voor de leden van het verantwoordingsorgaan ook een moment van terugblikken en vooruitkijken. De voorbereidingen op de Wet toekomst pensioen (Wtp) bepaalden dit jaar in grote mate het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid en de verantwoording die daarover is afgelegd door het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan bestaat formeel uit zeven leden bestaande uit drie vertegenwoordigers van deelnemers, twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden en één vertegenwoordiger namens de gewezen deelnemers en één vertegenwoordiger namens de werkgevers. Leden van het verantwoordingsorgaan worden via verkiezingen benoemd. Uitzondering hierop is het lid namens de werkgevers, dat wordt benoemd door de werkgeversorganisaties NVB en NBOV.

Bij de start van 2024 waren vijf van de zeven posities bezet. In de loop van 2024 is het verantwoordingsorgaan gewijzigd van samenstelling. Van drie leden liep de benoemingsperiode af. Eén lid is herbenoemd. De andere posities zijn met nieuwe leden ingevuld, ook de vacatures. Aan het eind van 2024 was het verantwoordingsorgaan weer volledig bezet met zeven leden.

Besproken onderwerpen

Het verantwoordingsorgaan vergaderde in 2024 negen maal zelfstandig. Hierbij waren steeds vrijwel alle leden aanwezig. De onderwerpen die daarbij onder meer aan de orde kwamen waren:

- voortgang Wtp
- communicatieplan
- pensioenreglement
- uitvoeringsreglement
- fusie
- klachten- en geschillenregeling
- klokkenluidersregeling
- premie
- indexatie
- verkiezingen VO
- opleiding
- zelfevaluatie

Het verantwoordingsorgaan vergaderde zelf tweemaal met de Raad van Toezicht en tweemaal met het bestuur, en er zijn 6 themadagen geweest waarbij bestuur, VO en RvT aanwezig waren.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2024 geadviseerd over:

- initiële overbruggingsplan: gevraagd advies, positief;
- invaarbepaalt: gevraagd advies, positief;
- dekkingsgraadbescherming: ongevraagd advies, negatief;
- indexatie 2025: ongevraagd advies, positief;
- premie 2025: gevraagd advies: positief;
- premie excedentregeling 2025: gevraagd advies: positief.

Ontwikkeling beleidsonderwerpen

Het verantwoordingsorgaan stelt jaarlijks in onderling overleg een aantal onderwerpen vast die met extra belangstelling en diepgang wordt beoordeeld. In 2024 richtte het VO zich op de volgende onderwerpen:

1. nieuw pensioenstelsel;
2. evenwichtige belangenafweging en adequate risicobeheersing;
3. opdrachtaanvaarding;
4. beleggingsbeleid;
5. communicatiebeleid;
6. bestuurlijke principes (governance);
7. uitvoering, kosten en beloningsbeleid;
8. resterende onderwerpen.

1. Nieuw pensioenstelsel

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is voor 2024 en de komende jaren het hoofdthema. Bij deze overgang, ook wel invaren genoemd, worden de opgebouwde pensioenaanspraken en de -rechten overgebracht naar de nieuwe pensioenregeling.

Invaren is het wettelijk voorgeschreven pad voor bestaande pensioenregelingen, zoals voor ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen, excedentregelingen en/of overgangsregelingen. Voor een soepele transitie is het van groot belang dat er afstemming en overleg plaatsvindt tussen de sociale partners en het pensioenfonds. Essentieel hierbij is het uitvoeren van berekeningen om de effecten van verschillende keuzes (bij invaren) voor diverse groepen deelnemers inzichtelijk te maken. Deze zijn uitgevoerd door TKP te Groningen.

In eerste instantie wilde het fonds per 1 januari 2025 invaren in het nieuwe pensioenstelsel, en het bestuur koos ervoor gebruik te maken van het zogenaamde 'Transitie FTK' (Financieel Toetsingskader). Het VO deelt dit standpunt van het bestuur, omdat het gebruik van het Transitie FTK mogelijk zou leiden tot een grotere toeslagverlening tot het moment van invaren, in vergelijking met een situatie zonder gebruik van het Transitie FTK.

Het VO is van mening dat het Transitie FTK licht positief heeft uitgepakt voor de groep bijna gepensioneerden en jong gepensioneerden, en nog positiever voor de groep oudere gepensioneerden binnen het fonds. Aan de andere kant pakte het Transitie FTK licht negatief uit voor actieven onder de 60 jaar en slapers onder de 50 jaar.

Het VO kon zich vinden in het oordeel van het bestuur dat het gebruik van het Transitie FTK als evenwichtig werd beschouwd, omdat de herverdelingseffecten volgens het bestuur beperkt en acceptabel waren.

Het VO volgde de motivering van het bestuur en de mondelinge uitleg die op 19 juni 2024 werd gegeven, waarin werd aangegeven dat bij de uiteindelijke besluitvorming over invaren rekening gehouden zou worden met de (lichte) herverdelingseffecten. Bovendien gaf het bestuur aan dat het gebruik van het Transitie FTK niet automatisch zou leiden tot een extra toeslag; de besluitvorming hierover zou afhangen van de financiële positie en de verwachtingen op dat moment. Het VO mocht erop vertrouwen, dat het bestuur in zijn besluitvorming consistent en zorgvuldig te werk ging.

Na alles te hebben afgewogen, gaf het VO een positief advies over het voorgenomen besluit van het bestuur tot vaststelling van het initiële overbruggingsplan voor 2024.

Voorafgaand aan deze adviesaanvraag heeft het VO op 23 juli 2024 een pre-advies opgesteld, waarin het een aantal aanbevelingen aan het bestuur meegaf. Het bestuur heeft deze aanbevelingen ontvangen en op 24 september 2024 gereageerd.

Op 18 oktober 2024 nam het bestuur het voorgenomen besluit om tot collectieve waardeoverdracht over te gaan: het invaren van bestaande rechten naar het nieuwe pensioenstelsel (Wtp) en het verplaatsen van de overgangsdatum van waardeoverdracht naar 1 januari 2026.

In het kader van de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) vroeg het bestuur op 23 oktober 2024 advies aan het VO over het invaarbesluit. Op basis van artikel 46 van het Besluit uitvoering Pensioenwet (BUPW) heeft het VO het adviesrecht over dit besluit. Het VO gaf op 6 december 2024 een positief advies, inclusief acht aanbevelingen.

Ter ondersteuning van de adviesaanvraag en de reactie van het VO daarop, ontving het VO meerdere documenten, werden diverse themadagen georganiseerd, werd een externe adviseur ingeschakeld, vonden verschillende schriftelijke vraag- en antwoorddialogen plaats, en werd er toelichting gegeven tijdens vergaderingen van het VO.

Op 18 december is het verzoek tot invaren (inclusief het invaarsjabloon met 55 bijlagen en het implementatieplan) ingediend bij DNB. Daarnaast is op dezelfde dag het communicatieplan bij de AFM ingediend.

2. Evenwichtige belangenafweging en adequate risicobeheersing

Het bestuur verantwoordt in een dialoog met het VO en in het jaarverslag de risico's en het risicomanagement en hoe deze op een integere wijze wordt beheerd. Het VO heeft twee belangrijke vragen gesteld met betrekking tot de evenwichtigheid van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel:

- Hoe beoordeelt het bestuur de evenwichtigheid van de doorrekeningen naar de toekomst? In hoeverre zijn de verwachte pensioenresultaten voor alle leeftijdscohorten voldoende vergelijkbaar en vallen ze binnen de bandbreedtes die als evenwichtig worden beschouwd?
- Welke leeftijdscohorten hebben de afgelopen jaren nadelen ervaren die niet zijn meegenomen in de beoordeling van de evenwichtigheid? Waarom wordt het als evenwichtig beschouwd om deze nadelen niet in de beoordeling op te nemen?

Het bestuur heeft aangegeven dat het moeilijk vast te stellen is welke leeftijdscohorten nu precies voor- of nadelen hebben ondervonden van het huidige stelsel. Daarom heeft het bestuur besloten om deze factor niet mee te nemen in de beoordeling van de evenwichtigheid. De besluiten die binnen het huidige stelsel zijn genomen, moeten worden gezien in het kader van de toen geldende wet- en regelgeving, die op dat moment als evenwichtig werd beschouwd. Wel is rekening gehouden met de besluiten tijdens de transitiefase, waarin naast wijzigingen in premie en opbouw vooral het effect van de verleende toeslag in de afgelopen jaren is meegenomen.

Het bestuur beoordeelt de resultaten van het nieuwe stelsel op basis van de vervangingsratio als evenwichtig over de generaties heen. Bij een dekkingsgraad van 115% worden alle transitiedoelstellingen behaald, namelijk:

- het opgebouwde pensioen blijft ten minste gelijk;
- het verwachte pensioen blijft ten minste gelijk;
- er wordt gestart met een adequate solidariteitsreserve;
- er wordt gestart met een adequate compensatieregeling.

Het VO constateert dat de risico's met betrekking tot de beleggingen op orde zijn. Het VO constateert daarnaast ook dat in de notulen van de bestuursvergaderingen niet altijd terug te vinden is in welke mate en op welke manier de belangen van de deelnemers evenwichtig zijn afgewogen. Het zichtbaar maken van de manier waarop belangen bij relevante besluitvorming evenwichtig zijn afgewogen blijft een aandachtspunt.

Het bestuur van BPF Bakkers heeft bij de beoordeling van de transitie de effecten voor verschillende generaties en doelgroepen in kaart gebracht. De impact op deze groepen is meegenomen in de besluitvorming. Het VO is positief in haar oordeel.

3. Opdrachtaanvaarding

Het bestuur van het fonds streeft er naar dat alle belanghebbenden zo veel mogelijk duidelijkheid krijgen over de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding van de pensioenregeling die de sociale partners als opdracht in uitvoering aan het fonds geven. De pensioenregeling is, helaas, niet eenvoudig uit te leggen. Het VO streeft ernaar dit zoveel mogelijk te bereiken.

Een cruciaal onderdeel is het communicatieplan. Deelnemers moeten tijdig en op een juiste en grondige manier worden geïnformeerd over hun pensioen, zowel vóór als na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De verstrekte informatie moet betrouwbaar, begrijpelijk en tijdig zijn.

Het VO heeft verzocht periodiek op een transparante manier geïnformeerd te worden door het bestuur, zowel mondeling als schriftelijk (bijvoorbeeld via brieven, notulen, rapportages en bestuursbesluiten). De voortgang van de opdrachtaanvaarding dient gemeld te worden, met een nadruk op het waarborgen en afwegen van de belangen van alle betrokkenen. Dit is in 2024 op de juiste manier gebeurd.

4. Beleggingsbeleid

Het VO heeft in haar ongevraagd advies d.d. 3 december 2024 aandacht gevraagd voor het beleggingsbeleid en het bestuur heeft in haar brief d.d. 10 december 2024 op gereageerd. De belangrijkste punten zijn als volgt samengevat:

- Het uiteindelijke resultaat van Bpf Bakkers wordt voornamelijk bepaald door de strategische keuze voor de risicovolle beleggingen binnen de portefeuille, bijvoorbeeld de beslissing om 40%, 50% of meer in zakelijke waarden te beleggen. Gedurende de vijfjarige periode van 2019 tot en met 2023 blijkt zowel de MSCI-index als de portefeuille van Bakkers een positief rendement te hebben behaald. Het rendement op vastrentende waarden is echter veel lager en sterk afhankelijk van rentebewegingen.
- Met het invaren op 1 januari 2026 zullen een aantal beperkingen uit het FTK worden opgeheven. Het risicodragend vermogen van de portefeuille zal dan verschuiven van 40% naar ongeveer 60%, gebaseerd op life cycles (een systeem waarbij niet iedereen hetzelfde risico draagt). Dit betekent dat er meer risico wordt genomen.

Het VO is tevreden, aangezien het rendement over de periode 2019-2024 gemiddeld boven het MSCI-resultaat ligt. Het ESG-beleid moet zowel op duurzaamheid als op het beleggingsresultaat geëvalueerd worden. Daarnaast blijft een adequate renteafdekking van groot belang.

Het VO adviseert om het Beleggingsplan 2025 te toetsen aan het beleggingsbeleid zoals vastgesteld in de ABTN. Daarnaast is het essentieel om voortdurend kritisch te blijven op de rendementen van de beleggingen en de kosten van het vermogensbeheer. Een periodiek overzicht van zowel de kosten als de rendementen van de volledige beleggingsportefeuille biedt de nodige inzichten voor een gedegen beoordeling.

5. Communicatiebeleid

Communicatie blijft een punt van zorg. Het is moeilijk om de deelnemers te bereiken. Er is nu een aantal initiatieven, waaronder een communicatieplan.

De Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) is op 1 juli 2023 ingegaan. In verband met de overgang naar de nieuwe pensioenregels, moeten pensioenfondsen een apart communicatieplan opstellen. Dit plan beschrijft de communicatieactiviteiten gedurende de gehele overgangsperiode, vanaf de indiening bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) tot enkele maanden na de daadwerkelijke invoering van de nieuwe regels.

Op 15 december 2023 heeft het bestuur advies gevraagd over het Communicatieplan Wtp. Het VO was van mening dat er toen nog te veel informatie ontbrak om een goed onderbouwd advies te geven. Daarom heeft het VO op 29 januari 2024 een aantal inhoudelijke vragen gesteld over het plan. Op 12 februari 2024 heeft het VO de antwoorden ontvangen en was tevreden over de verduidelijking in de voorlegger, hoewel er nog geen concrete data waren opgenomen.

Op 26 maart 2024 heeft het VO conform artikel 115a lid 3 onder e. van de Pensioenwet, de adviesaanvraag Communicatieplan Wtp ontvangen. Het bestuur vroeg advies op basis van het voorgenomen besluit inzake het Communicatieplan Wtp als onderdeel van het door de AFM verplicht gestelde implementatieplan.

Op 28 juni 2024 heeft het VO om een duidelijke terugkoppeling gevraagd over de data waarop de pensioengerechtigden geïnformeerd zullen worden, en het bijbehorende plan. Het VO wil per kwartaal een update ontvangen over de uitvoering van de genoemde acties. Gelet op het voorgaande gaat het VO akkoord met het voorgenomen besluit met betrekking tot Communicatieplan Wtp versie 5.0.

In de vergadering van het VO is op 17 december 2024 het jaarplan 2025 (versie 3 december 2024) besproken.

Voor werkgevers is er een apart communicatieplan opgesteld. Dit plan beschrijft hoe werkgevers – zowel verplicht, vrijwillig als gedispenseerd – worden meegenomen in de transitie naar de nieuwe pensioenregels.

Er was een goed doordacht communicatieplan voor het jaar 2024. De specifieke uitwerking van campagnes en middelen, inclusief de begroting, werd in 2024 verwerkt in actieplannen en vervolgens uitgevoerd.

Daarnaast is er een overzicht van de communicatieactiviteiten voor 2025 (zie communicatie-jaarplan 2025). Deze kunnen, indien nodig, aangepast worden op basis van de laatste trends, nieuwe ontwikkelingen en onderzoeksresultaten. Over het plan 2025 is het VO in december 2024 bijgepraat.

Nu en de komende jaren staat het fonds voor grote uitdagingen, waaronder het samengaan met Zoetwaren en het nieuwe pensioenstelsel. Dat betekent dat er veel gecommuniceerd moet en gaat worden. Geef aan de communicatie die aandacht en tijd die het nodig heeft, voorkom fouten en onduidelijkheid.

Het VO vraagt ook om een duidelijke, periodieke (kwartaal) terugkoppeling over de data waarop alle belanghebbenden, zoals werknemers, werkgevers, gepensioneerden en de pensioengerechtigden, geïnformeerd zijn.

6. Bestuurlijke principes (governance)

Het VO is van mening dat het bestuur handelt conform de geldende wet- en regelgeving. Via de vergaderingen, de daaropvolgende vastgestelde notulen en zowel de beantwoording van gevraagd als ongevraagd advies wordt het VO adequaat geïnformeerd over de ontwikkelingen op relevante onderwerpen. De heldere communicatie draagt bij aan wederzijds vertrouwen.

De deelnemers en werkgevers binnen het pensioenfonds worden tijdig en juist geïnformeerd, zoals vastgelegd in het communicatieplan.

In augustus 2023 werden er verkiezingen gehouden voor het VO. Het fonds zocht twee nieuwe leden namens de pensioengerechtigden en één nieuw lid namens de niet-actieve deelnemers. De twee leden namens de pensioengerechtigden (Jacques van de Vall en Gerard Vaes) begonnen als toehoorder op 1 oktober 2023 en traden formeel in functie op 1 januari 2024. Siebe Banga is herbenoemd namens de niet-actieve deelnemers. In 2024 heeft hij zijn functie neergelegd. In juli 2024 is hij opgevolgd door Christiaan Buis.

In september 2024 werden verkiezingen gehouden voor drie nieuwe leden van het VO, gekozen uit de actieve deelnemers (werknemers). De nieuwe leden zijn: David Hoogeboom, Jan van den Dorpel en Jeroen Klaver.

7. Uitvoering, kosten en beloningsbeleid

De uitvoeringskosten van de administratie zijn rond het gemiddelde binnen de pensioensector. De kosten zullen hoger worden door de te verrichten werkzaamheden met betrekking tot het invaren.

Het bestuur heeft in een brief van 16 september 2024 aangegeven dat de kosten per deelnemer bij invaren zullen toenemen. Er wordt door het bestuur regelmatig overleg gevoerd met TKP over de kosten.

Tussen 2019 en 2023 waren de kosten voor het pensioenfonds per deelnemer respectievelijk €129, € 138, € 131, € 143 en € 153 (gebaseerd op een schaalgrootte van 10.000 tot 100.000 deelnemers). Wanneer slapers in 2023 worden meegerekend, komt dit uit op € 63. Het is belangrijk te vermelden, dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen pensioenfonds, voornamelijk door de schaalgrootte. Door samen te gaan met Zoetwaren en andere vergelijkbare productie- of voedingsbedrijven kan het aantal deelnemers stijgen, wat de kosten per deelnemer verlaagt.

Kortom, om de kosten per deelnemer te verlagen, is het essentieel om zowel kostenstijgingen te voorkomen als het aantal deelnemers te verhogen. Het proces van invaren zal echter extra kosten met zich meebrengen.

Het monitoren van de uitvoeringskosten is een doorlopend aandachtspunt voor het VO.

Het beloningsbeleid is besproken tijdens de VO-vergadering van 17 december 2024. Het uitgangspunt voor de VO is dat de beloning aantrekkelijk genoeg moet zijn om gekwalificeerde bestuurders aan te trekken en in lijn moet zijn met maatschappelijke normen. Nieuwe bestuursleden moeten een redelijke beloning ontvangen die het fonds in staat stelt deskundigen met zowel bestuurlijke als inhoudelijke ervaring aan te trekken. In 2025 zal de daadwerkelijke invulling van het beloningsbeleid opnieuw besproken worden.

8. Resterende onderwerpen

8a. Premie

De PUAC adviseert de pensioenopbouw voor 2025 vast te stellen op 1,60% (in 2024 was dit 1,35%) en de premie voor 2025 op 28% van de pensioengrondslag. Het VO heeft dit advies overgenomen. Op 19 december 2024 is dit schriftelijk aan het bestuur medegedeeld.

8b. Excedentregeling

De opbouw van 1,875% in de excedentregeling wordt begrensd door het fiscaal maximaal pensioengevend salaris van € 128.810 (bedrag voor 2023). Deze grens wordt elk jaar aangepast op basis van de procentuele stijging van het minimumloon tussen 1 januari van het betreffende jaar en 1 januari van het voorgaande jaar.

In de vergadering van 17 december 2024 heeft het VO positief gereageerd op de voorgestelde opbouw van 1,875% voor het jaar 2025. In de brief van 19 december 2024 is een positief advies gegeven.

8c. Indexatie

Rekening houdend met de rekenrente dient jaarlijks met een cijfermatige onderbouwing conform beleid een acceptabele verhoging of verlaging van het pensioen worden vastgesteld.

Het VO had vernomen, dat het bestuur overwoog om voor 2025 een indexatie van 2,3% toe te passen. Hoewel het verantwoordingsorgaan geen formeel adviesrecht heeft met betrekking tot de indexatie, heeft het toch besloten om een 'ongevraagd' advies uit te brengen over dit onderwerp. Het VO heeft geadviseerd om de indexatie van 2,3% toe te passen.

Op basis van de geldende toeslagregels en het financiële toetsingskader van het huidige pensioenstelsel kan Pensioenfonds Bakkers een toeslag van 0,7% verlenen. Aangezien DNB het overbruggingsplan heeft goedgekeurd, voldoet Pensioenfonds Bakkers aan de voorwaarden om het toeslagbeleid te versoepelen. Dit maakt het mogelijk om per 1 januari 2025 een toeslag van 2,3% toe te kennen, wat dan ook is gebeurd.

8d. Dekkingsgraadbescherming

Het pensioenfonds kan het risico van de dekkingsgraad uitleggen, cijfermatig onderbouwen en daarna een zorgvuldig en betrouwbaar besluit nemen. Het VO had vernomen, dat het bestuur overwoog om een dekkingsgraadbescherming in te voeren. Hoewel het verantwoordingsorgaan geen formeel adviesrecht heeft over deze kwestie, heeft het besloten hier een ongevraagd negatief advies over uit te brengen. De belangrijkste argumenten tegen deze bescherming waren de hoge kosten, de onbekende einddatum van de afdekking en de momenteel hoge rekenrente. Het VO is in afwachting van een reactie van het bestuur.

Binnen het bestuur is uitvoerig gesproken over de voors en tegens van de mogelijkheid van dekkingsgraadbescherming. De conclusie was dat het beschermen van de dekkingsgraad relatief veel geld kost en een garantie op succes vooraf niet te geven is. Rekening houdend met het ongevraagd advies van het VO heeft het bestuur besloten hier geen gevolg aan te geven.

8e. Correspondentie deelnemers

Er zijn zowel per e-mail als per brief vragen van deelnemers ontvangen, onder andere over het jaarverslag 2023. Deze vragen zijn inmiddels beantwoord. Het is van belang om gedegen inhoudelijk te reageren op dergelijke vragen.

Tot slot

Het jaar 2024 beoordeelt het VO als zeer intensief. Dit komt enerzijds door het vertrek van leden en de binnenkomst van de vervangers van het VO. Opgebouwde kennis en ervaring verdwijnt en de nieuwe leden gaan aan de slag met hun (nieuwe) werk. Anderzijds zorgt het werken aan het invaren dat ook voor de jaren 2025 en mogelijk 2026 de nodige drukte voor het VO kan worden verwacht.

Daarom is het belangrijk, dat er een goede samenwerking blijft, zowel binnen het VO als met bestuur en de RvT. Dit is voor iedereen een uitdaging, die positief moet worden benaderd. Het VO is inmiddels weer op volle sterkte na de verkiezing van afgelopen jaar.

Dank voor de ondersteuning van de werknemers van de afdeling Bestuursondersteuning. Zij hebben een erg belangrijke rol en zorgen dat onze stukken op tijd voorhanden zijn en geven bruikbare adviezen. Hierdoor verlopen de vergaderingen constructief en worden de VO-adviezen goed onderbouwd.

7.7.2 Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan

Algemeen

Allereerst dankt het bestuur het verantwoordingsorgaan hartelijk voor de fijne samenwerking in 2024. In dit jaar hebben alle fondsorganen, waaronder ook het verantwoordingsorgaan, veel werk verzet. De nadruk heeft gelegen op het voorbereiden op het invaren op Wtp. Dit Wtp-proces kent strakke tijdslijnen waarin ieder orgaan een eigen rol heeft in te vullen. Ondanks het feit dat de materie soms best ingewikkeld is, heeft het bestuur veel waardering voor de wijze waarop het verantwoordingsorgaan dit heeft behandeld en daarover uiteindelijk een positief advies heeft afgegeven.

Hieronder gaan wij in op enkele punten die het verantwoordingsorgaan aanhaalt in haar verslag.

Evenwichtige belangenafweging en risicobeheersing

Het bestuur erkent het belang van transparantie in onze besluitvorming en wij streven ernaar dat de notulen van bestuursvergaderingen altijd duidelijk weergeven hoe de belangen van deelnemers evenwichtig zijn afgewogen. Wij zullen ook blijven werken aan het verbeteren van onze methoden om de effecten van beleidsbeslissingen op verschillende leeftijdscohorten beter te onderbouwen en te communiceren.

Communicatiebeleid

Wij zijn ons bewust van de uitdagingen in het bereiken van alle deelnemers en we zullen ons communicatiebeleid verbeteren door in te spelen op actuele informatiebehoeften alsmede op de aanbevelingen van de AFM.

Als bestuur zullen wij ervoor zorgen dat periodiek updates worden verstrekt over de uitvoering van communicatieactiviteiten en duidelijke terugkoppeling plaatsvindt over de data waarop belanghebbenden geïnformeerd worden. Uw aanbevelingen worden meegenomen in ons communicatiebeleid.

Dekkingsgraadbescherming

Het bestuur heeft in de besluitvorming uw (ongevraagde) negatieve advies over dekkingsgraadbescherming zorgvuldig betrokken. Gezien de hoge kosten en onzekerheden over uitkomsten hebben wij besloten om niet over te gaan tot invoering van een dekkingsgraadbescherming.

Nieuw pensioenstelsel

Wij waarderen uw positieve advies over het gebruik van het Transitie FTK en het initiële overbruggingsplan. Uw aanbevelingen zijn ontvangen en deels overgenomen. Wij zullen de samenwerking met u blijven zoeken om een beheerste en integere overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te kunnen realiseren.

Beleggingsbeleid

Het Beleggingsplan 2025 is getoetst aan het beschreven beleggingsbeleid zoals opgenomen is in de ABTN en we blijven kritisch op de rendementen van beleggingen en de daarmee gemoeide kosten van vermogensbeheer. Wij zijn evenals het verantwoordingsorgaan tevreden met het positieve rendement over de periode 2019-2024 en zullen ons blijven richten op duurzame en rendabele beleggingen.

Premie en indexatie

Wij waarderen uw positieve adviezen ten aanzien van een premies voor de basisregeling en de excedentregeling voor 2025. Het bestuur heeft besloten om een indexatie van 2,3% voor 2025 toe te kennen en is blij voor alle deelnemers dat we dit hebben kunnen doen.

Governance

Wij blijven handelen conform de geldende wet- en regelgeving en zorgen voor heldere en tijdige communicatie met alle betrokkenen.

Wij danken het verantwoordingsorgaan voor de constructieve samenwerking en de inzet voor het pensioenfonds. Wij kijken uit naar een voortzetting van deze positieve samenwerking in 2025 en voor het komende jaar.

7.8 Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM

De vermogenspositie was in 2024 zodanig dat geen herstelplan meer van toepassing was. Eind 2023 was de vermogenspositie dermate hersteld, dat voor 2024 geen herstelplan ingediend hoefde te worden bij DNB.

Er heeft in 2024 geen regulier relatiegesprek plaatsgevonden met DNB. Wel hebben er periodieke overleggen met de toezichthouder plaatsgevonden inzake het Wtp-traject. DNB heeft in 2024 partiële toetsingen uitgevoerd op het Wtp-invaardossier. Op 18 december 2024 heeft het bestuur uiteindelijk het invaardossier ingediend bij DNB.

De AFM houdt toezicht uit hoofde van de Pensioenwet. De AFM heeft tot taak toezicht te houden op het gedrag van pensioenuitvoerders. Het toezicht omvat met name de communicatie van pensioenfonds en de wettelijk verplichte informatieverstrekking, alsmede de zorgplicht bij individuele pensioenopbouw op beleggingsbasis.

Het houden van toezicht op de zorgplicht bij premieovereenkomsten heeft tot doel de (gewezen) deelnemer tegen te risicovolle beleggingsbeslissingen te beschermen. Kort gezegd moeten beleggingsrisico's worden beheerst, gegeven de naderende pensioendatum.

De AFM heeft in 2024 de jaarlijkse informatie uitvraag gedaan naar inzichten in de markt voor tweedepijlerpensioen. De AFM heeft inzake de verleende indexatie per 1 januari 2024 enkele aandachtspunten geconstateerd voor wat betreft de communicatie die hierover heeft plaatsgevonden. Deze aandachtspunten zagen op het tonen van kwantitatieve effecten en de toelichting hierbij.

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2024 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2024 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

7.9 Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding

In het beleidsdocument 'Geschikt Pensioenfondsbestuur' is de geschiktheid van de bestuursleden en het beleid voor handhaving van deze geschiktheid uitgewerkt. Aan de hand van een geactualiseerd deskundigheidsplan, de geschiktheidsmatrix en gevolgde opleidingen bekijkt het bestuur periodiek in hoeverre het bestuur als geheel, maar ook de individuele bestuursleden, voldoen aan de te stellen eisen aan een geschikt pensioenfondsbestuurder. Het bestuur heeft in dit kader continue aandacht voor permanente educatie. Het beleidsdocument wordt periodiek up-to-date gehouden.

7.10 Gedragscode

Compliance-i-Consultancy (CiC) is als compliance officer en privacy officer aangesteld. De gedragscodeverklaringen over 2024 zijn door nagenoeg alle verbonden personen ondertekend. In twee gevallen zijn de verklaringen niet ondertekend en gegeven de hiervoor aangegeven redenen, acht het bestuur dit akkoord. In de Bestuursvergadering van 21 maart 2025 is de rapportage gedragscode over 2024 gepresenteerd en vastgesteld. Er worden hierbij enkele zaken onder de aandacht gebracht:

In 2024 heeft het pensioenfonds actief toegezien op de naleving van wet- en regelgeving, waaronder de Wtp, DORA, de AVG en de Gedragscode van het pensioenfonds. Het bestuur streeft naar een transparante en integere bedrijfsvoering, waarbij zowel interne als externe naleving kritisch wordt geëvalueerd. Gedurende het jaar zijn diverse compliance-incidenten geregistreerd en aandachtspunten geïdentificeerd, die deels zijn opgevolgd en deels verdere actie vereisen.

- Binnen de AVG en gegevensbescherming is geconstateerd dat de Privacy Officer nog niet altijd betrokken is geweest bij belangrijke privacyprocessen, zoals DPIA's en datalekbeheer. Hoewel het Register van Verwerkingen bij TKP is geactualiseerd, ontbreekt inzicht in de naleving van privacyregels, omdat rapportages niet altijd zijn verstrekt. Daarnaast is een lage deelname aan de verplichte AVG-training een aandachtspunt.

- Op het gebied van compliance-incidenten en datalekken zijn in totaal 15 incidenten geregistreerd, waarvan twee datalekken. De incidenten betroffen met name operationele fouten, IT-storingen en privacyrisico's. Een belangrijk aandachtspunt is de non-compliance van TKP met DORA, die in december 2024 is gemeld aan de toezichthouder. Dit wordt nog actief gemonitord en vereist verdere acties.
- De samenwerking met externe partijen, zoals TKP en AddComm, is geëvalueerd. Er is extra aandacht besteed aan gegevensdeling, beveiliging en verwerkersovereenkomsten. De Privacy Officer wordt hierbij niet altijd voldoende betrokken, wat impact kan hebben op de controle en naleving van afspraken. Daarnaast blijven ransomware-risico's en IT-beveiliging een zorgpunt in het algemeen. DNB heeft benadrukt dat pensioenfondsen strengere beveiligingsmaatregelen moeten implementeren, waaronder MFA en netwerksegmentatie.
- Binnen de thema's duurzaamheid (ESG) en governance heeft Pensioenfonds Bakkers ESG verder geïntegreerd in het beleggingsbeleid. Desondanks blijft DNB aandacht vragen voor een versterking van het risicomanagement en de verslaglegging rondom ESG. De implementatie van de Nieuwe Code Pensioenfondsen 2024 is deels voltooid, maar diversiteit en zittingstermijnen blijven aandachtspunten.
- Naar aanleiding van een melding in oktober 2023 heeft de compliance officer onder meer in 2024 onderzoek gedaan naar mogelijke belangenverstrengeling. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat sprake was van belangenverstrengeling.

Het bestuur neemt de aandachtspunten ter harte en dit is onderkend door het bestuur. De interne processen zullen worden aangescherpt opdat de compliance – en privacy officer wel steeds betrokken worden op momenten dat dit nodig is.

7.11 Organisatie en uitvoering

De uitvoering ten behoeve van het pensioenfonds is in 2024 uitbesteed aan TKP Pensioen (onderdeel van ASR), Bank of New York Mellon, Goldman Sachs Asset Management. Sinds 1 januari 2023 heeft het bestuur samen met Bpf Zoetwaren een bestuursbureau ingehuurd, te weten: PBSV.

De uitvoering omvat het administreren van pensioenen, vermogensbeheer, bestuursondersteuning en de integrale advisering van het pensioenfonds inzake het beleid op communicatie-, juridisch, fiscaal, actuariael en beleggingsterrein.

Sprenkels is adviserend actuaris van het pensioenfonds. Het bestuur maakt gebruik van de diensten van Ortec Finance als externe oversight manager. Ortec Finance ondersteunt het bestuur in het risicomanagement en het toezicht op de uitbestede werkzaamheden. Besluitvorming over het beleid vindt plaats door het bestuur.

Goldman Sachs Asset Management treedt op als fiduciair manager. Als custodian is Bank of New York Mellon aangesteld. Het bestuur monitort de uitvoering op basis van periodieke rapportages van de uitvoeringsorganisatie over de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de overeengekomen Service Level Agreement.

Tevens ontvangt het pensioenfonds jaarlijks een ISAE 3402 type II-rapport van de uitvoeringsorganisaties, die door een externe accountant zijn gecertificeerd en van TKP wordt een 'In Control Statement' ontvangen. Reguliere rapportages en voorstellen van Sprenkels, Goldman Sachs Asset Management en TKP worden tevens beoordeeld door de externe oversight manager.

7.12 Statutenwijziging

In 2024 zijn de statuten eenmaal aangepast. De aanpassing is per 16 december 2024 geëffectueerd. De wijzigingen hadden betrekking op het beschrijven van de klachten- en geschillenprocedures, herbenoemingen van leden van de fondsorganen en het schrappen van niet meer van toepassing zijnde bepalingen.

8 Verwachte gang van zaken

De aandacht van het bestuur zal in 2025, naast de werkzaamheden rond de reguliere pensioenonderwerpen, vooral gericht zijn op de beoogde overgang naar het nieuwe stelsel per 1 januari 2026. In het voorjaar zal de aandacht met name gericht zijn op de resterende vragen die DNB heeft gesteld rond het implementatieplan. Deze vragen spitsen zich vooral toe op een verdere onderbouwing van de evenwichtigheid van het beleid. De verwachting is dat met de beantwoording van deze vragen DNB rond de zomer goedkeuring voor de transitie zal geven.

Verder zal in het najaar de nadruk liggen op de beoordeling van de vraag of de administratie bij TKP voldoende op orde is om op een beheerste en integere wijze naar het nieuwe stelsel over te gaan. Daarvoor heeft het bestuur in 2024 go - no go - criteria vastgesteld. Op basis van deze criteria en de bijbehorende assurance zal beoordeeld worden of een overgang per 1 januari 2026 verantwoord is.

Ook zal 2025 in het teken staan van de beoogde fusie met Bpf Zoetwaren. Hiervoor zal een project worden ingericht met als doel om bij voorkeur medio 2026 deze fusie te verwezenlijken. Hiervoor zijn al afspraken met TKP gemaakt.

Groningen, 20 juni 2025

Bestuur

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers-Hekking
R. Dik
W.J.A. Jacobs
W. Kannegieter
F.E. van de Looveren
P. Mannaert
J. Matelski
J.G.M. van Ophem
M.W. van Straten

Raad van toezicht

B. Kramer
W.J.J. Ong
J.M. Plat

Jaarrekening

9 Jaarrekening

9.1 Balans per 31 december 2024

(bedragen x € 1.000)		31-12-2024	31-12-2023
	Ref.		
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoedbeleggingen		243.654	229.180
Aandelen		1.457.436	1.159.753
Vastrentende waarden		2.865.058	2.783.260
Derivaten		111.197	149.480
Overige beleggingen		21.850	0
		4.699.195	4.321.673
Vorderingen en overlopende activa	2	27.239	26.449
Overige activa	3	6.705	4.986
TOTAAL ACTIVA		4.733.139	4.353.108
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	4	614.078	483.818
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	5	3.973.870	3.680.542
Derivaten	6	119.627	40.960
Overige schulden en overlopende passiva	7	25.564	147.788
TOTAAL PASSIVA		4.733.139	4.353.108

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

9.2 Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2024	2023
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	8	133.334	114.037
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	9	407.078	329.269
Overige baten	10	632	341
TOTAAL BATEN		541.044	443.647
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	11	103.063	98.297
Pensioenuitvoeringskosten	12	11.105	10.778
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	13		
Pensioenopbouw		93.617	67.549
Toeslagverlening		89.270	80.834
Korting van aanspraken en rechten		0	0
Rentetoevoeging		125.394	109.926
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-106.178	-101.706
Wijziging marktrente		86.015	106.516
Wijziging actuariële grondslagen		8.913	10.465
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		-4.245	-30.822
Overige mutaties		542	2.589
		293.328	245.351
Saldo overdrachten van rechten	14	3.251	29.692
Overige lasten	15	37	118
TOTAAL LASTEN		410.784	384.236
Saldo van baten en lasten		130.260	59.411
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Algemene reserve		130.260	59.411
Totaal saldo van baten en lasten		130.260	59.411

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

9.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)	2024		2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangsten			
Premies	132.609		110.114
Inkomende waardeoverdrachten	7.555		16.109
Overig ontvangsten	597		268
		140.761	126.491
Uitgaven			
Pensioenuitkeringen	-103.124		-98.895
Uitgaande waardeoverdrachten	-10.806		-45.801
Pensioenuitvoeringskosten	-11.735		-10.428
Overig uitgaven	0		0
		-125.665	-155.124
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		15.096	-28.633
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Ontvangsten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen *	3.539.834		4.117.174
Directe beleggingsopbrengsten	57.653		46.558
Mutatie collateral	-125.502		119.458
		3.471.985	4.283.190
Uitgaven			
Aankopen beleggingen	-3.452.244		-4.285.690
Kosten vermogensbeheer	-6.378		-4.601
		-3.458.622	-4.290.291
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		13.363	-7.101
Nettokasstroom		28.459	-35.734
Koers-/omrekenverschillen			
Mutatie liquide middelen		28.459	-35.734
Liquide middelen per 1 januari		14.926	50.660
Liquide middelen per 31 december		43.385	14.926
Mutatie liquide middelen **		28.459	-35.734

*De verkopen en aflossingen van beleggingen sluiten niet aan met het verloopoverzicht van de beleggingen in de jaarrekening door mutaties die niet als aan- of verkoop aan te merken zijn. Het betreft met name cashafwikkeling van derivaten.

** De liquide middelen bestaan uit de overige activa en de liquide middelen zoals gepresenteerd onder de verschillende beleggingscategorieën.

9.4 Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair en feitelijk gevestigd aan Europaweg 27 te Groningen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725.

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn RJ 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 20 juni 2025 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Grondslagen

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's x 1.000, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van 'going-concern'-uitgangspunten.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31-12-2024	Gemiddeld 2024	31-12-2023	Gemiddeld 2023
USD	1,0355	1,0701	1,1047	1,0860
GBP	0,8268	0,8467	0,8665	0,8769
JPY	162,7392	159,2364	155,7336	148,2759

Vergelijking met vorig boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Ultimo 2024 zijn de volgende actuariële grondslagwijzigingen voor in totaal € 8.913 doorgevoerd waarvan het totaaleffect op de dekkingsgraad -0,2%-punt is.

- Overstap van Prognosetafel AG2022 naar Prognosetafel AG2024. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 7.075. Het effect hiervan op de dekkinggraad is 0,1%-punt positief.
- Overstap van ervaringssterftecorrectie 2022 naar ervaringssterftecorrectie 2024. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 17.385 en heeft een negatief effect op de dekkinggraad van 0,4%-punt.
- Overstap van de partnerfrequentie CBS 2022 inclusief samenwonend naar partnerfrequentie CBS 2024 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 431 en heeft een positief effect de dekkinggraad van 0,0%-punt.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 0,48% naar 0,45%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 966 en een bijbehorende effect op de dekkinggraad van 0,0%-punt.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkinggraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkinggraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruikgemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkinggraden.

De (nominale) dekkinggraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. De reële dekkinggraad wordt berekend als de dekkinggraad gedeeld door de Toekomstbestendige Indexatie grens (TBI-grens).

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers, gecorrigeerd voor de kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende markttrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds vormt, blijken op grond van artikel 2: 373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (ultimate forward rate). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de ultimate forward rentecurve, zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-antecondities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdend met een gemiddelde looptijd van de uitkeringen van 19,8 jaar (2023: 19,5 jaar).
- Overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2024 (2023: AG2022), startjaar 2025 (2023: startjaar 2024) met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren ES2024 (2023: 2022).
- Partnerfrequentie, CBS 2024 inclusief samenwonend (2023: CBS 2022).
- (On)bepaald partnersysteem.
Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2023: idem)
- Kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2023: idem).
- Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,24% (van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen (2023: idem)).
- Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: de contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inlooprisico (wachttijd voor WIA-uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 7,3% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw in het boekjaar en het voorgaande boekjaar opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen (2023: idem).
- Voorziening in verband met niet-opgevraagde pensioenen: de berekende voorziening vermenigvuldigd met de kans dat het bedrag alsnog wordt opgevraagd. Deze kans is voor leeftijden tot de actuele pensioenrichtleeftijd 100%, op de actuele pensioenrichtleeftijd 50% en vervolgens per jaar met 10% aflopend naar 0% (2023: idem).
Voor niet opgevraagd nabestaandenpensioen dient voor pensioenrichtleeftijd ingangslleeftijd gelezen te worden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. De ambtshalve opgelegde premies waartegenover geen opbouw staat zijn uit het resultaat geëlimineerd. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en indirecte kosten vermogensbeheer e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers als de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan onder voorwaarden binnen een periode van 5 jaar worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen in het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De liquide middelen in het kasstroomoverzicht zijn zowel de liquide middelen verantwoord

onder "Overige activa" als de liquide middelen verantwoord onder "Beleggingen". De kasstromen uit directe beleggingsopbrengsten onder beleggingsactiviteiten zijn inclusief de derivatentransacties.

9.5 Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vastgoedbeleggingen	243.654	229.180
Aandelen	1.457.436	1.159.753
Vastrentende waarden	2.865.058	2.783.260
Derivaten	111.197	149.480
Overige beleggingen	21.850	0
Totaal	4.699.195	4.321.673

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2024	229.180	1.159.753	2.783.260	108.520	0	4.280.713
Aankopen	17.157	521.586	2.580.330	107.201	225.970	3.452.244
Verkopen	-5.300	-488.901	-2.589.196	-251.384	-188.210	-3.522.991
Herwaardering	2.730	285.687	69.316	-1.985	0	355.748
Overige mutaties	-113	-20.689	21.348	29.218	-15.910	13.854
Stand per 31 december 2024	243.654	1.457.436	2.865.058	-8.430	21.850	4.579.568
Schuldpositie derivaten (credit)						119.627
Totaal						4.699.195

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	253.785	1.139.792	2.466.814	-31.317	25.650	3.854.724
Aankopen	8.555	477.859	3.267.683	286.770	244.823	4.285.690
Verkopen	-5.298	-600.091	-3.041.145	-219.411	-242.123	-4.108.068
Herwaardering	-27.922	142.137	107.802	65.752	0	287.769
Overige mutaties	60	56	-17.894	6.726	-28.350	-39.402
Stand per 31 december 2023	229.180	1.159.753	2.783.260	108.520	0	4.280.713
Schuldpositie derivaten (credit)						40.960
Totaal						4.321.673

Vastgoedbeleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	243.654	229.128
Vorderingen	0	52
Totaal	243.654	229.180

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
CBRE Dutch Residential Fund IV	79.441	32,6%	73.894	32,2%
CBRE Pan European Core Fund	57.249	23,5%	58.824	25,7%
Prime Property Fund LLC	41.554	17,1%	40.359	17,6%
Invesco Core Real Estate USA	35.842	14,7%	38.293	16,7%
Totaal	214.086	87,9%	211.370	92,2%

Aandelen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Beusgenoteerde aandelen	1.195.985	907.809
Private equity	255.820	236.039
Vorderingen	5.631	15.905
Totaal	1.457.436	1.159.753

Het pensioenfonds belegt niet in de aangesloten ondernemingen.

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

Vastrentende waarden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Overheidsobligaties	967.567	772.832
Bedrijfsobligaties	360.885	295.692
Hypotheke	475.744	458.075
Overige obligaties	6.716	5.129
Private loans	60.232	49.420
Geldmarktfondsen	961.027	1.191.504
Vorderingen	18.057	668
Liquide middelen	14.830	9.940
Totaal	2.865.058	2.783.260

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Nederland staatsobligaties	391.250	13,7%	336.502	12,1%
AEGON NV	335.010	11,7%	321.180	11,5%
Totaal	726.260	25,3%	874.856	23,6%

Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Rentederivaten	110.230	134.253
Valutaderivaten	578	14.957
Overige derivaten	389	270
Totaal	111.197	149.480

Overige beleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Liquide middelen	21.850	0
Totaal	21.850	0

Voor rentederivaten met een positieve waarde zijn zekerheden gesteld voor € 21,9 miljoen. (2023: zekerheden ontvangen van € 15,8 miljoen). De derivatenpositie wordt nader toegelicht in de risicoparagraaf van deze jaarrekening.

De liquide middelen binnen de overige beleggingen hadden eind 2023 een negatieve waarde die samenhangt met de afwikkeling van derivatentransacties en zijn gepresenteerd bij de overige schulden.

Securities lending

Ultimo 2024 heeft het fonds voor € 114,7 miljoen (€ 99,9 miljoen nominale waarde) aan stukken uitgeleend. Het daarvoor ontvangen onderpand bedraagt € 120,5 miljoen. In 2023 had het pensioenfonds voor € 109,2 miljoen (€ 89,5 miljoen nominale waarde) aan stukken uitgeleend, met een ontvangen onderpand van € 113,6 miljoen).

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

In de wijze waarop de waardering tot stand is gekomen kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(bedragen x € 1.000)	Directe marktnotering	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	27.004	0	216.650	243.654
Aandelen	1.201.616	0	255.820	1.457.436
Vastrentende waarden	1.895.528	969.530	0	2.865.058
Derivaten	0	-8.430	0	-8.430
Overige beleggingen	0	21.850	0	21.850
Stand per 31 december 2024	3.124.148	982.950	472.470	4.579.568

(bedragen x € 1.000)	Directe marktnotering	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	14.804	0	214.376	229.180
Aandelen	923.714	0	236.039	1.159.753
Vastrentende waarden	2.056.195	727.065	0	2.783.260
Derivaten	0	108.520	0	108.520
Overige beleggingen	0	0	0	0
Stand per 31 december 2023	2.994.713	835.585	450.415	4.280.713

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

2. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	3	3
Vorderingen op werkgevers	27.027	26.273
Overige vorderingen en overlopende activa	209	173
Totaal	27.239	26.449

Specificatie Vorderingen op werkgevers	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op werkgevers	27.378	26.842
Voorziening dubieuze debiteuren	-351	-569
Totaal	27.027	26.273

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Liquide middelen	6.705	4.986
Totaal	6.705	4.986

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Kredietfaciliteiten zijn niet van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

(bedragen x € 1.000)	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	424.407
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	59.411
Stand per 31 december 2023	483.818
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	130.260
Stand per 31 december 2024	614.078

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Feitelijke dekkingsgraad	115,5%	113,1%
Reële dekkingsgraad	86,9%	85,0%
Beleidsdekkingsgraad	116,9%	115,7%

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	
Stichtingskapitaal en reserves	614.078	115,5%
Minimaal vereist eigen vermogen	169.960	104,3%
Vereist eigen vermogen	596.609	115,0%

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de (nominale) dekkingsgraden naar de meest actuele inzichten over de laatste 12 maanden.

De reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de Toekomstbestendige Indexatiegrens (TBI-grens).

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf risicobeheer.

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als toereikend. De certificerend actuaire beschouwt de positie van het vermogen als voldoende.

Herstelplan

Ultimo 2023 was de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 115,7% en lag daarmee boven de dekkingsgraad van 115,4% die behoort bij het vereist eigen vermogen. Daarmee was het pensioenfonds in 2023 uit herstel en hoefde door het pensioenfonds in 2024 geen herstelplan meer ingediend te worden. Die situatie is ongewijzigd omdat ultimo 2024 de beleidsdekkingsgraad (116,9%) boven de dekkingsgraad ligt die bij het vereist eigen vermogen hoort (115,0%).

Op grond van het financieel toetsingskader moet een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren en moet het pensioenfonds laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, alsook dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft vanuit het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad. Per 1 januari 2026 zal het pensioenfonds 'invaren' in het nieuwe pensioenstelsel (Wtp). Op grond hiervan hoefde in 2024 geen haalbaarheidstoets te worden ingediend bij DNB.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het positief saldo van de staat van baten en lasten van € 130.260 over 2024 is toegevoegd aan de algemene reserve.

5. Technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	3.973.870	3.680.542
Totaal	3.973.870	3.680.542

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	3.680.542	3.435.191
Pensioenopbouw	93.617	67.549
Toeslagverlening	89.270	80.834
Rentetoevoeging	125.394	109.926
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-106.178	-101.706
Wijziging marktrente	86.015	106.516
Wijziging actuariële grondslagen	8.913	10.465
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-4.245	-30.822
Overige mutaties	542	2.589
Stand per 31 december	3.973.870	3.680.542

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%), op basis van de éénjaarsrente van de RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele RTS. Het effect van de verandering van de RTS wordt verantwoord onder het onderdeel wijziging marktrente.

De gemiddelde rente waarop de pensioenverplichtingen is gebaseerd is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2022	2,50
2023	2,29
2024	2,10

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Effect aanpassing actuariële grondslagen

Ultimo 2024 zijn de volgende grondslagwijzigingen voor in totaal € 8.913 duizend doorgevoerd waarvan het totaaleffect op de dekkingsgraad -0,2%-punt is.

- Overstap van Prognosetafel AG2022 naar Prognosetafel AG2024. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 7.075 duizend. Het effect hiervan op de dekkingsgraad is 0,10%-punt positief.
- Overstap van ervaringssterftecorrectie 2022 naar ervaringssterftecorrectie 2024. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 17.385 duizend en heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,4%-punt.
- Overstap van de partnerfrequentie CBS 2022 inclusief samenwonend naar partnerfrequentie CBS 2024 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 431 duizend en heeft een positief effect de dekkingsgraad van, afgerond, 0,0%-punt.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 0,48% naar 0,45%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 966 duizend en een bijbehorende effect op de dekkingsgraad van, afgerond, 0,0%-punt.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Toevoeging aan de technische voorziening	10.909	17.753
Onttrekking aan de technische voorziening	-15.154	-48.575
Totaal	-4.245	-30.822

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Resultaat op kanssystemen:		
- Sterfte	-2.260	447
- Arbeidsongeschiktheid	5.677	1.897
- Mutaties	-2.875	245
Totaal	542	2.589

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
	Voorziening	Aantallen	Voorziening	Aantallen
Actieve deelnemers	1.435.680	35.636	1.322.130	34.857
Gewezen deelnemers	1.207.590	85.650	1.101.784	85.680
Pensioengerechtigden	1.226.492	25.365	1.161.443	24.625
Opslag toekomstige uitvoeringskosten	104.108		95.185	
Totaal	3.973.870	146.651	3.680.542	145.162

Korte beschrijving pensioenregeling in 2024

De pensioenregeling wordt gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd over het in dat jaar geldende pensioengevend salaris. Het pensioengevend salaris is gelijk aan het sociale verzekeringsloon (SV-loon) van het betreffende boekjaar. Over dit pensioensalaris wordt na aftrek van de franchise een ouderdomspensioen opgebouwd. Daarnaast bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is met ingang van 1 januari 2024 vanaf de leeftijd van 18 jaar. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds in hoeverre de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet is de pensioenregeling gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst.

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen cao-partijen. De huidige pensioenregeling, voor deelnemers geboren op of na 1 januari 1950, is van kracht vanaf 1 januari 2006 en laatstelijk gewijzigd per 1 juni 2024.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn:

- Pensioensysteem: Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op een opbouwpercentage van het pensioengevend salaris dat gemiddeld verdiend is tijdens de deelnemingsperiode minus de franchise.
Pensioenleeftijd: 68 jaar.
- Toetredingsleeftijd: Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. Per 1 januari 2024 gaat de deelname in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 18 jaar wordt (dit was 20 jaar).
- Pensioengevend salaris: Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering sociale verzekeringen in het boekjaar (SV-loon).

- Opbouwpercentage middelloon: Voor de berekening van de aanspraken op jaarlijks ouderdomspensioen geldt per jaar van deelneming een percentage van het pensioengevend salaris minus de jaarlijks vastgestelde franchise.
- De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt in 2024 1,6% (2023: 1,35%) per jaar.

Partnerpensioen: Het partnerpensioen bedraagt maximaal 70% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen.

Wezenpensioen: Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Wanneer een wees na de 18-de verjaardag recht heeft op kinderbijslag of recht heeft op studiefinanciering, kan er een recht bestaan op een wezenpensioen tot 27 jaar. Als beide ouders overlijden, wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Dit heeft plaatsgevonden in december 2024. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen.

De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De vaststelling van het toeslagpercentage voor zowel actieve en arbeidsongeschikte deelnemers als voor gepensioneerde en premievrije deelnemers wordt in principe afgeleid van de stijging van het consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april in het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. De stijging bedroeg tussen 1 april 2023 en 1 april 2024 2,3%. Op basis van de toeslagregels conform het financiële toetsingskader van het huidige pensioenstelsel kan het pensioenfonds een toeslag verlenen van 0,7%. Het bestuur van het pensioenfonds heeft echter besloten om voor de toeslag per 1 januari 2025 gebruik te maken van de verruimde aanvullende wettelijke maatregel volgens de AMvB. Hierdoor worden de pensioenrechten en pensioenaanspraken per 1 januari 2025 verhoogd met 2,3% (1 januari 2024: 2,25%).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element.

Specificatie toeslagverlening premievrije deelnemers en de gepensioneerden:

Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verschil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
2020	1,52%	0,00%	1,52%	
2021	1,53%	0,00%	1,53%	
2022	10,69%	1,00%	9,59%	
2023	4,50%	2,25%	2,20%	
2024	2,30%	2,30%	0,00%	17,42%

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Het pensioenfonds heeft in de ABTN vastgelegd dat uitvoering van het besluit tot compensatie van in het verleden gemiste indexaties en of in het verleden doorgevoerde kortingen moet geschieden binnen vijf jaar na het oorspronkelijke indexatie- of kortingsmoment. Indien de compensatie van de gemiste indexatie of in het verleden doorgevoerde korting niet binnen deze termijn kan worden toegekend, komt zij te vervallen.

Daarom is in de volgende twee tabellen enkel de inhaalindexatie opgenomen die aan de deelnemer toegekend zou kunnen worden mits het fonds daarvoor voldoende middelen heeft.

Toeslagen worden verleend over het boekjaar en toegekend met ingang van 1 januari van het volgend boekjaar.

Specificatie toeslagverlening actieven:

Actieve deelnemers	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
2020	1,52%	0,00%	1,52%	
2021	1,53%	0,00%	1,53%	
2022	10,69%	1,00%	9,59%	
2023	4,50%	2,25%	2,20%	
2024	2,30%	2,30%	0,00%	17,42%

Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

6. Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Derivaten	119.627	40.960
Totaal	119.627	40.960

Een specificatie van de derivaten is opgenomen in de risicoparagraaf.

7. Overige schulden en overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Beleggingscrediteuren	17.726	139.272
Belastingen en premie sociale verzekeringen	2.180	2.207
Overige schulden en overlopende passiva	5.598	6.252
Pensioenuitkeringen	16	37
Premiecrediteuren	44	20
Totaal	25.564	147.788

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De overige schulden bevatten voor € 1.8 miljoen een bedrag aan nog af te kopen klein pensioen (2023: € 1,9 miljoen).

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Specificatie Beleggingscrediteuren		
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	5.160	1.204
Onderpand verplichtingen	12.566	138.068
Totaal	17.726	139.272

9.6 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds.

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie)

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen die dienen als basis voor het te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op actief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor ondernemingen en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling dekkingsgraad	2024	2023
Dekkingsgraad per 1 januari	113,1%	112,4%
Premie	0,2%	0,7%
Uitkeringen	0,4%	0,4%
Toeslagen/korting	-2,5%	-2,6%
Wijziging rentetermijnstructuur	-2,6%	-3,3%
Rendement	7,2%	5,7%
Wijziging actuariële grondslagen	-0,2%	-0,3%
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	0,0%	0,0%
Overige mutaties	-0,1%	0,1%
Dekkingsgraad per 31 december	115,5%	113,1%

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Ultimo 2024 is aan de hand van het standaardmodel van de toezichthouder per risicofactor de vereiste solvabiliteit bepaald, die uitkomt op 115,0% (2023: 115,4%).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus (2023: tekort) aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Vereist Eigen Vermogen	2024	2023
S1 Renterisico	2,2%	2,4%
S2 Risico zakelijke waarden	11,5%	11,5%
S3 Valutarisico	3,4%	3,1%
S4 Grondstoffenrisico	0,0%	0,0%
S5 Kredietrisico	2,9%	3,3%
S6 Verzekeringstechnisch risico	3,3%	3,3%
S7 Liquiditeitsrisico	0,0%	0,0%
S8 Concentratierisico	0,0%	0,0%
S9 Operationeel risico	0,0%	0,0%
S10 Actief beheerrisico	0,4%	0,0%
Diversificatie-effect	-8,7%	-8,2%
Vereist Eigen Vermogen per 31 december	15,0%	15,4%

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Vereist pensioenvermogen	4.570.479	4.247.046
Voorziening pensioenverplichtingen	3.973.870	3.680.542
Vereist eigen vermogen	596.609	566.504
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa -/- schulden)	614.078	483.818
Surplus/Tekort	17.469	-82.686

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody-risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, die in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het Bestuur. Het Bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om de 'duration mismatch', dat wil zeggen het looptijdverschil tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen te verkleinen. Hierdoor neemt het renterisico dat het pensioenfonds loopt af. Het beleid van het pensioenfonds is om het renterisico voor 80% af te dekken (2023: 75%). Hierbij worden grenzen van 75%-85% (2023: 70%-80%) gehanteerd. Het pensioenfonds realiseert dit bijvoorbeeld door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor).

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2024		31-12-2023	
	Waarde	Duration	Waarde	Duration
Vastrentende waarden (excl. derivaten)	2.865.058	5,3	2.783.260	5,3
(Nominale) pensioenverplichtingen	3.973.870	19,8	3.680.542	19,5

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 5 jaar	1.271.878	44,4%	1.442.797	51,8%
Resterende looptijd 5 < > 10 jaar	294.199	10,3%	241.963	8,7%
Resterende looptijd 10 < > 20 jaar	350.793	12,2%	395.265	14,2%
Resterende looptijd > 20 jaar	948.188	33,1%	703.235	25,3%
Totaal	2.865.058	100,0%	2.783.260	100,0%

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het langetermijnkarakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en dient ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 5 jaar	526.213	13,2%	493.474	13,4%
Resterende looptijd 5 < > 10 jaar	567.161	14,3%	531.060	14,4%
Resterende looptijd 10 < > 20 jaar	1.110.127	27,9%	1.041.712	28,3%
Resterende looptijd > 20 jaar	1.770.369	44,6%	1.614.296	43,9%
Totaal	3.973.870	100,0%	3.680.542	100,0%

Risico zakelijke waarden (S2)

Het zakelijkewaardenrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruikgemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Voor zowel vastrentende waarden als aandelen wordt actief valutabeleid gevoerd. Uitgangspositie is tot maximaal 20% valutarisico voor vastrentende waarden. In de aandelenportefeuille wordt het valutarisico dat wordt gelopen op de posities in Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen afgedekt. Het percentage dat niet in euro's wordt belegd bedraagt ultimo 2024 circa 30,1% (2023: 25,2%) van de beleggingsportefeuille en is voor 16,8% (2023: 13,4%) afgedekt naar de euro. Onafgedekt is derhalve 13,3% (2023: 11,7%). Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € -24,3 miljoen (2023: € 12,8 miljoen).

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen onder andere Hong Kong Dollar, Canadese Dollar en Zwitserse Frank. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken. In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

De valutapositie per 31 december 2024 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

2024	31-12-2024		
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Nettopositie na afdekking
EUR	3.206.239	750.101	3.956.340
GBP	36.187	-66.496	-30.309
JPY	53.761	-48.654	5.107
USD	1.062.670	-659.230	403.440
Overige	227.233	0	227.233
Totaal	4.586.090	-24.279	4.561.811

De valutapositie van de beleggingen per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

2023	31-12-2023		
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	3.203.633	586.668	3.790.301
GBP	25.967	-54.104	-28.137
JPY	47.908	-43.907	4.001
USD	802.123	-475.808	326.315
Overige	201.082	0	201.082
Totaal	4.280.713	12.849	4.293.562

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximale percentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van periodieke rapportages die door de vermogensbeheerder worden verstrekt.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Europa EU	274.863	18,9%	233.717	20,2%
Europa non-EU	33.655	2,3%	29.302	2,5%
Noord-Amerika	933.410	64,0%	683.092	58,9%
Zuid-Amerika	11.098	0,8%	9.254	0,8%
Zuidoost Azië	179.393	12,3%	158.227	13,6%
Midden-Oosten	6.243	0,4%	5.532	0,5%
Overige beleggingen	18.774	1,3%	40.629	3,5%
Totaal	1.457.436	100,0%	1.159.753	100,0%

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Europa EU	2.294.258	80,1%	2.125.559	76,4%
Europa non-EU	64.754	2,3%	57.480	2,1%
Noord-Amerika	124.048	4,3%	235.368	8,5%
Zuid-Amerika	76.822	2,7%	949	0,0%
Zuidoost Azië	91.904	3,2%	84.771	3,0%
Midden-Oosten	6.441	0,2%	1.654	0,1%
Overige beleggingen	206.831	7,2%	277.479	10,0%
Totaal	2.865.058	100,0%	2.783.260	100,0%

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Nederlandse overheidsinstellingen	387.565	13,5%	234.077	8,4%
Buitenlandse overheidsinstellingen	489.174	17,1%	445.628	16,0%
Financiële dienstverlening	1.858.966	64,9%	2.012.453	72,3%
Nijverheid en industrie	38.703	1,4%	35.181	1,3%
Overige	90.650	3,2%	55.921	2,0%
Totaal	2.865.058	100,0%	2.783.260	100,0%

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2024 gepubliceerd door Standard & Poor's is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
AAA	683.641	23,9%	517.143	18,6%
AA	885.926	30,9%	546.690	19,6%
A	224.533	7,8%	205.007	7,4%
BBB	318.619	11,1%	257.512	9,3%
Lager dan BBB	236.431	8,3%	201.433	7,2%
Geen rating	515.908	18,0%	1.055.475	37,9%
Totaal	2.865.058	100,0%	2.783.260	100,0%

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnische risico ultimo 2024.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere

termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het Bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Ultimo 2024 zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Staatsobligaties Nederland	391.250	8,3%	336.502	7,7%
AEGON NV	335.010	7,1%	321.180	7,4%
Totaal	726.260	15,3%	657.682	15,1%

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is bij Goldman Sachs Asset Management ondergebracht. Deze partij is de Fiduciair Manager. Met Goldman Sachs Asset Management is een overeenkomst en een service level agreement gesloten. De afhankelijkheid van deze partij wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij custodian Bank of New York Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP Pensioen B.V. Met TKP Pensioen B.V. is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders, custodian en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, In Control Statement (TKP) en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402 type II-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief beheerrisico (S10)

Een actief beheerrisico ontstaat wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afgeweken wordt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf voor de mate waarin sprake is van actief beheer is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief beheerrisico.

Het fonds heeft voor de verschillende aandelenmandaten limieten opgesteld voor de tracking error en de toegestane afwijkingen van de benchmark. Deze limieten zijn onderdeel van de contracten met de vermogensbeheerders. De betreffende vermogensbeheerders hebben aan deze richtlijnen voldaan.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Hoofdregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

- **Futures:** dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- **Valutatermijncontracten:** dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- **Renteswaps:** dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Rentederivaten	19,9	1.919.300	16.084	110.230	94.146
Valutaderivaten	0,1	-778.991	-24.279	578	24.857
Futures	0,2	58.415	-235	389	624
Vorderingen inzake derivaten		0	0	0	0
Totaal		1.198.724	-8.430	111.197	119.627

Ultimo 2024 zijn zekerheden gesteld voor de swaps voor een bedrag van € 21.850 en geen zekerheden ontvangen. (2023: € 15.800 zekerheden ontvangen en geen zekerheden gesteld).

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2023:

Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Rentederivaten	23,0	1.731.500	95.483	134.253	38.770
Valutaderivaten	0,1	-573.880	12.849	14.957	2.108
Futures	0,2	25.372	188	270	82
Vorderingen inzake derivaten		0	0	0	0
Totaal per 31 december		1.182.992	108.520	149.480	40.960

9.7 Niet in de balans opgenomen regelingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met TKP Pensioen BV met een opzegtermijn van één jaar. De vergoeding voor 2025 bedraagt circa € 7,2 miljoen.

Met Goldman Sachs Asset Management (GSAM) is een overeenkomst voor onbepaalde tijd gesloten voor het fiduciair beheer, met een opzegtermijn van 3 maanden voor het bestuur. De opzegtermijn voor GSAM is 12 maanden. De vergoeding voor 2025 bedraagt circa € 2,8 miljoen.

Ook is een overeenkomst voor onbepaalde termijn gesloten met de custodian Bank of New York Mellon met een opzegtermijn van 90 dagen. De vergoeding voor 2025 bedraagt circa € 0,5 miljoen.

Tenslotte heeft het fonds met Ortec Finance een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met een opzegtermijn van 90 dagen. De vergoeding voor 2025 bedraagt circa € 0,4 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Private equity	73.378	64.210
Totaal per 31 december	73.378	64.210

Voorwaardelijke verplichtingen

In 2018 is een claim financieel afgewikkeld.

Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetaalverplichting voor de duur van 10 jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand t.b.v. € 5.500 voor de duur van tien jaar eindigend op 15 januari 2028.

9.8 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, de aangesloten werkgevers en de bestuurders van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf. Voor zover van toepassing zijn transacties met verbonden partijen tegen marktconforme voorwaarden gerealiseerd.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de staat van baten en lasten bij de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

9.9 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2024

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenpremie huidig jaar	132.785	112.971
Pensioenpremie voorgaande jaren	549	1.066
Totaal	133.334	114.037

De premieopbrengsten zijn niet gesplitst naar een werkgevers- en een werknemersdeel, omdat de totale premie volgens overeenkomst aan de werkgevers in rekening wordt gebracht. Een deel van de premie wordt door de werkgevers ingehouden op het salaris van de werknemers. Aangezien er geen directe relatie is tussen het werkgevers- en het werknemersdeel, worden deze niet afzonderlijk weergegeven.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 28,0% (2023: 26,9%) van de pensioengrondslag (het salaris minus de franchise van € 17.545 (2023: € 16.322)). De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Zuiver kostendekkende premie	126.252	93.629
Gedempte kostendekkende premie	111.563	110.326
Feitelijke premie	132.785	112.971

Toelichting feitelijke premie:

De opgelegde premie over 2024 bedraagt € 132.785 (2023: € 112.971). Deze premie is hoger dan de gedempte premie en lager dan de zuiver kostendekkende premie. Het pensioenfonds maakt gebruik van de mogelijkheid te premie te dempen.

Specificatie Zuiver kostendekkende premie

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke delen pensioenopbouw	93.617	67.549
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	15.772	12.797
Opslag voor uitvoeringskosten	8.062	6.859
Actuarieel benodigd voor risicodekking	8.801	6.424
Totaal	126.252	93.629

Specificatie Feitelijke premie

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke delen pensioenopbouw	93.617	67.260
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen en voorwaardelijke onderdelen van de pensioenopbouw	39.168	45.711
Totaal	132.785	112.971

Specificatie Gedempte kostendekkende premie

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke delen pensioenopbouw	90.012	89.481
Opslag voor instandhouding van het vereist vermogen	8.470	8.774
Opslag voor uitvoeringskosten	8.062	6.859
Actuarieel benodigd voor risicodekking	5.019	5.212
Totaal	111.563	110.326

Het verschil tussen de zuivere kostendekkende premie en de gedempte premie wordt veroorzaakt doordat de actuarieel benodigde koopsom van de zuivere kostendekkende premie vastgesteld is op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2023 en die van de gedempte kostendekkende premie op basis van de reële rendementscurve per 30 september 2020 met een afslag voor indexatie. De reële rendementscurve staat in beginsel voor een periode van vijf jaar vast.

De koopsom voor risicodekking behelst de koopsom voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt of opslag in rekening gebracht.

Van de opgelegde premie is de verbijzondering naar de diverse componenten zoals weergegeven bij de specificatie van de kostendekkende premie niet beschikbaar.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogensbeheer	Totaal
2024				
Vastgoedbeleggingen	6.928	2.730	0	9.658
Aandelen	23.304	285.687	-3.506	305.485
Vastrentende waarden	30.479	69.316	-381	99.414
Derivaten	-3.467	-1.985	0	-5.452
Overige beleggingen	409	0	0	409
Overige kosten vermogensbeheer			-2.436	-2.436
Totaal	57.653	355.748	-6.323	407.078

De kosten in bovenstaand overzicht wijken af van de gepresenteerde kosten in het jaarverslag. De indirecte kosten worden in het jaarverslag afzonderlijk gepresenteerd, terwijl in deze tabel de indirecte kosten onderdeel zijn van de directe en indirecte beleggingsopbrengsten, omdat ze praktisch onderdeel zijn van een transactie.

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogensbeheer	Totaal
2023				
Vastgoedbeleggingen	6.477	-27.922	0	-21.445
Aandelen	39.808	142.137	-3.322	178.623
Vastrentende waarden	59	107.802	-438	107.423
Derivaten	177	65.752	0	65.929
Overige beleggingen	37	0	0	37
Overige kosten vermogensbeheer			-1.298	-1.298
Totaal	46.558	287.769	-5.058	329.269

10. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Intrestbaten	362	323
Andere baten	38	18
Vrijval voorziening oninbare vorderingen	232	0
Totaal	632	341

De andere baten betreffen diverse slotuitkeringen inzake faillissementen.

11. Pensioenuitkeringen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Ouderdomspensioen	78.673	74.908
Partnerpensioen	20.715	19.946
Wezenpensioen	194	191
Afkopen	3.481	3.252
Totaal	103.063	98.297

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan 50% van de wettelijke afkoopgrens. De wettelijke afkoop grens was in 2024 € 592,51 (2023: € 594,89) per jaar.

12. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Bestuurskosten	665	560
Kosten raad van toezicht en verantwoordingsorgaan	149	145
Kosten bestuursondersteuning	519	389
Administratiekostenvergoeding	6.412	6.262
Accountantskosten	224	116
Certificerend actuaaris	59	51
Adviserend actuaaris	88	93
Overige advieskosten	235	81
Contributies en bijdragen	514	594
Risicomanagement	376	396
Dwangsommen en boetes	0	0
Overige pensioenuitvoeringskosten	121	111
Project Wet toekomst pensioenen	1.146	1.549
Communicatiekosten	597	431
Totaal	11.105	10.778

De stijging van de pensioenuitvoeringskosten in 2024 wordt verklaard door een toename van kosten op het gebied van bestuursondersteuning, advies, administratie, communicatie en governance. De kosten voor de invoering Wet Toekomst Pensioen nam af.

In de bestuurskosten, kosten van het verantwoordingsorgaan en raad van toezicht zijn de vergoedingen aan de leden opgenomen.

Governancekosten		
Vergoeding bestuur	523	433
Vergoeding raad van toezicht	71	67
Vergoeding verantwoordingsorgaan	76	72
	670	572

Specificatie Accountantskosten

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2024			
Controle van de jaarrekening	116	0	116
Andere niet-controlediensten	108	0	108
Totaal	224	0	224

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	108	0	108
Andere niet-controlediensten	0	0	0
Totaal	108	0	108

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn evenals voorgaand jaar geen werknemers in dienst.

13. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenopbouw	93.617	67.549
Toeslagverlening	89.270	80.834
Rentetoevoeging	125.394	109.926
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-106.178	-101.706
Wijziging marktrente	86.015	106.516
Wijziging actuariële grondslagen	8.913	10.465
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-4.245	-30.822
Overige mutaties	542	2.589
Totaal	293.328	245.351

14. Saldo overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Ontvangen waardeoverdrachten	-4.005	-3.227
Ontvangen WOD KP	-3.550	-12.882
Uitgaande waardeoverdrachten	6.693	9.541
Uitgaande WOD KP	4.113	36.260
Totaal	3.251	29.692

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

15. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Interest lasten overig	37	29
Dotatie voorziening oninbare vorderingen	0	89
Totaal	37	118

9.10 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die impact kunnen hebben op de jaarrekening.

Groningen, 20 juni 2025

Bestuur

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers-Hekking
R. Dik
W.J.A. Jacobs
W. Kannegieter
F.E. van de Looveren
P. Mannaert
J. Matelski
J.G.M. van Ophem
M.W. van Straten

De raad van toezicht heeft een goedkeuringsrecht op het besluit van het bestuur om het jaarverslag vast te stellen. Dat betekent niet dat de raad van toezicht het jaarverslag goedkeurt, maar wel dat de raad van toezicht heeft geconstateerd dat het vaststellingsbesluit van het bestuur op goede gronden is genomen. Als bevestiging hiervan heeft de raad van toezicht het jaarverslag ondertekend.

Raad van toezicht

B. Kramer
W.J.J. Ong
J.M. Plat

Overige gegevens

10 Overige gegevens

10.1 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

10.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 45,8 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,3 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet zijn niet alle hiervoor genoemde artikelen van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet, waardoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Amstelveen, 20 juni 2025

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

10.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf op 31 december 2024 en van het saldo van baten en lasten over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2024.
2. De staat van baten en lasten over 2024.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefenen, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de SIRA. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben

geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en de met governance belaste personen.

Wij hebben getoetst of de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.

Wij hebben geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds, met name die welke betrekking hebben op subjectieve waarderingen en complexe transacties, mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving.

Wij hebben geëvalueerd of de oordeelsvormingen en beslissingen van het bestuur bij het maken van de in de financiële overzichten opgenomen schattingen wijzen op een mogelijke tendentie bij het bestuur van het pensioenfonds die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

De oordeelsvormingen, schattingen en veronderstellingen die mogelijk een belangrijke invloed hebben op de jaarrekening zijn toegelicht de jaarrekening. Wij hebben een retrospectieve beoordeling uitgevoerd van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot significante schattingen die in de jaarrekening van het voorgaande boekjaar zijn opgenomen.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van de sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, - zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW - aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf onderworpen aan overige wet- en regelgeving zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen', waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de jaarrekening, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf en de complexiteit van deze regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een pensioenfonds, voor de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de jaarrekening. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening, zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen;
- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de solvabiliteitspositie, liquiditeitsratio's en inbaarheid van de vorderingen;
- nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling;
- inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht
- Verslag van het verantwoordingsorgaan
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 20 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

E.M. van der Hall RA

Bijlagen

Bijlage 1 Deelnemersbestand

	Stand ultimo 2023	Bij	Af	Stand ultimo 2024
Actieven	34.857	8.119	7.347	35.629
Slapers	85.680	8.085	8.115	85.650
Pensioengerechtigden	24.625	1.890	1.143	25.372
Waarvan:				
Ouderdomspensioen	18.465	1.410	780	19.095
Partnerpensioen	6.011	435	332	6.114
Wezenpensioen	149	45	31	163
Totaal	145.162	18.094	16.605	146.651

Bijlage 2 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting van Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actief/Passief beheer

De twee belangrijkste methodes van beleggen zijn actief en passief beleggen. De doelstelling van actief beleggen is om een hoger rendement te behalen dan de gehanteerde benchmark. Hiertoe gaat de belegger op zoek naar interessante beleggingen. Hij belegt ten opzichte van de benchmark extra in bedrijven of andere beleggingen waarvan de hoogste rendementen worden verwacht. Bij passief beleggen is de doelstelling het rendement van de benchmark te evenaren. Om dit te bereiken wordt de samenstelling van de beleggingen van de benchmark gevolgd.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Afkoopfactor

De factor waarmee afhankelijk van de leeftijd de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken wordt bepaald. De afkoopfactor wordt gehanteerd bij het afkopen van kleine pensioenbedragen. Dit houdt in, dat de gewezen deelnemer in plaats van het kleine pensioen een bedrag ineens ontvangt.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Attributie-analyse

In een attributie-analyse wordt weergegeven hoe de performance van de portefeuille was ten opzichte van de performance van de normportefeuille. In een attributie-analyse geeft het allocatie-effect aan wat de invloed is van een ander gewicht in de werkelijke portefeuille dan de weging in de normportefeuille. Het selectie-effect laat zien of al dan niet de goede aandelen of obligaties in portefeuille zijn opgenomen.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de indexaties.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een complianceregelgeving die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfondsen, hebben een complianceregelgeving. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Consumentenprijsindex alle huishoudens (afgeleid)

Het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen zoals dit gemiddeld wordt aangeschaft door alle huishoudens in Nederland. In de afgeleide index is het effect van veranderingen in de tarieven van productgebonden belastingen en subsidies en van consumptiegebonden belastingen geëlimineerd.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Corporate Governance (voor pensioenfondsen)

Goed Pensioenfondsbestuur, waarbij integer en transparant handelen door het Bestuur en het toezicht daarop zijn inbegrepen. Daarbij legt het Bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de nettoactiva en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De nettoactiva zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Gewenst eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is ter dekking van de pensioenverplichtingen, verhoogd met het vermogen dat nodig is om de toeslagambitie ook op de lange termijn na te komen. Het gewenst eigen vermogen is minimaal gelijk aan het vereist eigen vermogen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet-werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

Fed

De Federal Reserve System of Federal Reserve of informeel ook wel The Fed is de federale, centrale bank van de Verenigde Staten van Amerika, vergelijkbaar met de Europese Centrale Bank.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair Management

Fiduciair management is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen die vanaf 1 januari 2007 verplicht is en per 1 januari 2015 is aangepast.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset-allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscode

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen.

Het korten van pensioenen blijft een laatste noodmaatregel. Als de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad ook lager is, dan moet er gekort worden: ineens of evenredig gedurende maximaal tien jaar.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

IBNR

Afkorting voor Incurred but not reported. Onderdeel van de voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico fonds die aangehouden wordt voor verwachte AO-schade die voortvloeit uit ziektegevallen in de komende twee jaar. De werkelijke schade wordt bekend nadat het UWV de informatie over de WIA-ingang heeft aangeleverd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuarieel benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuarieel benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Kritische dekkingsgraad

Het niveau van de dekkingsgraad waaronder het voor het pensioenfonds niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de wettelijke termijn het dekkingstekort op te lossen.

Large/Small Cap aandelen

Aandelen met hoger/lager dan gemiddelde marktkapitalisatie.

Marktwaaarde

De marktwaaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/ Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middellood(regeling)

Het middellood is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloodregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Nettorisico

Het restant aan risico dat overblijft na het nemen van beheersmaatregelen.

Non-investment grade

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel high yield genoemd.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Outperformance/underperformance

Het rendement dat een vermogensbeheerder heeft behaald over een door hem beheerde portefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De aanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een sterftetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Sterftetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftecijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekanzen in de sterftetafel. In Prognosetafels wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de AG Prognosetafel 2020. Deze is vastgesteld door het Actuarieel Genootschap en is onderverdeeld in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Quorum

Het aantal Bestuursleden dat aanwezig moet zijn in een vergadering om geldige besluiten te kunnen nemen.

Raad van Toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een Raad van Toezicht die het functioneren van het Bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het Bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties – als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet – leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkingsgraad heeft het Bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfondsen, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

SPO

Stichting Pensioen Opleidingen.

SPO-kennisreflector

Een toets die het mogelijk maakt objectief vast te stellen op welke gebieden leemten in kennis en deskundigheid bestaan voor Bestuurders van pensioenfondsen.

Spotmarkt

Markt waarop grondstoffen en valuta worden verhandeld voor directe levering. Dit in tegenstelling tot de termijnmarkt waar prijsvorming nu plaatsvindt en levering op een later tijdstip.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Sterftetafels

Zie prognosetafels.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

S-toets (solvabiliteitstoets)

Toets in het kader van het FTK. Naast het benodigde vermogen uit de minimumtoets dient in deze toets ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten aan het einde van een jaar voldoende vermogen te hebben om op dat moment weer aan de minimumtoets te kunnen voldoen. Als uitgangspunt voor de toets geldt de aanname dat zich gedurende het jaar na balansdatum een ongunstig scenario voltrekt en dat één jaar na balansdatum de aanwezige verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder moeten kunnen worden overgedragen op marktconforme condities.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en derivaten. Ook wel beleggingsportefeuille.

Strategische normportefeuille

De strategische normportefeuille is een schaduwportefeuille waarin het pensioengeld in theorie belegd zou kunnen worden. De normportefeuille is dan ook, net als de werkelijke portefeuille, omgeven met regels en afspraken. De normportefeuille bestaat uit meerdere beleggingscategorieën, bijvoorbeeld aandelen en vastrentende waarden. Elke categorie heeft een bepaalde weging. Verder wordt per categorie een 'belegbare' index afgesproken die als vergelijkingsmaatstaf geldt.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening (indexatie)

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij het fonds is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitkeringsovereenkomst

Bij de uitkeringsovereenkomst weet de deelnemer precies hoe hoog zijn uitkering op termijn is.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

Ultimate Forward Rate (ufr)

Pensioenfonds zijn verplicht om bij de berekening van hun financiële verplichtingen gebruik te maken van de door toezichthouder DNB vastgestelde rentetermijnstructuur, die is afgeleid van de rentes voor verschillende looptijden in de markt. Omdat voor lange looptijden niet altijd voldoende marktinformatie beschikbaar is, wordt gebruikgemaakt van de zogeheten ultimate forward rate (ufr) methode. Kenmerkend voor toepassing van de ufr-

methode op de rekenrente is dat de rente voor de waardering van pensioenverplichtingen op zeer lange termijn tendeert naar het niveau van de ufr. De richting voor de rente voor lange looptijden wordt bepaald op basis van een voortschrijdend 120-maandsgemiddelde van de 20-jaarsforward rentes.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het Bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting voor de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking weer van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

Bijlage 3 Annex 4

Template periodieke informatieverstopping voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Pensioenregeling Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf
Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 724500A93Z8V1MJK5349

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☐ **Ja**

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ **Nee**

☒ Dit product **promootte** ecologische/sociale (E/S) kenmerken.

Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van 1,5% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Het pensioenfonds heeft een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid uitgevoerd, waarbij het de volgende beleidsinstrumenten heeft ingezet:

1. Een uitsluitingenbeleid, waarin is vastgelegd dat we bepaalde maatschappelijk ongewenste activiteiten of gedragingen niet willen financieren. Dit beleid passen we toe op de beleggingen in bedrijven (aandelen en obligaties) die rechtstreeks op naam staan van het pensioenfonds. Bij de

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

selectie van beleggingsfondsen is dat niet altijd mogelijk, het uitsluitingenbeleid van de fondsbeheerder is een van de selectiecriteria.

2. In de vermogensbeheerovereenkomst met de managers van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles is vastgelegd dat de CO₂-intensiteit van de portefeuille lager moet zijn dan die van de brede markt-index. Voor de beleggingen in aandelen ontwikkelde markten wordt bovendien een EU Climate Transition index gehanteerd. Deze index kent vanaf de start een 30% lagere CO₂- uitstoot dan de brede markt-index en reduceert de CO₂-intensiteit jaarlijks met 7%, in lijn met de afspraken in het Akkoord van Parijs.

3. Via een strategische normallocatie van 2,5% naar groene obligaties (uitgegeven door overheden en ondernemingen) hebben we bijgedragen aan de financiering van de energietransitie.

4. Via ons stembeleid stimuleren we 'good governance' en duurzame ondernemingspraktijken, gericht op langer termijn aandeelhouderswaarde.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

We meten de verwezenlijking van deze duurzaamheidskenmerken door de volgende duurzaamheidsindicatoren te gebruiken.

We screenen de portefeuille op het aantal bedrijven dat:

1. zich schuldig maakt aan schending van internationale normen (PAI 10)
2. betrokken is bij de productie van controversiële wapens (PAI 14).

Daarnaast meten en monitoren we

3. de gemiddelde CO₂-intensiteit van de beleggingen in ondernemingen; en
4. het percentage groene obligaties in onze portefeuille.

Indicator	Waarde 2024*	Meetgrootte
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.
PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunition, chemische wapens en biologische wapens)	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.

PAI 2 - Koolstofvoetafdruk	116	Dit zijn de CO₂-emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln belegd vermogen. Het fonds streeft naar een reductie hiervan, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.
Percentage groene obligaties	10,22%	Aandeel van de portefeuille in groene obligaties. Het fonds streeft naar een verhoging van dit percentage, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.

*Per ultimo 2024

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Indicator	Waarde 2022*	Waarde 2023**	Waarde 2024**	Meetgrootheid
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0,2%	0,3%	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.
PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	0,0%	0,0%	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.
PAI 2 - Koolstofvoetafdruk	204	141	116	Dit zijn de CO₂-emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln belegd vermogen. Het fonds streeft naar een reductie hiervan, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.

				Aandeel van de portefeuille in groene obligaties.
	4,0%	7,1%	10,22%	
Percentage groene obligaties				Het fonds streeft naar een verhoging van dit percentage, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.

*Gemiddelde over 2022

**Per jaar ultimo

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Het pensioenfonds heeft gedeeltelijk belegd in duurzame beleggingen zoals gedefinieerd in artikel 2 (17)SFDR door onder andere te beleggen in groene obligaties van bedrijven en overheden waarmee de economische activiteiten die worden gefinancierd bijdragen aan (één of meerdere) van de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen (zoals energie-efficiency of hernieuwbare energie projecten). We streven daarbij niet één specifieke milieudoelstelling na en kunnen ook beleggen in bedrijven die bijdragen aan andere milieu- of sociale doelstellingen.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?**

Op beleggingen in groene obligaties hebben we het eigen uitsluitingsbeleid toegepast, waardoor gewaarborgd is dat geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale beleggingsdoelstellingen wordt gedaan. Daarnaast hanteerde de aangestelde beheerder een strikt beoordelingsraamwerk voor ondernemingen die groene obligaties uitgeven.

— **Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?**

Binnen de duurzame beleggingen (groene obligaties) stonden de navolgende ongunstige effecten centraal:

- (1) Broeikasgasintensiteit van ondernemingen waarin is belegd, via ESG-integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;
- (2) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;
- (3) Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens), via het uitsluitingsbeleid.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

— — — *Waren de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:*

Door het uitsluitingenbeleid toe te passen is niet belegd in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen (UN Global Compact en/of OESO-richtsnoer voor multinationale ondernemingen).

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Binnen het beleid staan de navolgende ongunstige effecten centraal:

1. Broeikasgasintensiteit (PAI 2) van ondernemingen waarin is belegd, via ESG- integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;

2. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerkingen Ontwikkeling (OESO) (PAI 10), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;
3. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens) (PAI 14), via het uitsluitingsbeleid.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

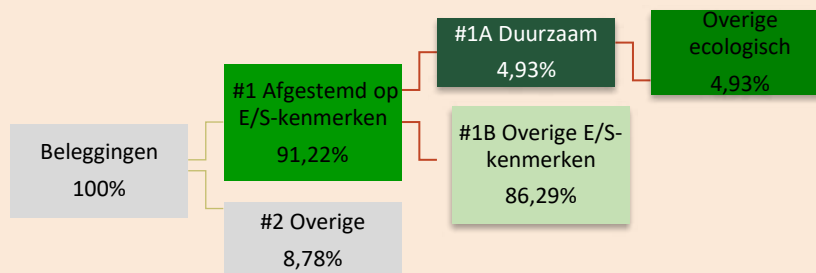
De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel** beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 01 jan 2024 – 31 dec 2024

Grootste Beleggingen	Sector	%	Land
The State Of The Netherlands	Public administration and defence; compulsory social security	8,69%	NL
Federal Republic Of Germany	Public administration and defence; compulsory social security	4,15%	DE
The European Union	Activities of extraterritorial organisations and bodies	1,84%	SU
Apple Inc.	Manufacturing	1,23%	US
Nvidia Corporation	Manufacturing	1,05%	US
Microsoft Corporation	Information and communication	1,05%	US
Amazon.com, Inc.	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	0,85%	US
Tesla, Inc.	Manufacturing	0,81%	US
Alphabet Inc.	Information and communication	0,63%	US
United Mexican States	Public administration and defence; compulsory social security	0,58%	MX
Republic Of Indonesia	Public administration and defence; compulsory social security	0,49%	ID
Republica Federativa Do Brasil	Public administration and defence; compulsory social security	0,48%	BR
Malaysia	Public administration and defence; compulsory social security	0,47%	MY
Republic Of South Africa	Public administration and defence; compulsory social security	0,45%	ZA
Broadcom Inc.	Manufacturing	0,44%	US

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S- kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	%
Other	37,08%
Public administration and defence; compulsory social security	19,72%
Financial and insurance activities	11,92%
Manufacturing	11,53%
Real estate activities	5,66%
Information and communication	5,21%
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	2,80%
Activities of extraterritorial organisations and bodies	1,87%

Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1,61%
Transporting and storage	0,55%
Construction	0,55%
Administrative and support service activities	0,37%
Mining and quarrying	0,31%
Professional, scientific and technical activities	0,25%
Human health and social work activities	0,23%
Accommodation and food service activities	0,21%
Water supply; sewerage; waste management and remediation activities	0,06%
Arts, entertainment and recreation	0,03%
Other services activities	0,03%
Education	0,00%
Agriculture, forestry and fishing	0,00%
Activities of households as employers; undifferentiated goods - and services - producing activities of households for own use	0,00%

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Tijdens de rapportageperiode waren er onvoldoende betrouwbare gegevens beschikbaar om dit te meten.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

Ja:

In fossiel gas

In kernenergie

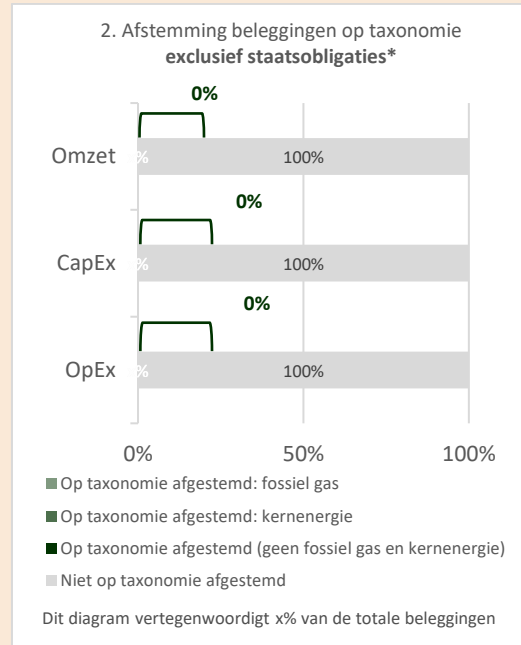
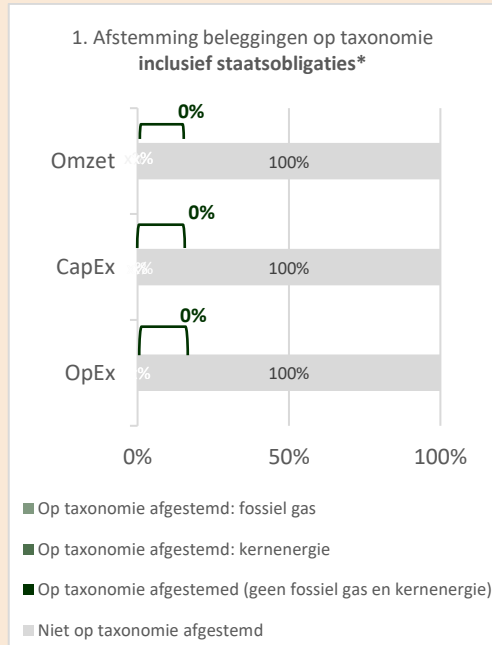
Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

● Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten

Dit heeft het fonds niet kunnen vaststellen wegens niet beschikbare data.

● Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?

Dit heeft het fonds niet kunnen vaststellen wegens niet beschikbare data.

● Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Per einde 2024 is het aandeel duurzame beleggingen met een ecologisch doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd 4,93%. Dit betreft het aandeel van de portefeuille in groene bedrijfsobligaties met een SFDR artikel 9 classificatie. Door het ontbreken van (voldoende betrouwbare) data kan afstemming op de EU-taxonomie voor deze beleggingen niet vastgesteld worden.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De ‘overige’ beleggingen (#2) betreffen de fondsbeleggingen in obligaties van opkomende landen in lokale valuta en Amerikaans Vastgoed. Deze categorieën zijn opgenomen met het oog op het verbeteren van het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Er zijn geen ecologische of sociale minimumwaarborgen vastgelegd. Deze beleggingscategorieën hebben een beperkt gewicht in de totale beleggingsportefeuille.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Om te kunnen voldoen aan de duurzaamheidskenmerken implementeerde het fonds een Verantwoord Beleggingsbeleid, wat te vinden is op onze website. Binnen het MVB-beleid heeft het pensioenfonds de volgende elementen ingezet:

- Uitsluitingsbeleid voor ondernemingen en landen die maatschappelijk ongewenst gedrag vertonen of betrokken zijn bij maatschappelijk ongewenste activiteiten;
- ESG-integratie door het bij voorkeur selecteren van SFDR Artikel 8 of 9 beleggingsfondsen/-mandaten, doorbij mandaten een gunstige ESG-score te vereisen, door een decarbonisatiepad tot 2050 na te streven voor de aandelen, bedrijfsobligatie- en vastgoedportefeuille;
- allocaties naar duurzame obligaties te maken;
- het voeren van een actief aandeelhoudersbeleid, via stemmen en engagement, gericht op 'good governance';
- In de selectie van beleggingsfondsen het voting, engagement en uitsluitingsbeleid (daar waar relevant gezien de beleggingscategorie) te beoordelen.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Het pensioenfonds heeft geen referentiebenchmark aangewezen – in de zin van de SFDR-wetgeving – om te bepalen of de pensioenregeling als geheel is afgestemd op de sociale en milieukekenmerken die volgens het MVB-beleid worden nagestreefd.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Correspondentieadres: Postbus 5019700 AM GRONINGEN

Bezoekadres: Europaweg 27, Groningen

Telefoon: (050) 582 19 90

Fax: (050) 313 82 01

internet: www.bakkerspensioen.nl

e-mailadres: info@tkppensioen.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN